

TC
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ YÜKSEK LİSANS
PROGRAMI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

OKUL KÜLTÜRÜNÜN OLUŞTURULMASI VE
ÇEVREYE TANITILMASINDA OKUL
MÜDÜRLERİNDEN BEKLENEN VE ONLARDA
GÖZLENEN DAVRANIŞLAR
(BAYRAMPAŞA İLÇESİ ÖRNEĞİ)

YELİZ SİMİTÇİOĞLU
05705011

TEZ DANIŞMANI
Yrd. Doç. Dr. ERKAN TABANCALI

İSTANBUL
2009

TC
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ YÜKSEK LİSANS
PROGRAMI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

OKUL KÜLTÜRÜNÜN OLUŞTURULMASI VE
ÇEVREYE TANITILMASINDA OKUL
MÜDÜRLERİNDEN BEKLENEN VE ONLARDA
GÖZLENEN DAVRANIŞLAR
(BAYRAMPAŞA İLÇESİ ÖRNEĞİ)

YELİZ SİMİTÇİOĞLU
05705011

TEZ DANIŞMANI
Yrd. Doç. Dr. ERKAN TABANCALI

İSTANBUL
2009

TC

**YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ YÜKSEK LİSANS
PROGRAMI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**OKUL KÜLTÜRÜNÜN OLUŞTURULMASI VE
ÇEVREYE TANITILMASINDA OKUL
MÜDÜRLERİNDEN BEKLENEN VE ONLARDA
GÖZLENEN DAVRANIŞLAR
(BAYRAMPAŞA İLÇESİ ÖRNEĞİ)**

**YELİZ SİMİTÇİOĞLU
05705011**

**Tezin Enstitüye Verildiği Tarih:
Tezin Savunulduğu Tarih:**

Tez Oy birliği / Oy çokluğu ile başarılı bulunmuştur.

	Unvan	Ad	Soyad	İmza
Tez Danışmanı	:	Yrd. Doç. Dr. Erkan	Tabancalı	
Jüri Üyeleri	:	Prof. Dr. Ali İlker	Gümüseli	
	:	Yrd. Doç. Dr. Muharrem	Köklü	

**İSTANBUL
Mayıs 2009**

ÖZ

OKUL KÜLTÜRÜNÜN OLUŞTURULMASI VE ÇEVREYE TANITILMASINDA OKUL MÜDÜRLERİNDEN BEKLENEN VE ONLARDA GÖZLENEN DAVRANIŞLAR (BAYRAMPAŞA İLÇESİ ÖRNEĞİ)

Yeliz Simitçioğlu

Mayıs, 2009

Bu araştırma, İstanbul ili Bayrampaşa ilçesinde bulunan resmi ilköğretim okulu öğretmenlerinin okul kültürünün oluşturulması ve çevreye tanıtılmasında okul müdürlerinden bekledikleri ve onlarda gözledikleri davranışların derecelerinin neler olduğunu belirlemeyi, beklenen ve gözlenen davranışların öğretmenin mesleki kıdemi, okuldaki kıdemi, okuldaki öğrenci sayısı ve okulun yaşı değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını saptamayı amaçlamaktadır.

Anket-survey modeline göre yapılan araştırmanın çalışma evrenini 2008–2009 eğitim öğretim yılında Bayrampaşa ilçesindeki 25 resmi ilköğretim okulunda görev yapan 1081 öğretmen oluşturmaktadır. 1081 öğretmen arasından random örnekleme yöntemi ile 285 öğretmen örneklem olarak alınmıştır.

Örnekleme oluşturan bireylere Yrd. Doç. Dr. Asım Özdemir tarafından geliştirilen “Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma” ölçeği uygulanmıştır. Elde edilen veriler istatistiksel olarak frekans, aritmetik ortalama, t-testi, tek yönlü ANOVA ve Tukey HSD testi yöntemleri ile SPSS 11.5 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir.

Araştırmada elde edilen bulgulara göre, ölçek toplam puanında, kültürü oluşturma ve tanıtma boyutunda beklenen ve gözlenen davranışlar arasında anlamlı bir fark vardır. Beklenen davranışlar gözlenen davranışlardan anlamlı derecede yüksek düzeydedir.

Öğretmenin mesleki kıdemi değişkeni açısından elde edilen bulgulara göre, kültürü oluşturma ve tanıtma boyutunda mesleki kıdem grupları arasında anlamlı bir fark görülmemiştir; beklenen ve gözlenen davranışlar arasında anlamlı bir fark vardır.

Öğretmenin okuldaki kıdemi değişkeni açısından elde edilen bulgulara göre, kültürü oluşturma ve tanıtma boyutunda kıdem grupları arasında anlamlı bir fark görülmemiştir, beklenen ve gözlenen davranışlar arasında anlamlı bir fark vardır.

Okuldaki öğrenci sayısı değişkeni açısından elde edilen bulgulara göre, kültürü oluşturma ve tanıtma boyutunda öğrenci sayısı grupları arasında ve beklenen ve gözlenen davranışlar arasında anlamlı bir fark vardır.

Okulun yaşı değişkeni açısından elde edilen bulgulara göre, ölçek toplam puanında ve kültürü tanıtma boyutunda okul yaşı grupları arasında ve beklenen ve gözlenen davranışlar arasında anlamlı bir fark vardır. Okul kültürünü oluşturma boyutunda okul yaşı grupları arasında anlamlı bir fark görülmemiştir; beklenen ve gözlenen davranışlar arasında anlamlı bir fark vardır.

Anahtar Kelimeler: Okul kültürü, eğitim yönetimi, eğitim, yönetim, okul müdürü.

ABSTRACT

EXPECTED AND OBSERVED BEHAVIOURS OF SCHOOL PRINCIPALS IN CREATION AND PROMOTION OF SCHOOL CULTURE (A SAMPLE OF BAYRAMPAŞA DISTRICT)

Yeliz Simitçioğlu

May, 2009

This research aims to identify the degrees of expected and observed behaviours of principals in creation and promotion of school culture, and whether these behaviours vary according to the teacher's professional seniority, teacher's seniority at school, number of students in school, and history of school.

The study universe of the questionnaire-survey based research is composed of 1081 teachers who work in state primary schools in Bayrampaşa, in 2008-2009 education year. 285 teachers among 1081 teachers from 25 different state primary schools are taken samples by random sampling method.

The subjects were implemented "Creation and Promotion of School Culture Scale" of Assist. Prof. Asım Özdemir to obtain the data which was statistically analyzed with test methods such as frequency, arithmetic mean, t-test, one-way ANOVA and Tukey HSD by using the SPSS 11.5 program.

According to the findings, there is a significant difference between all aspects related to the expected and observed behaviours in total score of Creation and Promotion of School Culture Scale. The expected behaviors are significantly at a higher level than the observed behaviors.

According to the findings in terms of teacher's professional seniority and teacher's seniority at school, total score shows that there is no significant difference among seniority groups in dimension of creation and promotion of school culture; however, there is a difference in expected and observed behaviours.

According to the findings in terms of number of students in schools, total score shows that there is a difference among "quantity of students" groups as well as the expected and observed behaviours.

According to the findings in terms of history of school, there is a difference among the "history of school" groups as well as expected and observed behaviours both in total score and in dimension of promotion of school culture. In dimension of creation of school culture, no statistically significant difference has been observed among "history of school" groups; however, there is a difference in expected and observed behaviours.

Key Words: School culture, education administration, education, management, school principals.

ÖNSÖZ

İstanbul ili Bayrampaşa ilçesinde bulunan resmi ilköğretim okulu öğretmenlerinin okul kültürünün oluşturulması ve çevreye tanıtılmasında okul müdürlerinden bekledikleri ve onlarda gözledikleri davranışların derecelerinin neler olduğunu belirlemeyi, beklenen ve gözlenen davranışların öğretmenlerin mesleki kıdemi, öğretmenlerin okuldaki kıdemi, okuldaki öğrenci sayısı, okulun yaşı değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını saptamayı amaçlayan bu araştırma dört bölümden oluşmaktadır.

Birinci bölümde araştırmanın problemi, amacı, önemi, sayıltıları, sınırlılıkları ve yöntemi açıklanmıştır. İkinci bölümde araştırmanın kuramsal temelleri, üçüncü bölümde araştırmada elde edilen bulgular ve yorumlar, dördüncü bölümde araştırmanın sonuçları ve öneriler yer almaktadır.

Araştırma süresince beni yönlendiren ve destek olan değerli danışmanım öğretim üyesi Yrd. Doç. Dr. Erkan Tabancalı'ya, yüksek lisans eğitimim süresince her zaman desteklerini hissettiğim değerli hocalarıma, araştırma verilerinin toplanmasında yardımcı olan arkadaşlarıma, araştırmanın istatistiksel verilerinin çözümlenmesinde yardımcı olan Erkan Kalem'e sonsuz teşekkür ederim.

Ayrıca, araştırmanın başlangıcından sonuna kadar beni destekleyen nişanlım Utku Ünlü'ye, araştırmanın her aşamasında emeği olan kardeşim Gökay Simitçioğlu'na ve çok sevdiğim aileme teşekkür ederim.

İstanbul; Mayıs, 2009

Yeliz SİMİTÇİOĞLU

İÇİNDEKİLER

Sayfa No.

TEZ ONAY SAYFASI

ÖZ.....	iii
ABSTRACT	iv
ÖNSÖZ.....	v
İÇİNDEKİLER	vi
TABLOLAR LİSTESİ.....	ix
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xiv

1. GİRİŞ	1
1.1. Problem	1
1.2. Amaç	3
1.3. Önem	5
1.4. Sayıtlar	6
1.5. Sınırlılıklar.....	6
1.6. Tanımlar	6
2. YÖNTEM.....	7
2.1. Araştırmanın Modeli	7
2.2. Evren Ve Örneklem	7
2.3. Veri Toplama Aracı.....	9
2.4. Verilerin Toplanması.....	13
2.5. Verilerin Çözümlemesi Ve Yorumlanması	13
3. KURAMSAL BİLGİLER.....	16
3.1. Örgüt Kültürü Kavramı	16
3.1.1. Örgüt Kültürünün Tanımı.....	16
3.1.2. Örgüt Kültürünün Temel Öğeleri	17
3.1.3. Örgüt Kültürünün Özellikleri	20
3.2. Okul Kültürü Kavramı.....	21
3.2.1. Okul Kültürünün Tanımı	21
3.2.2. Okul Kültürünü Belirleyen Faktörler	22
3.3. Güçlü Ve Etkili Okul Kültürü	25
3.3.1. Güçlü Ve Etkili Okul Kültürünün Temel Öğeleri	25
3.3.2. Güçlü Ve Zayıf Kültüre Sahip Okulların Özellikleri	27
3.3.3. Güçlü Ve Etkili Okul Kültürünün Öğrenci Başarısına Etkisi	28
3.4. Okul Kültürünün Yönetim Süreci	29
3.4.1. Kültürel Liderlik Ve Okul Yöneticisinin Kültürel Liderlik Rolleri.....	30
3.4.2. Okul Kültürünün Oluşturulması	31
3.4.3. Okul Kültürünün Çevreye Tanıtılması	32

3.5. İlgili Araştırmalar	34
4. BULGULAR VE YORUMLAR	45
4.1. İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Okul Kültürünün Oluşturulmasında Ve Çevreye Tanıtılmasında Okul Müdürlerinden Bekledikleri Davranışlara Ve Müdürlerde Gözlenen Davranışlara İlişkin Bulgular Ve Yorumlar	45
4.1.1. Okul Kültürünün Oluşturulmasına Ve Tanıtılmasına İlişkin Betimsel İstatistikler Ve T-Testi Sonuçları.....	45
4.1.2. Öğretmenin Mesleki Kıdemi Değişkenine İlişkin Bulgular	47
4.1.3. Öğretmenin Okuldaki Kıdemi Değişkenine İlişkin Bulgular.....	56
4.1.4. Okulun Öğrenci Sayısı Değişkenine İlişkin Bulgular	64
4.1.5. Okul Yaşı Değişkenine İlişkin Bulgular	73
5. SONUÇ.....	82
5.1. Sonuçlar	82
5.2. Öneriler.....	83
5.2.1. Uygulayıcılara Yönelik Öneriler	83
5.2.2. Araştırmacılara Yönelik Öneriler	84
KAYNAKÇA	85
EKLER.....	89
Ek 1. 2008–2009 İstanbul İli Avrupa Yakası Bayrampaşa İlçesi İlköğretim Okulu Ve Öğretmen İstatistikleri	89
Ek 2. $2\alpha=0,05$ İçin Minimum Örnek Büyüklükleri Tablosu.....	90
Ek 3. Ölçek Formu	91
Ek 4. Okul Kültürünü Oluşturma Ve Tanıtma Ölçeği Güvenilirlik Ve Geçerlilik Analizleri	95
Ek 5. Ölçek Uygulama İzin Yazısı	101
Ek 6. Ölçek Uygulanan Okulların Listesi	102
ÖZGEÇMİŞ.....	103

TABLolar LİSTESİ

Sayfa No.

Tablo 1 : Öğretmenlerin Kişisel Özelliklerine Göre Dağılımları.....	8
Tablo 2 : Öğretmenlerin Çalıştıkları Okuldaki Öğrenci Sayısına ve Okulun Yaşına Göre Dağılımları	8
Tablo 3 : Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma Ölçeği Cronbach Alfa İçsel Tutarlılık Güvenirlilik Analizi Sonuçları	12
Tablo 4 : Okul Kültürünün Oluşturulması ve Çevreye Tanıtılmasında Beklenti ve Gerçekleşme Derecelerine Göre Belirlenen Sınırlar	14
Tablo 5 : Okul Kültürünün Oluşturulmasında ve Tanıtılmasında Okul Müdürlerinden Beklenen ve Gözlenen Davranışlara İlişkin Aritmetik Ortalama, Standart Sapma Değerleri ve t-Testi Sonuçları	45
Tablo 6 : Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma Ölçeği Toplam Puanında Öğretmen Mesleki Kıdem Gruplarına Göre Beklenen ve Gözlenen Davranışlara İlişkin Frekans, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....	48
Tablo 7 : Öğretmen Mesleki Kıdem Gruplarına Göre Okul Müdürlerinden Beklenen ve Onlarda Gözlenen Davranışların Derecesine İlişkin Tek Yönlü ANOVA Testi Sonuçları	49
Tablo 8 : Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine Göre Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma Ölçeği Beklenen ve Gözlenen Davranışlara İlişkin Ortalamalar Arasındaki Farkın Kaynağını Gösterir Tukey HSD Çoklu Grup Karşılaştırmaları.....	50
Tablo 9: Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma Ölçeği Kültürü Oluşturma Boyutu Puanında Öğretmen Mesleki Kıdem Gruplarına Göre Beklenen ve Gözlenen Davranışlara İlişkin Frekans, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....	51
Tablo 10 : Öğretmen Mesleki Kıdem Gruplarına Göre Okul Kültürünü Oluşturma Boyutu Puanında Okul Müdürlerinden Beklenen ve Onlarda Gözlenen Davranışların Derecesine İlişkin Tek Yönlü ANOVA Testi Sonuçları	52
Tablo 11 : Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine Göre Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma Ölçeği Kültürü Oluşturma Boyutu Puanında Beklenen ve Gözlenen Davranışlara İlişkin Ortalamalar Arasındaki Farkın Kaynağını Gösterir Tukey HSD Çoklu Grup Karşılaştırmaları	52
Tablo 12 : : Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma Ölçeği Kültürü Tanıtma Boyutu Puanında Öğretmen Mesleki Kıdem Gruplarına Göre Beklenen ve Gözlenen Davranışlara İlişkin Frekans, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....	54

Tablo 13 : Öğretmen Mesleki Kıdem Gruplarına Göre Okul Kültürünü Tanıtma Boyutu Puanında Okul Müdürlerinden Beklenen ve Onlarda Gözlenen Davranışların Derecesine İlişkin Tek Yönlü ANOVA Testi Sonuçları	55
Tablo 14 : Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine Göre Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma Ölçeği Kültürü Tanıtma Boyutu Puanında Gözlenen Davranışlara İlişkin Ortalamalar Arasındaki Farkın Kaynağını Gösterir Tukey HSD Çoklu Grup Karşılaştırmaları.....	55
Tablo 15 : Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma Ölçeği Toplam Puanında Öğretmen Okul Kıdemi Gruplarına Göre Beklenen ve Gözlenen Davranışlara İlişkin Frekans, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....	57
Tablo 16 : Öğretmenin Okul Kıdemi Gruplarına Göre Okul Müdürlerinden Beklenen ve Onlarda Gözlenen Davranışların Derecesine İlişkin Tek Yönlü ANOVA Testi Sonuçları	58
Tablo 17 : Öğretmenlerin Okuldaki Kıdemlerine Göre Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma Ölçeği Beklenen Davranışlara İlişkin Ortalamalar Arasındaki Farkın Kaynağını Gösterir Tukey HSD Çoklu Grup Karşılaştırmaları.....	58
Tablo 18 : Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma Ölçeği Kültürü Oluşturma Boyutu Puanında Öğretmen Okul Kıdemi Gruplarına Göre Beklenen ve Gözlenen Davranışlara İlişkin Frekans, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri	59
Tablo 19 : Öğretmen Okul Kıdemi Gruplarına Göre Okul Kültürünü Oluşturma Boyutu Puanında Okul Müdürlerinden Beklenen ve Onlarda Gözlenen Davranışların Derecesine İlişkin Tek Yönlü ANOVA Testi Sonuçları	60
Tablo 20 : Öğretmenlerin Okul Kıdemlerine Göre Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma Ölçeği Kültürü Oluşturma Boyutu Puanında Beklenen ve Gözlenen Davranışlara İlişkin Ortalamalar Arasındaki Farkın Kaynağını Gösterir Tukey HSD Çoklu Grup Karşılaştırmaları.....	61
Tablo 21 : Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma Ölçeği Kültürü Tanıtma Boyutu Puanında Öğretmen Okul Kıdemi Gruplarına Göre Beklenen ve Gözlenen Davranışlara İlişkin Frekans, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri	62
Tablo 22 : Öğretmen Okul Kıdemi Gruplarına Göre Okul Kültürünü Tanıtma Boyutu Puanında Okul Müdürlerinden Beklenen ve Onlarda Gözlenen Davranışların Derecesine İlişkin Tek Yönlü ANOVA Testi Sonuçları	63
Tablo 23 : Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma Ölçeği Toplam Puanında Öğrenci Sayısı Gruplarına Göre Beklenen ve Gözlenen Davranışlara İlişkin Frekans, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri	64
Tablo 24 : Öğrenci Sayısı Gruplarına Göre Okul Müdürlerinden Beklenen ve Onlarda Gözlenen Davranışların Derecesine İlişkin Tek Yönlü ANOVA Testi Sonuçları	65

Tablo 25 : Öğrenci Sayısı Gruplarına Göre Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma Ölçeği Beklenen ve Gözlenen Davranışlara İlişkin Ortalamalar Arasındaki Farkın Kaynağını Gösterir Tukey HSD Çoklu Grup Karşılaştırmaları.....	66
Tablo 26 : Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma Ölçeği Kültürü Oluşturma Boyutu Puanında Öğrenci Sayısı Gruplarına Göre Beklenen ve Gözlenen Davranışlara İlişkin Frekans, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri	67
Tablo 27 : Öğrenci Sayısı Gruplarına Göre Okul Kültürünü Oluşturma Boyutu Puanında Okul Müdürlerinden Beklenen ve Onlarda Gözlenen Davranışların Derecesine İlişkin Tek Yönlü ANOVA Testi Sonuçları	68
Tablo 28 : Öğrenci Sayısı Gruplarına Göre Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma Ölçeği Kültürü Oluşturma Boyutu Puanında Beklenen ve Gözlenen Davranışlara İlişkin Ortalamalar Arasındaki Farkın Kaynağını Gösterir Tukey HSD Çoklu Grup Karşılaştırmaları.....	69
Tablo 29 : Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma Ölçeği Kültürü Tanıtma Boyutu Puanında Öğrenci Sayısı Gruplarına Göre Beklenen ve Gözlenen Davranışlara İlişkin Frekans, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri	70
Tablo 30 : Öğrenci Sayısı Gruplarına Göre Okul Kültürünü Tanıtma Boyutu Puanında Okul Müdürlerinden Beklenen ve Onlarda Gözlenen Davranışların Derecesine İlişkin Tek Yönlü ANOVA Testi Sonuçları	71
Tablo 31 : Öğrenci Sayısı Gruplarına Göre Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma Ölçeği Kültürü Tanıtma Boyutu Puanında Beklenen ve Gözlenen Davranışlara İlişkin Ortalamalar Arasındaki Farkın Kaynağını Gösterir Tukey HSD Çoklu Grup Karşılaştırmaları.....	72
Tablo 32 : Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma Ölçeği Toplam Puanında Okul Yaşı Gruplarına Göre Beklenen ve Gözlenen Davranışlara İlişkin Frekans, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri	74
Tablo 33 : Okul Yaşı Gruplarına Göre Okul Müdürlerinden Beklenen ve Onlarda Gözlenen Davranışların Derecesine İlişkin Tek Yönlü ANOVA Testi Sonuçları	75
Tablo 34 : Okul Yaşı Gruplarına Göre Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma Ölçeği Beklenen ve Gözlenen Davranışlara İlişkin Ortalamalar Arasındaki Farkın Kaynağını Gösterir Tukey HSD Çoklu Grup Karşılaştırmaları	75
Tablo 35 : Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma Ölçeği Kültürü Oluşturma Boyutu Puanında Okul Yaşı Gruplarına Göre Beklenen ve Gözlenen Davranışlara İlişkin Frekans, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....	76
Tablo 36 : Okul Yaşı Gruplarına Göre Okul Kültürünü Oluşturma Boyutu Puanında Okul Müdürlerinden Beklenen ve Onlarda Gözlenen Davranışların Derecesine İlişkin Tek Yönlü ANOVA Testi Sonuçları	77

Tablo 37 : Okul Yaşı Gruplarına Göre Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma Ölçeği Kültürü Oluşturma Boyutu Puanında Beklenen ve Gözlenen Davranışlara İlişkin Ortalamalar Arasındaki Farkın Kaynağını Gösterir Tukey HSD Çoklu Grup Karşılaştırmaları.....	78
Tablo 38 : Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma Ölçeği Kültürü Tanıtma Boyutu Puanında Okul Yaşı Gruplarına Göre Beklenen ve Gözlenen Davranışlara İlişkin Frekans, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....	79
Tablo 39 : Okul Yaşı Gruplarına Göre Okul Kültürünü Tanıtma Boyutu Puanında Okul Müdürlerinden Beklenen ve Onlarda Gözlenen Davranışların Derecesine İlişkin Tek Yönlü ANOVA Testi Sonuçları....	80
Tablo 40 : Okul Yaşı Gruplarına Göre Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma Ölçeği Kültürü Tanıtma Boyutu Puanında Beklenen ve Gözlenen Davranışlara İlişkin Ortalamalar Arasındaki Farkın Kaynağını Gösterir Tukey HSD Çoklu Grup Karşılaştırmaları.....	80

ŞEKİLLER LİSTESİ

Sayfa No.

Şekil 1 : Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma Ölçeği Toplam Puanında Mesleki Kıdem Gruplarına Göre Beklenen ve Gözlenen Davranışlar.....	50
Şekil 2 : Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma Ölçeği Kültürü Oluşturma Boyutu Puanında Mesleki Kıdem Gruplarına Göre Beklenen ve Gözlenen Davranışlar.....	53
Şekil 3 : Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma Ölçeği Kültürü Tanıtma Puanında Mesleki Kıdem Gruplarına Göre Beklenen ve Gözlenen Davranışlar	56
Şekil 4 : Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma Ölçeği Toplam Puanında Okul Kıdemi Gruplarına Göre Beklenen ve Gözlenen Davranışlar.....	59
Şekil 5 : Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma Ölçeği Kültürü Oluşturma Puanında Okul Kıdemi Gruplarına Göre Beklenen ve Gözlenen Davranışlar	61
Şekil 6 : Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma Ölçeği Kültürü Tanıtma Boyutu Puanında Okul Kıdemi Gruplarına Göre Beklenen ve Gözlenen Davranışlar.....	63
Şekil 7 : Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma Ölçeği Toplam Puanında Öğrenci Sayısı Gruplarına Göre Beklenen ve Gözlenen Davranışlar	67
Şekil 8 : Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma Ölçeği Kültürü Oluşturma Boyutu Puanında Öğrenci Sayısı Gruplarına Göre Beklenen ve Gözlenen Davranışlar.....	70
Şekil 9 : Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma Ölçeği Kültürü Tanıtma Boyutu Puanında Öğrenci Sayısı Gruplarına Göre Beklenen ve Gözlenen Davranışlar.....	73
Şekil 10 : Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma Ölçeği Toplam Puanında Okul Yaşı Gruplarına Göre Beklenen ve Gözlenen Davranışlar	76
Şekil 11 : Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma Ölçeği Kültürü Oluşturma Puanında Okul Yaşı Gruplarına Göre Beklenen ve Gözlenen Davranışlar	78
Şekil 12 : Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma Ölçeği Kültürü Tanıtma Boyutu Puanında Okul Yaşı Gruplarına Göre Beklenen ve Gözlenen Davranışlar	81

1.GİRİŞ

Bu bölümde, araştırmanın kuramsal temellerini ve gerekçesini oluşturan problem durumu, araştırmanın amacı, önemi, sayıltıları, sınırlılıkları, araştırmada kullanılan kavramların tanımları ve araştırmanın yöntemi açıklanmıştır.

1.1 Problem

Örgütler, belirli bir mal ya da hizmet üretirken gelenek, görenek, tören, değer ve felsefeleriyle kendi kültürlerini de üretirler. Özellikle eğitim kurumlarının diğer örgütlerden daha farklı düzeyde kültür üretme ve yayma gibi temel amaçları vardır. Eğitim kurumları, toplumun kültürel mirasını kuşaktan kuşağa aktarmaya çalışırken aynı zamanda oluşturdukları örgütsel kültürle de okul personelinin ve öğrencilerin sosyalleşmesini sağlar (Çelik, 2002, 37).

Küreselleşen dünyada rekabet güçlerini arttırmak durumunda kalan örgütler, çalışanlarının kendilerini örgütle bütünleştirmelerini, örgüt için kolaylıkla özveride bulunabilmelerini sağlamalıdır. Bu da örgütlerde ortak bir gücün varlığını gerektirir. Tüm örgütlerde var olan bu ortak güç “kültür” dür (Köse, Tetik, Ercan, 2001, 219).

Örgüt kültürü Peter ve Waterman (1982)’a göre, baskın ve paylaşılan değerlerden oluşan, örgüt içindeki hikâyeler, inançlar, sloganlardan meydana gelen bir yapıdır. Schein (1992)’e göre ise kültür; normlar, değerler, davranış biçimleri, ritüeller ve geleneklerdir (Schein, 1992, 9).

Schein örgüt kültürünü, “bir grubun üyelerince paylaşılan inanç, sayıltı ve değerler sistemi, grup yaşantısının öğrenilen sonuçları, grubun iç bütünleşme ve dışa uyum sorunlarını çözmek amacıyla öğrenme süreci içinde geliştirmiş olduğu sayıltılar” olarak tanımlamıştır (Schein, 1992, 12).

Literatürü incelediğimizde örgütsel kültürün örgütün tarihi, örgütün değerleri ve inançları, örgütü açıklayan hikâye ve mitler, örgütün kültürel normları, gelenekler, törenler ve adetler, örgütün kadın ve erkek kahramanları gibi boyutlardan oluştuğunu

görürüz (Steinhoff ve Owens, 1989, 17–18’den aktaran Çelik, 2002, 38).

Okul kültürünü ise Leithussad (1999) kurallar, inançlar ve bir okuldaki yönetici, öğretmen ve öğrencilerin davranışlarına kılavuzluk eden değerler olarak tanımlamıştır (Richard, 1999’dan aktaran Özdemir, 2006, 414).

Sergiovanni’ ye göre okul kültürü, değerleri, sembolleri, inançları ve ebeveynlerin, öğrencilerin, öğretmenlerin ve okul içindeki diğer grupların paylaştıklarını içerir (Turner, Crang, 1996, 1).

Farklı tanımlar incelendiğinde okul kültürünü belirleyen faktörler şu şekilde sıralanabilir:

- Okulun tarihi ve yaşı
- Okulun tarihi gelişim süreci
- Kırsal ve kentsel alanlar
- Okul ve sınıf büyüklüğü
- İnançlar
- Değerler
- Normlar ve standartlar
- Okulda düzenlenen törenler ve toplantılar
- Kitle iletişim araçları
- Okulun tanıtımı
- Okulu açıklayan hikâyeler ve mitler
- Kültürel ve sportif faaliyetler

Güçlü bir okul kültürü etkili bir okul için gerekli olan bir ön koşuldur. Güçlü okul kültürü, yönetici ve öğretmenlerin ortak değer, norm ve inançlar etrafında birleşmeleri sonucunda ortaya çıkar. Böyle bir ortamda denetim işlevi de daha az hissedilir (Çelik, 2002, 68).

Tüm örgütlerde olduğu gibi eğitim kurumlarının başarısında en kritik faktörlerden birisinin okul kültürü olduğu söylenebilir. Bu nedenle okul yöneticisinin kültürel lider rolünü üstlenmesi gerekir. Mitchell, okul yöneticisinin kültürel liderlik rollerini üçe ayırmıştır. Bu roller yorumlayıcı rol, sunucu rol ve resmi roldür (Kottkamp, 1984,

155'den aktaran Çelik, 2002, 53).

Okul yöneticisi öncelikle yorumlayıcı ve sunucu rollerini yerine getirmelidir. Okul yöneticisinin yorumlayıcı rolleri; okulun kültürel misyonunu, değerlerini, normlarını ve inançlarını yorumlama ve üyelerin de okulun kültürel yapısını anlamalarına yardımcı olmaktır. Okul yöneticisi bunun için bazı sloganlar ve semboller geliştirebilmeli, öğrencileri değişik spor etkinliklerine yönelterek örgütsel kültürün gelişimine katkıda bulunmalı, okula yeni katılan öğrenci ve anne-babaların okul kültürüne uyum sağlamalarına rehberlik etmeli ve bu kültürü onlara yorumlamalıdır (Kottkamp, 1984, 156–157'den aktaran Çelik, 2002, 54 – 55).

Okul yöneticisi yorumlayıcı rolü yerine getirirken daha çok sözel iletişimi kullanırken sunucu rolde sözel olmayan iletişimi kullanır. Okul yöneticisi normlara uygun davranışlar göstererek bu rolü yerine getirir.

Okul yöneticisi resmi rolünü oynarken öğretmen, öğrenci ve anne-babalara yönelik etkinliklere daha çok önem verir. Öğrencileri ve anne-babaları bir araya getirme, yeni hikâyeler geliştirme, erkek ve kadın kahramanlar oluşturma, başarı gösterenlere ödüller verme, okul ve grubun başarısını arttırma yöneticinin resmi rollerini oluşturmaktadır.

Okul yöneticisinin okul kültürünün oluşturulmasına katkıda bulduktan sonra bu kültürü çevreye tanıtmayı gerekmektedir. Böylece daha sağlıklı bir okul-çevre ilişkisi geliştirilebilir. Böylece, çevresel imkânların okulun örgütsel amaçlarının geliştirilmesi için kullanılmasını kolaylaştırır (Çelik, 2002, 69).

1.2. Amaç

Bu araştırmanın amacı, resmi ilköğretim okulu öğretmenlerinin okul kültürünün oluşturulması ve çevreye tanıtılmasında okul müdürlerinden bekledikleri ve onlarda gözledikleri davranışların derecelerinin neler olduğunu, beklenen ve gözlenen davranışlar arasında anlamlı bir fark olup olmadığını; beklenen ve gözlenen davranışların öğretmenlerin bazı kişisel değişkenlerine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemektir.

Bu genel çerçevede içerisinde aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. Öğretmenlerin okul kültürünün oluşturulmasında ve çevreye tanıtılmasında okul müdürlerinden bekledikleri ve onlarda gözledikleri davranışların dereceleri nelerdir?

2. Öğretmenlerin okul kültürünün oluşturulmasında ve çevreye tanıtılmasında okul müdürlerinden bekledikleri ve onlarda gözledikleri davranışlar arasında anlamlı bir fark var mıdır?
3. Öğretmenlerin okul kültürünün oluşturulmasında ve çevreye tanıtılmasında öğretmenin mesleki kıdemi değişkeni açısından okul müdürlerinden bekledikleri ve onlarda gözledikleri davranışların dereceleri nelerdir?
4. Öğretmenlerin okul kültürünün oluşturulmasında ve çevreye tanıtılmasında öğretmenin mesleki kıdemi değişkeni açısından okul müdürlerinden bekledikleri ve onlarda gözledikleri davranışlar arasında anlamlı bir fark var mıdır?
5. Öğretmenlerin okul kültürünün oluşturulmasında ve çevreye tanıtılmasında öğretmenin okuldaki kıdemi değişkeni açısından okul müdürlerinden bekledikleri ve onlarda gözledikleri davranışların dereceleri nelerdir?
6. Öğretmenlerin okul kültürünün oluşturulmasında ve çevreye tanıtılmasında öğretmenin okuldaki kıdemi değişkeni açısından okul müdürlerinden bekledikleri ve onlarda gözledikleri davranışlar arasında anlamlı bir fark var mıdır?
7. Öğretmenlerin okul kültürünün oluşturulmasında ve çevreye tanıtılmasında öğrenci sayısı değişkeni açısından okul müdürlerinden bekledikleri ve onlarda gözledikleri davranışların dereceleri nelerdir?
8. Öğretmenlerin okul kültürünün oluşturulmasında ve çevreye tanıtılmasında öğrenci sayısı değişkeni açısından okul müdürlerinden bekledikleri ve onlarda gözledikleri davranışlar arasında anlamlı bir fark var mıdır?
9. Öğretmenlerin okul kültürünün oluşturulmasında ve çevreye tanıtılmasında okulun yaşı değişkeni açısından okul müdürlerinden bekledikleri ve onlarda gözledikleri davranışların dereceleri nelerdir?
10. Öğretmenlerin okul kültürünün oluşturulması ve çevreye tanıtılmasında okulun yaşı değişkeni açısından okul müdürlerinden bekledikleri ve onlarda gözledikleri davranışlar arasında anlamlı bir fark var mıdır?

1.3. Önem

Tüm örgütlerde olduğu gibi eğitim kurumlarının başarısında en kritik faktörlerden birisinin okul kültürü olduğu söylenebilir. Ayrıca eğitim kurumlarının yeniden yapılanmasında bu kurumların sahip oldukları kültür önemli rol oynar. Çünkü bir okulun gelişmesi, yeniliklere açık ve olumlu bir ortam oluşmasına bağlıdır (İpek, 1999'dan aktaran Özdemir, 2006, 417).

Yöneticinin okul kültürünün yönetimindeki ilk görevi, güçlü bir okul kültürünün oluşturulmasına önemli derecede katkıda bulunmaktır. Bunun sonucunda okulun formal ve informal boyutları birbiriyle bütünleşir. Yöneticiler, öğretmenler ve öğrenciler okullarıyla gurur duyarlar ve veliler de bu gurura ortak olurlar.

Okul yöneticisi, okul kültürünü biçimlendirmeye çalışırken okulun nasıl bir cazibe merkezi haline getirileceği konusunda bir vizyon geliştirebilmelidir (Çelik, 2002, 144). Ayrıca okul yöneticisi okul kültürünü daha çekici hale getirmenin yollarını aramalıdır. Bir okulun her yıl düzenlediği mezuniyet töreni, pilav günü ve yarışma programı bu işlevi yerine getirir. Çünkü bu tür etkinlikler okul elemanlarını birbiriyle kaynaştırır.

Okul yöneticisinin okul kültürünün oluşturulmasına katkıda bulduktan sonra bu kültürü çevreye tanıtmaya çalışmalıdır. Böylece, daha sağlıklı bir okul-çevre ilişkisi geliştirilebilir ve çevresel imkânların okulun örgütsel amaçlarının geliştirilmesi için kullanılmasını kolaylaştırır (Çelik, 2002, 69).

Ülkemizde okul kültürü üzerine yapılan çalışmaların okulların etkililiği, yönetilmesi, değişimi, okullarda liderlik, öğretmenlerin iş doyumunu, motivasyonu ve öğrencilerin başarısı gibi okul kültürü ile ilişkilendirilebilecek çalışmalar olduğu görülmüştür. Ancak, okul kültürünün oluşturulmasında ve çeşitli kademelerdeki okulların mevcut kültürünün çevreye tanıtılmasında okul müdürlerinin kültürel liderlik rollerini ne derece yerine getirdikleriyle ilgili çalışmaların sınırlı olduğu gözlenmiştir. Yapılan araştırma ile bu konudaki eksikliğin giderilmesi amaçlanmaktadır.

Bu çalışmada, Bayrampaşa ilçesindeki resmi ilköğretim okulu öğretmenlerinin görüşlerine göre okul kültürünün oluşturulması ve çevreye tanıtılmasında okul müdürlerinden beklenen ve onlarda gözlenen davranışların derecelerinin neler olduğu ile ilgili mevcut durum ortaya konulmaya çalışılmış ve öğretmenin mesleki kademine, öğretmenin okuldaki kademine, okuldaki öğrenci sayısına ve okulun yaşına göre öğretmenlerin beklenti derecelerinin ve okul müdürlerinin bu davranışları gerçekleştirme derecelerinin saptanması amaçlanmıştır. Mevcut durumun bilinmesi

ve okul kültürünün oluşturulması ve çevreye tanıtılmasında okul müdürlerinden beklenen ve onlarda gözlenen davranışların tespit edilmesi okul kültürünün yönetimi ile ilgili yapılması gerekenler konusunda ilgililere yol gösterici olabilecektir.

1.4. Sayıtlar

1. Araştırmaya katılan öğretmenler ölçek formunu cevaplarken gerçek görüşlerini yansıtmışlardır.
2. Okul müdürleri ile aynı okulda en az bir öğretim yılı çalışmış olmak öğretmenler için okul müdürlerinin okul kültürünün oluşturulması ve çevreye tanıtılmasında davranışlarını hangi sıklıkta gösterdiklerini değerlendirmek için yeterlidir.

1.5. Sınırlılıklar

Araştırmanın sınırlılıkları aşağıdaki gibi belirlenmiştir:

1. Araştırma, okul müdürünün okul kültürünün oluşturulması ve çevreye tanıtılmasındaki davranışları boyutları ile sınırlandırılmıştır.
2. Araştırma, 2008–2009 eğitim öğretim yılında İstanbul ili Avrupa yakası Bayrampaşa ilçesindeki resmi ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerle sınırlıdır.
3. Araştırma, okul müdürleri ile en az bir yıl birlikte çalışmış olan öğretmenlerle sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Bu araştırmada kullanılan bazı kavramlara ait tanımlar aşağıda verilmiştir.

Okul Kültürü: Okul kültürü yönetici, öğretmen ve öğrencilerin paylaştıkları ve onların faaliyetlerini yönlendiren değerler ve anlamlar bütünüdür (Çelik, 2002, s.92). Okul kültürünü belirleyen faktörler ise; okulun tarihi ve yaşı, okulun büyüklüğü, paylaşılan inançlar ve değerler, normlar, düzenlenen törenler ve toplantılar, iletişim, hikâyeler ve kahramanlar, kültürel ve sportif faaliyetlerdir.

Okul Yöneticisi: Resmi ilköğretim okulu müdürüdür.

Öğretmen: Okul müdürleri ile en az bir yıl birlikte çalışmış olan resmi ilköğretim okulunda görevli branş, sınıf ve anasınıfı öğretmenleridir.

2. YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde; araştırma modeli, evren ve örnekleme, verilerin toplanması, verilerin çözümlenmesi ve yorumlanmasına yer verilmiştir.

2.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma modeli, “araştırma amacına uygun ve ekonomik olarak, verilerin toplanması ve çözümlenebilmesi için gerekli koşulların düzenlenmesi” dir (Seltiz ve diğ., 1959, 50’den aktaran Karasar, 2005, 76). Bu koşulların düzenlenmesinde iki temel yaklaşım vardır. Bunlar; deneme ve taramadır (Nisbet, Entwistle, 1974; Simon 1969; Cole, 1972’den aktaran Karasar, 2005, 76). Araştırmacı, bu temel yöntemlerden ikisinden veya herhangi birinden yararlanmak zorundadır (Kaplan, 1964, 164’den aktaran Karasar, 2005, 77).

Resmi ilköğretim okulu öğretmenlerinin okul kültürünün oluşturulması ve çevreye tanıtılmasında okul müdürlerinden beledikleri ve onlarda gözledikleri davranışların derecelerinin neler olduğunu, beklenen ve gözlenen davranışlar arasında anlamlı bir fark olup olmadığını saptamayı amaçlayan bu çalışmada genel tarama modeli en uygun yöntem olarak belirlenmiştir.

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın çalışma evrenini, 2008–2009 eğitim-öğretim yılında İstanbul İli Avrupa yakası Bayrampaşa ilçesinde resmi ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır. İlköğretim okulunda görev yapan öğretmenlerin sayısı 1081 dir (İstanbul MEB, [24.09.2008]). Araştırmada örneklem büyüklüğünü belirlemek için farklı büyüklükteki evrenler için örneklem büyüklükleri çizelgesinden (Ek 2) yararlanılmıştır. Çizelgede 1100 kişilik evrende $\alpha=.05$ anlamlılık düzeyi için örneklem büyüklüğü 285 tir. Buna göre toplam 1081 ilköğretim okulu öğretmenin 285 i $\alpha=.05$ anlamlılık düzeyine göre araştırmanın örneklemini oluşturmuştur.

Bayrampaşa ilçesinde bulunan 25 resmi ilköğretim okulunda görev yapan 1081 öğretmen arasından random örnekleme yöntemi ile 285 resmi ilköğretim okulu öğretmeni örneklem olarak alınmıştır.

Araştırmaya katılan ilköğretim okulu öğretmenlerinin kişisel özelliklerine (mesleki kıdem, okul kıdemi) ilişkin bulgular Tablo 1’de, çalıştıkları okullara (okulun yaşı, öğrenci sayısı) ilişkin bulgular Tablo 2’de yer almaktadır. Ortaya çıkma sıklığı (frekans) ve yüzde analizi uygulanarak araştırmaya katılanların kişisel özelliklerine ve çalıştıkları okulların özelliklerine ulaşılmıştır.

Tablo 1 : Öğretmenlerin Kişisel Özelliklerine Göre Dağılımları

Mesleki Kıdem Grupları	Frekans	Yüzde (%)
1-5 yıl	35	12.3
6-10 yıl	62	21.8
11-15 yıl	72	25.3
16-20 yıl	44	15.4
21-25 yıl	43	15.1
26 ve üstü	29	10.2
Toplam	285	100.0
Okul Kıdemi Grupları	Frekans	Yüzde (%)
1-5 yıl	125	43.9
6-10 yıl	93	32.6
11-15 yıl	46	16.1
16-20 yıl	16	5.6
21-25 yıl	5	1.8
Toplam	285	100.0

Tablo 1’deki verilere göre katılımcıların kişisel özelliklerine yönelik bulgular aşağıdaki gibi özetlenebilir:

Ölçek formunu dolduran 35 öğretmenin 1-5 yıl, 62 öğretmenin 6-10 yıl, 72 öğretmenin 11-15 yıl, 44 öğretmenin 16-20 yıl, 43 öğretmenin 21-25 yıl, 29 öğretmenin 26 yıl ve üstü mesleki kıdeme sahip oldukları görülmektedir. Analiz, okuldaki kıdem açısından yapıldığında; 125 öğretmenin 1-5 yıl, 93 öğretmenin 6-10 yıl, 46 öğretmenin 11-15 yıl, 16 öğretmenin 16-20 yıl, 5 öğretmenin 21-25 yıl okul kıdemine sahip oldukları görülmektedir.

Tablo 2 : Öğretmenlerin Çalıştıkları Okuldaki Öğrenci Sayısına ve Okulun Yaşına Göre Dağılımları

Öğrenci Sayısı Grupları	Frekans	Yüzde (%)
1-500	9	3.2
501-1000	62	21.8
1001-1500	78	27.4
1501-2000	67	23.5
2000 üstü	69	24.2
Toplam	285	100.0

Tablo 2 - devam

Okul Yaşı Grupları	Frekans	Yüzde (%)
1-5 yıl	12	4.2
6-10 yıl	11	3.9
11-15 yıl	19	6.7
16-20 yıl	35	12.3
21-25 yıl	57	20.0
26 yıl ve üstü	151	53.0
Toplam	285	100.0

Tablo 2’deki verilere göre katılımcıların çalıştıkları okulların özelliklerine yönelik bulgular aşağıdaki gibi özetlenebilir:

Ölçek formunu dolduran öğretmenlerin analizi okuldaki öğrenci sayısı açısından yapıldığında; 1–500 aralığında öğrenciye sahip okullarda çalışan 9 öğretmen, 501–1000 aralığında öğrenciye sahip okullarda çalışan 62 öğretmen, 1001–1500 aralığında öğrenciye sahip okullarda çalışan 78 öğretmen, 1501–2000 aralığında öğrenciye sahip okullarda çalışan 67 öğretmen, 2000 ve üstü öğrenciye sahip okullarda çalışan 69 öğretmen olduğu görülmüştür. Analiz, okulun yaşı açısından yapıldığında; 12 öğretmenin çalıştığı okulun 1–5 yıl, 11 öğretmenin çalıştığı okulun 6–10 yıl, 19 öğretmenin çalıştığı okulun 11–15 yıl, 35 öğretmenin çalıştığı okulun 16–20 yıl, 57 öğretmenin çalıştığı okulun 21–25 yıl, 151 öğretmenin çalıştığı okulun 26 yıl ve üstünde yaşa sahip olduğu görülmüştür.

2.3. Veri Toplama Aracı

Veri toplama aracı olarak Yrd. Doç. Dr. Asım Özdemir (2006) tarafından geliştirilen “Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma” adlı ölçek (Ek 3) kullanılmıştır. Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma Ölçeği, öğretmenlerin okul kültürünün oluşturulması ve çevreye tanıtılması için okul müdürlerinden beklentilerinin dereceleri ve bu beklentilerin gerçekleşme dereceleri hakkında bilgi toplamaya yardımcı olmaktadır.

Veri toplama aracı olarak kullanılan ölçek formu üç bölümden oluşmaktadır. Ölçeğin birinci bölümünü oluşturan Kişisel Bilgi Formu, araştırmaya katılan öğretmenlerin kişisel özelliklerini ve çalıştıkları okulların özelliklerini belirlemeye yönelik toplam 4 sorudan oluşmaktadır. Ölçeğin ikinci bölümünde okul kültürünün oluşturulması için okul müdürlerinden beklenen davranışların derecelerini ve bunların gerçekleşme derecelerini belirlemeyi amaçlayan 30 adet kapalı uçlu yargı (Madde 1–30)

bulunmaktadır. Ölçeğin üçüncü bölümünde ise okul kültürünün çevreye tanıtılması için okul müdürlerinden beklenen davranışların derecelerini ve bunların gerçekleşme derecelerini belirlemeyi amaçlayan 17 adet kapalı uçlu yargı (Madde 31–47) bulunmaktadır.

Yard. Doç. Dr. Asım Özdemir tarafından geliştirilen “Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma” ölçeğinin geçerlilik ve güvenilirlik analizleri aşağıda özetlenerek verilmiştir: Veri toplamak amacıyla geliştirilen ölçek için, konuyla ilgili kavramsal alan yazın taranmıştır. Sonra konu ile ilgili olarak bazı Bakanlık Müfettişleri ve okul müdürleriyle görüşmeler yapılmıştır. Ardından da uzman görüşlerine başvurulmuştur. Bütün bu çalışmaların ışığında, okul kültürünün oluşturulması ve çevreye tanıtılmasına yönelik olarak müdürlerden beklenen ve onlarda gözlenen davranışlar olmak üzere, ölçeğin iki boyuttan meydana gelen ön deneme formu oluşturulmuştur. Ölçeğin deneme uygulaması altı Bakanlık Müfettişi üzerinde gerçekleştirilmiştir. Bu ön deneme sonucunda müfettiş görüşlerine göre anlaşılabilirliğinde sorun olan bazı maddeler, yeniden incelenmiş ve ifade yönünden daha açık hâle getirilmiştir.

Ölçek, okul kültürünün oluşturulması ve çevreye tanıtılmasına yönelik olarak okul müdürlerinden beklenen davranışların derecesini ve bunların gerçekleşme derecesini saptamak üzere iki boyuttan meydana gelmektedir. Ölçek okul kültürünün oluşturulması ve okul kültürünün çevreye tanıtılması olmak üzere iki boyuttan oluşmaktadır. Okul kültürünü oluşturma ve tanıtma ölçeği; Hiç (1), Az (2), Orta (3), Çok (4) ve Pek Çok (5) olmak üzere beşli Likert dereceleme ölçeği şeklinde hazırlanmıştır.

Asım Özdemir tarafından Bakanlık müfettişlerine uygulanan ölçeğin resmi ilköğretim okulu öğretmenlerine uygulanmadan önce geçerlilik ve güvenilirlik analizleri tekrar yapılmıştır.

Geçerlilik, testin bireyin ölçülmek istenen özelliğini ne derece doğru ölçtüğüyle ilgili bir kavramdır (Büyüköztürk, 2006, s.167). Bir testin ölçtüğünü iddia ettiği teorik yapıyı ölçüyor olması o testin geçerliliğini gösterir. Geliştirilmiş bir test, ölçtüğünü iddia ettiği teorik yapıyı ölçtüğünü ispat etmek durumundadır. Geçerlilik çalışmaları içinde en temel olanı yapı geçerliliğidir. Yapı geçerliliği bir testin içerdiği maddelerin ve boyutlarının hangi teorik yapıyı ölçmeye yönelik olduklarıyla ilgilidir.

Bunun için uygulamaya hazır olan 180 veri toplama ölçek taslağı, İstanbul ve Ankara

illerinde görev yapan öğretmenlere uygulanmıştır. Uygulama sonucunda geri dönen 150 ölçek sonucunda elde edilen veriler doğrultusunda iki boyuttan oluşan okul kültürünü oluşturma ve tanıma ölçeği için madde-toplam puan korelasyonu analizi ve gruplar arası fark analizi teknikleri uygulanmıştır. Madde-toplam puan korelasyonu, test maddelerinden alınan puanlar ile testin toplam puanı arasındaki ilişkiyi açıklar. Madde-toplam puan korelasyonunun pozitif ve yüksek olması, maddelerin benzer davranışları örneklediğini ve testin iç tutarlılığının yüksek olduğunu gösterir (Büyüköztürk, 2006, s.171). Ölçeğin beklenen ve gözlenen davranışlar kısımları için ayrı ayrı olmak üzere, kısım toplam puanı ile her bir maddesinden alınan puan arasındaki korelasyonlar tespit edilmiştir. Bu analizde her bir maddenin 0.15 ve üstü bir değer göstermesi beklenir. Ölçeğin beklenen ve gözlenen davranışlar kısımları için ayrı ayrı olmak üzere, kısım toplam puanına göre en yüksek puanı alan %25'lik ve en düşük puanı alan %25'lik örneklem dilimlerinin o kısım maddelerine verdikleri cevapların birbirlerinden istatistikî açıdan anlamlı derecede fark gösterip göstermedikleri tespit edilmiştir. Ölçeğin her bir maddesinin gruplar arası farkları $p < 0.05$ veya $p < 0.01$ düzeyinde ayırt edebilmesi beklenir.

Güvenirlilik, bireylerin test maddelerine verdikleri yanıtlar arasındaki tutarlılık olarak tanımlanabilir (Büyüköztürk, 2006, 169). Bir testin güvenilirliği o testin tutarlı bir ölçüm yapıp yapamadığı hakkında bilgi sağlar.

Güvenirlilik çalışmaları için de iç tutarlılık yaklaşımı olan Cronbach Alfa güvenirlilik katsayısı uygulanmıştır. Cronbach Alfa içsel tutarlılık güvenirliliği en yaygın kullanılan güvenirlilik analizi yöntemidir. Bu yöntem, bir testin içerdiği maddeler arası ilişkiler hakkında bilgi verir. Eğer içsel tutarlılık katsayısı yüksekse maddelerin birbirleriyle yüksek bir korelatif ilişki içinde oldukları ve dolayısıyla testin homojenlik özelliğinin yüksek olduğu anlaşılır. Bu, testin maddelerinin aynı yapıyı ölçmeye yönelik olduklarına işaret eder. İçsel tutarlılık güvenirliliği farklı şekillerde hesaplanabilir. İçsel tutarlılık katsayıları 0.00 ile 1.00 arasında değişir ve 0.60 üstü katsayıların yeterli ve iyi olduğu kabul edilir.

Ölçeğin geçerlilik ve güvenirlilik analizi sonuçları şu şekildedir:

Okul kültürünü oluşturma ve tanıma ölçeği maddeleri madde-toplam puan korelasyonu analizi beklenen davranışlar kısmı maddeleri, madde toplam puan korelasyonları 0.50 ile 0.77 arasında yer almaktadır ve sınır değer olarak kabul edilen 0.15'in oldukça üzerindedir. Bu sonuç beklenen davranışlar kısmı maddelerinin her

birinin boyutun toplam puanıyla yüksek bir ilişki içinde olduğunu, aynı yönde ölçüm yaptığını ve dolayısıyla yapı geçerliliğine sahip olduğunu göstermektedir.

Okul kültürünü oluşturma ve tanıtmaya ölçeği maddeleri gruplar arası fark analizi (üst-alt %25 lik grup karşılaştırmaları) beklenen davranışlar kısmı maddelerinin boyut toplam puanına göre üst ve alt %25'lik gruplar arası t-testi karşılaştırması sonucunda bu boyutun tüm maddelerinin üst ve alt grupları istatistikî açıdan $p < 0.05$ anlamlılık düzeyinde ayırt edebildikleri tespit edilmiştir. Bu sonuç beklenen davranışlar kısmı maddelerinin belirli bir teorik yapı (construct) açısından gruplar arası farkları ortaya koyabildiğini göstermekte ve maddelerin geçerliliğine işaret etmektedir.

Okul kültürünü oluşturma ve tanıtmaya ölçeği maddeleri madde-toplam puan korelasyonu analizi gözlenen davranışlar kısmı maddeleri, madde toplam puan korelasyonları 0.38 ile 0.88 arasında yer almaktadır ve sınır değer olarak kabul edilen 0.15'in oldukça üzerindedir. Bu sonuç gözlenen davranışlar kısmı maddelerinin her birinin boyutun toplam puanıyla yüksek bir ilişki içinde olduğunu, aynı yönde ölçüm yaptığını ve dolayısıyla yapı geçerliliğine sahip olduğunu göstermektedir.

Okul kültürünü oluşturma ve tanıtmaya ölçeği maddeleri gruplar arası fark analizi (üst-alt %25 lik grup karşılaştırmaları) gözlenen davranışlar kısmı maddelerinin boyut toplam puanına göre üst ve alt %25'lik gruplar arası t-testi karşılaştırması sonucunda bu boyutun tüm maddelerinin üst ve alt grupları istatistikî açıdan $p < 0.05$ anlamlılık düzeyinde ayırt edebildikleri tespit edilmiştir. Bu sonuç gözlenen davranışlar kısmı maddelerinin belirli bir teorik yapı (construct) açısından gruplar arası farkları ortaya koyabildiğini göstermekte ve maddelerin geçerliliğine işaret etmektedir.

Tablo 3 : Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma Ölçeği Cronbach Alfa İçsel Tutarlılık Güvenirlilik Analizi Sonuçları

Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma Ölçeği	Cronbach Alfa İçsel Tutarlılık Katsayısı	
	Beklenen Davranışlar Kısmı	Gözlenen Davranışlar Kısmı
1-47 Maddeler - Tüm Ölçek	0.97	0.98
1-19 Maddeler	0.96	0.98
20-30 Maddeler	0.94	0.98
31-35 Maddeler	0.91	0.92
36-38 Maddeler	0.93	0.91
39-47 Maddeler	0.95	0.91

Tablo 3'teki verilere göre Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma Ölçeği Cronbach Alfa içsel tutarlılık güvenirlilik analizlerine yönelik bulgular aşağıdaki gibi özetlenebilir:

“Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma” ölçeği beklenen davranışlar kısmı tüm maddelerinden elde edilen Cronbach Alfa içsel tutarlılık katsayıları 0.97’dir; gözlenen davranışlar kısmı tüm maddelerinden elde edilen Cronbach Alfa içsel tutarlılık katsayıları 0.98’dir. “Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma” ölçeği beklenen davranışlar kısmı madde gruplarına ayrıldıktan sonra elde edilen Cronbach Alfa içsel tutarlılık katsayıları 0.91 ile 0.96 arasında yer almaktadır; gözlenen davranışlar kısmı madde gruplarına ayrıldıktan sonra elde edilen Cronbach Alfa içsel tutarlılık katsayıları 0.91 ile 0.98 arasında yer almaktadır.

Bu sonuçlar Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma ölçeğinin bütününe oldukça yüksek bir içsel tutarlılık gösterdiğine ve güvenilirliğinin çok iyi düzeyde olduğuna işaret etmektedir.

2.4. Verilerin Toplanması

Araştırmanın verileri yerli ve yabancı alan yazın taranarak ve ilgili ölçek uygulanarak elde edilmiştir. Veri toplama aracının uygulanabilmesi için İstanbul İl Millî Eğitim Müdürlüğüne başvurularak gerekli izin onayı (Ek 5) alınmıştır.

Ölçekler Bayrampaşa ilçesinde araştırmacı tarafından okullara ulaştırılmıştır. Toplam 340 öğretmen ölçeği dağıtılmış 285 kullanılabilir ölçek elde edilmiştir. Ölçeklerin geri dönüş oranı % 83,8’dir.

2.5. Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması

Araştırma sonucunda elde edilen veriler aşağıdaki şekilde belirtildiği üzere puanlanarak değerlendirmeye alınmıştır:

Araştırmaya katılan ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin kişisel özelliklerini ve çalıştıkları okulların özelliklerini belirlemeye yönelik soruların her cevap şıkkına bir rakam gelecek şekilde kodlama yapılmıştır. Örneğin, “mesleki kıdeminiz” sorusuna verilecek yanıtların kodlaması aşağıdaki şekildedir:

1–5 yıl: 1	6–10 yıl: 2
11–15 yıl: 3	16–20 yıl: 4
21–25 yıl: 5	26 yıl ve üstü: 6

Bu şekilde kodlanarak değerlendirilmeye alınan kişisel özelliklere ve çalıştıkları okullara ilişkin veriler frekans ve yüzde yöntemiyle çözümlenmiştir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin ölçek formunda verilen her bir yargıya ilişkin

beklenti dereceleri ve bu beklentilerin gerçekleşme derecelerini karşılayan rakamsal değerler aşağıdaki çizelgede verilmiştir.

Tablo 4 : Okul Kültürünün Oluşturulması ve evreye Tanıtılmasında Beklenti ve Gerçekleşme Derecelerine Göre Belirlenen Sınırlar

Puan	Kabul Etme ve Uygulanma Derecesi	Sınırlar
5	Pek çok	4.20 - 5.00
4	çok	3.40 - 4.19
3	Orta	2.60 - 3.39
2	Az	1.80 - 2.59
1	Hiç	1.00 - 1.79

Farklılık Analizleri: Öğretmenlerin okul kültürünün oluşturulması ve çevreye tanıtılmasında okul müdürlerinden bekledikleri ve onlarda gözledikleri davranışların derecelerinin, katılımcıların kişisel özelliklerine ve çalıştıkları okulların özelliklerine göre 0,05 anlamlılık düzeyinde, anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği istatistiksel anlamlılık testleri ile analiz edilmiştir.

Araştırmanın amacına uygun olarak, resmi ilköğretim okulu ğretmenlerinin okul kültürünün oluşturulması ve tanıtılmasında okul müdürlerinden bekledikleri davranışların ve bunların gerçekleşme derecesine ilişkin verdikleri yanıtların, aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları hesaplanmıştır.

Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma lği uygulamalarından elde edilen verilerin analizinde sosyo-demografik gruplar arası farklar Tek Faktörlü ANOVA Testi ile incelenmiş ve analiz tercihine bağlı denek sayısı değişikliklerinden kaynaklanabilecek istatistikî anlamlılık farkları da göz önünde bulundurulmuştur. Tüm bu uygulamaları yapabilmek için “Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma lği” tüm maddeleri (Madde 1–47) için toplam puan, kültürü oluşturma boyutu maddeleri (Madde 1–30) için ve kültürü tanıtma boyutu maddeleri (Madde 31–47) için boyut puanları hesaplanmıştır. Bu boyut puanları hesaplanırken 1–5 arası puan sistemi kullanılmıştır. Buna göre gerek toplam puanda gerekse boyut puanlarında o puanı sağlayan tüm maddelerin puanları toplanıp madde sayısına blnmştir. Böylece ölçekten alınan toplam puanı ve boyut puanlarını, hepsi 1–5 arası puan sistemine göre düzenlendiği için, birbirleriyle karşılaştırmak mümkün olmuştur. Anova testi sonucunda gruplar arasında anlamlı farklılık görüldüğünde farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla Tukey HSD (Tukey’s

Honestly Significant Difference Test) çoklu karşılaştırma testi uygulanmıştır.

Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma ölçeğinde bir grupsal değişken kullanmadan tüm örneklem üzerinden beklenen ve gözlenen puanların farkları incelenirken bağımlı gruplar t-testi kullanılmıştır.

Uygulama ile ilgili yukarıda belirtilen analizler SPSS (Sosyal Bilimler için İstatistik Paket Programı; Statistical Program for Social Sciences) 11.5 ile yapılmış olup, açıklanan tüm bu analizler amacına uygun olarak yorumlanmıştır.

3. KURAMSAL BİLGİLER

Bu bölümde örgüt kültürü kavramı, okul kültürü kavramı ve okul kültürünü belirleyen faktörler, güçlü ve etkili okul kültürü, okul kültürünün yönetim süreci ile ilgili kuramsal bilgilere ve bu konuda yurt içinde ve yurt dışında yapılmış araştırmalara yer verilmiştir.

3.1. Örgüt Kültürü Kavramı

Bu alt başlıkta örgüt kültürünün tanımı, örgüt kültürünün temel öğeleri ve örgüt kültürünün özellikleri yer almaktadır.

3.1.1. Örgüt Kültürünün Tanımı

Kökeni Latincedeki “cultura” sözcüğüne dayanan kültür kavramı önceleri toprağı işleme, tarımsal ürünler ekip yetiştirme süreci anlamında kullanılmıştır. Kültür kavramının ilk tanımı 1871 yılında antropolog Edward B. Taylor tarafından “bir toplum içerisinde yaşayan insanların sahip olduğu bilgi, inanç, sanat, ahlak, gelenek ve daha birçok yetenek ve alışkanlıkların oluşturdukları karmaşık bir bütün” olarak ifade edilmiştir (Temiz, 2001, 1’den aktaran Kaya, 2008, 120).

Kültür, Türk Dil Kurumunun sözlüğünde; tarihsel, toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddi ve manevi değerler ile bunları yaratmada, sonraki nesillere iletmede kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütünü olarak tanımlanmıştır.

Küreselleşen dünyada rekabet güçlerini arttırmak durumunda kalan örgütler, çalışanlarının kendilerini örgütle bütünleştirmelerini, örgüt için kolaylıkla özveride bulunabilmelerini sağlamalıdır. Bu da örgütlerde ortak bir gücün varlığını gerektirir. Tüm örgütlerde var olan bu ortak güç “kültür” dür (Köse, Tetik, Ercan, 2001, 219).

Kültür, insan topluluklarının geçmişleri, yaşama ve üretim biçimleri, bunlarla ilgili gelişmeler ve insan topluluklarının sosyal ilişkileri ile ilgilidir. Örgüt kültürü ise toplum kültürünün bir alt kültürüdür.

Her bireyin kendine özgün bir kişiliği olduğu gibi her örgütün de kendine has onu diğer örgütlerden ayıran bir kişiliği vardır.

Schein örgüt kültürünü, örgütte ya da grupta ortak olarak bulunan normlar, değerler, kalıplar, ayinler ve gelenekler olarak tanımlamaktadır (Schein, 1992, 10).

Schein örgüt kültürünü, “bir grubun üyelerince paylaşılan inanç, saygı ve değerler sistemi, grup yaşantısının öğrenilen sonuçları, grubun iç bütünleşme ve dış uyum sorunlarını çözmek amacıyla öğrenme süreci içinde geliştirmiş olduğu saygılar” olarak tanımlamıştır (Schein, 1992, 12).

Deshpande ve Webster ise örgütsel kültürü “ kişiyeye örgütsel işleyişi anlamada yardımcı olan ve yine kişiyeye örgüt içindeki davranışları ile ilgili normlar sağlayan ortak değer yargıları ve inançlar düzeni” şeklinde tanımlamışlardır.

Daft'a göre örgüt kültürü “ örgüt üyelerinin paylaştığı sosyal değerler, standartlar, normlar, inançlar ve anlayışlar topluluğu” dur (Eren, 2004, 135).

Örgüt kültürü, bir örgütün içindeki insanların davranışlarını yönlendiren normlar, davranışlar, değerler, inançlar ve alışkanlıklar sistemidir (Dinçer, 1997, 208).

John Van Maanen'e göre örgüt kültürü, “ örgütü oluşturan bireyleri paylaştıkları bilgi, aralarındaki bilgi alışverişi, örgüt içindeki rutin ve rutin olmayan aktiviteler” dir (Erkuş, 1999, 94).

Her canlı organizma gibi yaşamak ve ayakta kalmak zorunda olan örgütler farklı kültür mozaiğine sahip bireylerden oluşmaktadırlar (Ersen, 1997, 42).

Örgüt kültürü, örgütü diğer örgütlerden ayıran, örgüt üyeleri tarafından paylaşılan bir anlamlar sistemini ifade etmektedir (Robbins, 1994, 299'dan aktaran Yılmaz, Oğuz, 2005, 108).

3.1.2. Örgüt Kültürünün Temel Öğeleri

Örgüt kültürü soyut ve birbirini tamamlayıcı çok sayıda faktörden oluşmaktadır.

Steinhoff ve Owens (1989)'a göre örgütsel kültür şu boyutlardan oluşmaktadır (Çelik, 2002, 38):

- Örgütün tarihi
- Örgütün değerleri ve inançları
- Örgütü açıklayan hikâyeler ve mitler

- Örgütün kültürel normları
- Gelenekler, törenler ve adetler
- Örgütün kadın ve erkek kahramanları

Hoy ve Miskel (1991) ise kültür öğelerini gizli sayılıtlar, değerler ve normlar olarak belirlemiştir (Çelik, 2002, 38).

William Ouchi, örgütsel kültürü semboller, törenler, efsaneler, işgörenlerin değerleri ve inançları olarak belirlemiştir (Hoy ve Miskel, 1991, 212'den aktaran Çelik, 2002, 38).

Bu çerçevede, örgüt kültürünün temel öğeleri aşağıda açıklanmıştır:

Örgütün Tarihi: Örgüt kültürünün anlaşılabilmesi için örgütün tarihinin bugüne etkisinin ne olabileceğinin, geleneklerin sürdürülebilirliğinin, örgüt hikâyesinde yer alan unsurların unutulup unutulmadığının ya da dikkate alınıp alınmadığının, örgütün üyeleri arasındaki kahramanların ve kahramanlıkların hatırlanıp hatırlanmadığının bilinmesi gerekir.

Gizli Sayılıtlar: Örgüt üyeleri tarafından paylaşılan sayılıtlar örgüt kültürünün esasını oluşturur (Maslowski, 2001, 9). İşgörenlerin insanlara, nesnelere ve olaylara ilişkin olarak geliştirdikleri gizli inançlardır. Bu sayılıtların doğruluğu tartışılmadan olduğu gibi kabul edilir. Gizli sayılıtlar, örgütsel kültürün değer, inanç ve norm sistemine yön verirler. Gizli sayılıtlar, değerlere ve normlara göre daha soyuttur, ancak daha etkilidir. Bir okulda görevli müdüre ilişkin sayılıtlar öğretmenlerin ve diğer çalışanların müdüre karşı nasıl davranacağına kaynaklık eder (Çelik, 2002, 39–40).

Değerler ve İnançlar: Değerler, insanların içinde buldukları durumları, eylemleri, nesnelere diğer insanları değerlendirmede ve yargılamada benimsedikleri örüntülerdir (Sabuncuoğlu, Tüz, 2003'den aktaran Aslan, Özer, Bakır, 2009, 270). Örgüt kültürünün çekirdeğini oluşturan değerler işgörenlerin davranışlarını nitelendirmeye, değerlendirmeye ve yargılamaya yarayan ölçütlerin kaynağıdır (Çelik, 2002, 39). Değerler, daha çok, olanı değil olması arzulanan ideal hedefleri temsil eder. Bu hedefler genellikle dürüstlük, saygınlık ve başarı gibi kazanılması arzulanan soyut davranış biçimleridir. Çalışanların başarısını belirlemede bir ölçüt olarak sıklıkla başvurulan değerler, örgüt üyeleri tarafından paylaşılan kavramlardır (Çelik, 2002, 37).

Argyris ve Schon (1978), değerleri bir örgütün temel kavram ve inançları olarak tanımlayarak, genellikle yazılı olarak ifade edilmediklerini, örgüt kültürünün kalbi olduklarını ve tüm çalışanlara ortak bir yön verdiklerini ve onların günlük davranışlarına rehberlik ettiklerini belirtirler (Awbrey, 2005, 7). Ayrıca, değerler ve inançlar, örgütün felsefesini, ideolojisini, etik yapısını genel amaçlarını, ideallerini, standartlarını ortaya koymaktadır (Ott, 1989'den aktaran Awbrey, 2005, 7).

Normlar: Örgütsel kültür içinde davranışı etkileyen, sosyal sistemi kurumsallaştıran ve güçlendiren öğelerdir (Owens, Steinhoff, 1989, 10'dan aktaran Çelik, 2002, 40). Normlar, işgörenlerin çoğunluğunca benimsenen davranış kuralları ve ölçütleridir.

Normlar, işgörenlerin örgüt içinde nasıl davranacağını, nasıl ilişkide bulunacağını ve başkalarıyla nasıl iletişimde bulunacağını gösterir (Başaran, 1982'den aktaran Özdemir, 2006, 413).

Hikâyeler ve Mitler: Örgüt kültürü açısından önem taşıyan ve genellikle örgütün geçmişine yönelik olayların, abartılarak aktarılması sonucunda ortaya çıkan kültür taşıyıcılarıdır (Çelik, 2002, 41).

Hikâyeler, geçmişte örgütte yaşanmış gerçek olaylara dayanır, yeri ve zamanı geldikçe tekrarlanır ve üyeler tarafından benimsenerek paylaşılır. Genellikle kahramanların başarılarında söz ederken bunların yaptıkları ve yaşadıkları konu ve olaylar anlatılır. Bu olaylarda kahramanları başarıya götüren davranışları ve bu davranışın altındaki değerler, inanışlar, alışkanlıklar, sosyal ve ahlaksal normlar ortaya konarak yeni örgüt üyelerine örgüt kültürü aşılanmış olur (Eren, 2004, 137).

Törenler: Örgüt kültürü, gelenekselleşmiş etkinlikler olarak tanımlanan törenler yoluyla da örgüt üyelerine aktarılmaya çalışılır. Veda yemekleri, örgüte yeni gelenler için yapılan tanışma toplantıları, yarışmalar, örgütsel törenlere ilişkin örneklerdir (Çelik, 2002, 41).

Dil: Dil, kültürün önemli bir parçası ve taşıyıcısıdır. Kültürün bütün unsurlarının nesilden nesile aktarılmasına, kişiler arası iletişime ve sosyal ilişkilerinin düzenlenmesine aracılık etmektedir (Köse, Tetik, Ercan, 2001, 224).

Her örgütün kendine özgü bir dili vardır. Örgütte kullanılan sözcükler sadece örgüt içinde anlam taşır, dışarıda anlam ifade etmez. (Köse, Tetik, Ercan, 2001, 230).

Semboller ve İşaretler: Güçlü kültüre sahip örgütler kendilerinin ve örgüte yeni giren üyelerinin faaliyet ve çalışmalarına ışık tutacak, güç verecek işaret ve

semboller kullanırlar. Semboller, örgüt üyelerinin rol ve görevlerine karşı ilgi, arzu ve heyecanlarını arttırmaları. Semboller, üyelerin birbirlerini tanımalarına, yakınlaşmalarına ve dayanışmalarını güçlendirmelerine aracılık eder. Örneğin; bir örnek giysiler, üniformalar, yakalarda taşınan rozetler, duvarlara asılı afişler üyelerin heyecanlarını artırarak, görevlerini hatırlatarak kültürlerinin değer ve felsefesine uymak konusunda arzularını artırır (Eren, 2004, 137).

Sloganlar: Slogan, kültürün benimsendiğini, üyelerin bunu her zaman ve gerektiği her yerde uygulamaya hazır oldukları izlenimini etrafa veren bir araçtır (Eren, 2004, 137).

Örf ve Adetler: Toplum içinde insanların günlük tavır ve hareket usullerini ve yaşama yöntemlerini düzenleyen kurallar vardır. Örf ve adetler, örgütlerde neyin önemli olduğunu gösterirler. Sosyal baskılar insanları bu kurallara uymaya zorlamaktadır. Örf ve adetlere uymak zorunludur ve bunlardan sapmak hoş görülmez (Köse, Tetik, Ercan, 2001, 226).

3.1.3. Örgüt Kültürünün Özellikleri

Örgüt kültürünün özellikleri 4 ana başlıkta toplanabilir:

1. Örgüt kültürü öğrenilmiş veya sonradan kazanılmış bir olgudur.

Örgüt kültürü, örgütün faaliyet konusu ve faaliyet alanı, misyonu, geçmişte başarılı görevler yapmış olan ve halen görevde bulunan üst kademe yöneticilerinin empoze ettiği norm ve davranışlarla ortaya çıkar ve tüm çalışanları etkiler.

2. Örgütsel kültür grup üyeleri arasında paylaşılmalıdır.

Örgütsel kültür her örgüt için ayrı bir nitelik taşır ve örgütün özelliklerinin ortak ürünüdür. Örgüte üye olan kimse bu ortak ürüne inanmalı, saygı duymalı, onun yaşaması ve geliştirilmesi için örgütteki üyelere ve özellikle yeni katılanlara sözleri ve davranışları ile mesajlar iletmeli, hikâyeler anlatmalı, geçmiş tecrübelerini aktarmalıdır. Örgüt kültürü tüm üyeler tarafından paylaşılacak ve örgütün tümüne yayılacaktır.

3. Örgüt kültürü yazılı bir metin halinde değildir. Örgüt üyelerinin düşünce yapılarında, bilinç ve belleklerinde inanç ve değerler olarak yer alır.
4. Örgütsel kültürün dördüncü özelliği düzenli bir şekilde tekrarlanan veya

ortaya çıkarılan davranışsal kalıplar şeklinde olmasıdır.

Kültürün öğrenilmesinde ve yayılmasında birbiri ile ilişkili, birbirini tamamlayan ve anlamlı hale getiren davranışsal kalıplar önemlidir.

Örgüt kültürü düzenli ve tekrar edilen, geçmişten bugüne, bugünden de geleceğe aktarılan bir yapıya sahiptir. Örgüt içinde üyelerin gösterdikleri ve diğer üyelere aktardıkları, kullandıkları diller, semboller, seremonik hareketler çoğu zaman üyelerin otomatik olarak ve sorgulamadan aldıkları ve kullandıkları davranış kalıplarıdır (Eren, 2004, 137–138).

Örgüt kültürünün üyelerine yönelik olarak pek çok özel fonksiyonu bulunmaktadır. Bunlardan bazılarını şu şekilde açıklayabiliriz (Başaran, 1991, 251; Bakan ve diğ., 2004, 30–32'den aktaran Dolunay, 2007, 6):

1. Örgüt içinde çeşitli sebeplerle ortaya çıkan çatışmaları azaltmak, sorunları çözmek ve personelin ihtiyaçlarını karşılamak,
2. Örgüt içi bütünleşmeyi sağlamak, personel arasında dayanışmayı artırarak örgütü bir arada tutmada birleştirici bir unsur olmak,
3. Moral ve motivasyon vasıtası olarak örgüt misyonuna bağlılığı artırmak; böylece çalışanları örgütle bütünleştirerek örgüt için fedakârlıkta bulunmalarını sağlamak,
4. Personelin verimliliğini artırmada kültürel değer ve normlardan yararlanmak,
5. Aynı norm ve değerler etrafında toplanan personelin birbiriyle, örgütle ve yöneticilerle uyumunu sağlamak.

3.2. Okul Kültürü Kavramı

Bu alt başlıkta okul kültürünün tanımı ve okul kültürünü belirleyen faktörler yer almaktadır.

3.2.1. Okul Kültürünün Tanımı

Okul kültürü, yönetici, öğretmen ve öğrencilerin davranışlarına yön veren paylaşılan değerler ve anlamlar bütünüdür. Okulun değerleri, normları, gelenekleri ve sembolleriyle birlikte, yaşanmış hikâyeler de okul kültürünün oluşumuna katkıda bulunmaktadır (Çelik, 2002, 92).

Sergiovanni'ye göre okul kültürü; değerleri, sembolleri, inançları ve ebeveynlerin,

öğrencilerin, öğretmenlerin ve okul içindeki diğer grupların paylaşımlarını içerir (Sergiovanni, 1995, 89'dan aktaran Turner, Crang, 1996, 1).

3.2.2. Okul Kültürünü Belirleyen Faktörler

Okul kültürü ile ilgili alan yazın incelendiğinde okulun kültürünü belirleyen birçok faktör olduğu görülmektedir. Bu araştırmada alan yazında en çok ele alınan faktörlere yer verilmiştir.

Okulun kültürünü belirleyen faktörlerden bazıları şu şekilde sıralanabilir:

- Okulun tarihi ve yaşı
- Okulun tarihi gelişim süreci
- Kırsal ve kentsel alanlar
- Okul ve sınıf büyüklüğü
- İnançlar
- Değerler
- Normlar ve Standartlar
- Okulda Düzenlenen Törenler ve Toplantılar
- Kitle İletişim Araçları
- Okulun Tanıtımı
- Okulu Açıklayan Hikâyeler ve Mitler
- Kültürel ve Sportif Faaliyetler

Okulun Tarihi ve Yaşı: Okulun tarihi ne kadar eski ise kültürü de o kadar eskidir diyebiliriz. Köklü bir okul kültürü, örgütsel hikâyelerin gelişme olanağını arttırır. Örneğin, yüzyıl önce kurulmuş olan bir okulun kültürel zenginliği, beş yıl önce kurulmuş olan bir okula göre daha fazla olacaktır (Çelik, 2004, 5).

Okulun Tarihi Gelişim Süreci: Okul kültürünün anlaşılabilmesi için okulun tarihinin bugüne etkisinin ne olabileceğinin, geleneklerin sürdürülebilirliğinin, okul hikâyesinde yer alan unsurların unutulup unutulmadığının ya da dikkate alınıp alınmadığının, öğretmenler ve öğrenciler arasındaki kahramanlar ve kahramanlıkların hatırlanıp hatırlanmadığının bilinmesi gerekir (Yıldırım, 2001, 225).

Kırsal ve Kentsel Alanlar: Kırsal ve kentsel alanda bulunan okullardaki en önemli fark okulun büyüklüğüdür. Kırsal alandaki öğrenciler daha arkadaşça ilişkilere sahiptir (Turner, Crang, 1996, 2).

Okul ve Sınıf Büyüklüğü: Okul kültürü büyük ve küçük okullarda farklılık göstermektedir. Küçük okullarda ilgi daha fazladır ve iletişim daha kolay kurulur. Örneğin; küçük bir okulda görevliler öğrencinin ailesini ve öğrenciyi tanıdıkları için öğrenci hastalandığı zaman öğrencinin velisiyle kolaylıkla iletişim kurarak durumu bildirebilirler (Turner, Crang, 1996, 2).

İnançlar: Örgüt üyelerince açıkça ifade edilmeyen ama paylaşılan varsayımlar ve anlayışlar okul kültürünü şekillendiren önemli unsurlardır. İnançlar, öğretimin nasıl şekillendirileceğinin, okulun nasıl yapılandırılacağına, örgüt üyelerinin rollerini oynama biçimlerinin, disiplinin nasıl işleyeceğinin ve okulla velilerin ilişkilerinin nasıl olacağına belirlenmesiyle ilişkilidir.

Değerler: Bir okulda değerli olarak kabul edilen şeylerin neler olduğunu belirleyen ölçütlerdir. Okulda görevli olan bireylerin okulla ilgili konuşmalarında altını çizerek belirttikleri ana temaları temsil eden değerler, davranışların şekillendirilmesinde ve etkinliklerin düzenlenmesinde önemli etkiye sahiptirler.

Normlar ve Standartlar: Normlar üyelerin nasıl davranması gerektiğini ve ne yapıp ne yapmayacaklarını belirleyen yazılı olmayan kurallardır. Hangi davranışların ödüllendirileceğini ya da en azından kabul göreceğini ve hangi davranışların cezalandırılacağını belirlerler (Champion, 1993'den aktaran Richardson, 1999).

Okulda Düzenlenen Törenler ve Toplantılar: Okul kültürünü oluşturmanın ve çevreye tanıtmanın en önemli ve en etkili yollarından biri törenler ve toplantılardır. Törenler ve toplantılar örgütün geçmişinin ve bugününün birbirine yaklaşmasını sağlayan görünmez bağlardır (Deal, Bolman, 1995'ten aktaran Dufour, 1998, 1). Okul yöneticisi, okul kültürünü oluşturmak ve çevreye tanıtılabilmek için öğrencilerin katılacağı değişik toplantılar ve törenler düzenleyebilir. Bu gibi faaliyetler, kurumun kültürel değerlerini sağlamlaştırmayı, üyeler arasındaki bağlılığı arttırmayı amaçlar (Bakan ve diğ., 2004, 60'tan aktaran Dolunay, 2007, 11). Bunlar arasında öğretmen ve velilerin tanışmasını sağlayacak toplantılar, mezuniyet töreni, pilâv günü, okulun kuruluş yıldönümünün kutlanması, öğretmen ve öğrenciler için verilen yemekler sayılabilir.

Kitle İletişim Araçları: Günümüzde kitle iletişim araçları toplum hayatının

vazgeçilmezleri arasındadır. Bu sebeple okul yöneticileri, öğretmen ve öğrenciler mahallî basın yayın araçlarından yararlanarak okul kültürünü tanıtıcı faaliyetlerde bulunabilirler. Televizyonlarda değişik okulların katılımıyla bilgi yarışmaları düzenleyebilirler. Bu suretle, okulda yapılan faaliyetler daha geniş kitlelere ulaştırılmış olur (Bakan ve diğ. 2004, 60'tan aktaran Dolunay, 2007, 13).

Okulun Tanıtımı: Okul kültürü oluşturmaya yönelik başka bir faaliyet de okulu tanıtan broşürlerin hazırlanmasıdır. Broşürlerde okulun fizikî yapısı, tarihi ve diğer özellikleri yer almalıdır (Bakan ve diğ., 2004, 60'tan aktaran Dolunay, 2007, 14).

Okulu Açıklayan Hikâyeler ve Mitler: Okulu açıklayan hikâyeler, okul için önemli işler yapmış veya önemli olmuş kişilerin hikâyeleridir (Deal, 1985'ten aktaran Maslowski, 2001, 10). Bunlar geçmişte kahramanlıklar yapmış ve rol modeli olabilecek kişilerdir. Örneğin; okulun kurucusu, karizmatik bir öğretmen veya okulda çok başarılı olmuş bir öğrenci olabilir. (Deal, 1985; Gorder, Hymes, 1994; Van Hoewijk, 1991'den aktaran Maslowski, 2001, 11).

Okulda yapılacak törenlerde, okulla ilgili olarak geçmişte yaşanmış veya yaşanmamış, olumlu mesajlar veren etkileyici birtakım olayların, hikâyelerin, fıkra ve hatıraların anlatılması da okul personelinin ve öğrencilerin kuruma olan bağlılıklarını artırır. Bunlar, çalışanların kıssadan hisse çıkarmalarını, motive olmalarını ve örgütle özdeşleşmelerini sağlamaktadır. Özellikle de temel değerlerin örgüte yeni katılanlara iletilmesinde kullanılan hikâye ve efsaneler, yeni elemanların okula uyumunun sağlanmasında etkilidirler (Akıncı, 1998, 137).

Okulda anlatılan hikâye, fıkra ve hatıralar; örgüt açısından bütünleşme, işbirliği, koordinasyon ve kontrol işlevini gören, taşıdığı örgütle ilgili değerler vasıtasıyla örgütte ortaya çıkan bazı meselelerin çözümünü sağlayan ve kurum faaliyetlerinin etkili bir şekilde yapılmasında kurum üyelerine kılavuzluk eden kültür faaliyetleridir (Bakan ve diğ., 2004, 57'den aktaran Dolunay, 2007, 14).

Kültürel ve Sportif Faaliyetler: Okulla ilgili birtakım olayların, duygu ve düşüncelerin dile getirildiği şiirler ve kompozisyonlarla okul kültürü daha da canlı hâle getirilmektedir. Ayrıca düzenlenen slogan ve afiş yarışmaları da okul kültürünün yerleşip yaygınlaşmasında etkili olmaktadır.

3.3. Güçlü ve Etkili Okul Kültürü

Bu alt başlıkta güçlü ve etkili okul kültürünün temel öğeleri, güçlü ve zayıf kültüre sahip okulların özellikleri, güçlü ve etkili okul kültürünün öğrenci başarısına etkisi yer almaktadır.

3.3.1. Güçlü ve Etkili Okul Kültürünün Temel Öğeleri

Barnard (1966)'a göre etkililik, ortak amacın gerçekleştirilme derecesidir. Bir eylem istenilen bir amaca ulaştırıyorsa etkilidir. Amacın gerçekleştirilme derecesi etkililiğin ölçütüdür (Tanrıöğen, 1988'den aktaran Yılmaz, Taşdan, 2006, 130).

Etkili okul oluşturabilmek etkili bir okul kültürünün oluşturulmasına bağlıdır (Şişman, 2002, 179). Bu nedenle okul yöneticisinin okul kültürünün yönetimindeki ilk görevi, güçlü bir okul kültürü oluşturmaktır. Güçlü okul kültürü, yönetici ve öğretmenlerin ortak değer, norm ve inançlar etrafında birleşmeleri sonucunda ortaya çıkar (Çelik, 2002, 67).

Deal ve Peterson (1999)'a göre, okul kültürü öğretmenlerin, öğretmenler odasında ne konuştuklarından, hangi ders anlatım tekniklerini önemsediklerine, mesleki gelişime yönelik tutumlarına, okullarındaki bütün öğrencilerin öğrenmelerinin önemine ilişkin düşüncelerine kadar okuldaki her şeyi etkilemektedir. Güçlü ve etkili bir okul kültürünün okul üzerinde olumlu bir etkisinin olduğu görüşüyle okul kültürünün işlevlerini aşağıdaki şekilde ifade etmişlerdir:

- Okulun etkililik ve verimliliğini artırma (öğrencilerin akademik başarısı, öğretmenlerin performansı vb.);
- Okulda daha iyi bir iletişim ortamı oluşturma ve problem çözmeye yönelik ortak yaşantılar sağlayacak uygulamalar geliştirme;
- Başarılı ve sürekli değişim girişimlerini destekleme, değişime açık olma;
- Öğrenci, öğretmen, yönetici ve diğer personelin okula yönelik sorumluluk, bağlılık ve kimlik geliştirmelerini destekleme;
- Öğrenci, öğretmen, yönetici ve diğer personelin enerjisini, canlılığını ve motivasyonunu yükseltme;
- Okul içerisindeki günlük uygulamalarda neyin değerli ve önemli olduğuna odaklanmayı sağlama (Gizir, 2008, 186–187).

Pawlas (1997), güçlü ve etkili okul kültürünün temel öğelerini şu şekilde sıralamıştır (Özdemir, 2006, 415):

Paylaşılan Değerler: Bir okulun üyelerinin çoğunluğu tarafından doğru ve gerekli oldukları kabul edilen; onların ortak duygu, düşünce, amaç ve yararını yansıtan genelleştirilmiş temel ahlâki ilke ya da inançlardır (Kızılcelik, Erjem, 1994, 99'ten aktaran Devenci, Ay, 2009, 168). Güçlü bir okul kültüründe, üyeler temel değerleri kabul eder ve bağlılık gösterirler; zayıf okul kültüründe ise, üyeler değerler üzerinde uzlaşma sağlayamamıştır (Robbins, 1993, 606'dan aktaran Erdem, İşbaşı, 2001, 35).

Değerler, genellikle yazılı değildir. Örgütteki herkese açıktır ve okulun gerçekleştirdiği faaliyetlerde ortaya çıkarlar.

Mizah: Okuldaki neşenin, mutluluğun miktarı güçlü bir kültüre bağlıdır. Okuldaki mizah ve neşe, okuldaki bireylerin zorluklar karşısında direnç göstermesinde etkilidir.

Hikâye Anlatımı: Güçlü kültüre sahip okullarda efsane formunda anlatılan hikâyeler vardır. Bu hikâyeler okuldaki bireyler için hem eğitici hem de güdüleyicidir.

İletişim Ağı: Güçlü kültüre sahip okullar, okulda neler olup bittiğiyle ilgili bilgiyi yaymak için bir iletişim sistemine sahiptir. Açık ve dürüst bir iletişim okuldaki paydaşların birbirine güven duymasını da sağlar (Wagner, 2006, 41). Güçlü bir okul kültürü oluşturmak için okul içerisinde sözlü, yazılı ve sözsüz iletişim kullanılır. Okul kültürüne dair temel değerleri, okulun tarihini, misyonunu, okulla ilgili birtakım hikâye, hatıra, fıkra ve olayları anlatırken sözlü iletişimden yararlanılır. Yazılı iletişimde, kitapçıklar, raporlar, afişler, posterler, ayrıca okul içinde yayın yapan radyo ve televizyonlar, e-postalar gibi araçlar kullanılır. Sözsüz iletişimde ise yüz ifadeleri ve vücut dili kullanılır (Akıncı, 1998, 115–118).

Törenler: Güçlü kültüre sahip okullarda, mezunlarının okula ve birbirine bağlılıklarını ifade eden törenler düzenlenir. Bu şekilde okul kültürü çevreye de tanıtılmış olur.

Meslektaşlar Arası İlişkiler: Güçlü bir kültüre sahip okullarda öğretmenler meslektaşlarıyla olumlu bir diyalog içindedirler, birbirlerine yardım ederler ve mesleki bilgilerini paylaşırlar.

3.3.2. Güçlü ve Zayıf Kültüre Sahip Okulların Özellikleri

Okul kültürü yöneticilerin ve öğretmenlerin ortak hareket etmesini sağlayan önemli bir yere sahiptir. Okul kültürünü oluşturan normlar, değerler, inançlar ve gelenekler okuldaki tüm bireyler arasındaki bağları güçlendirir ve ortak hareket etmelerini sağlar. Paylaşılan değerler ve normlar güçlü olduğu oranda okuldaki bireylerin ortak hareket etme ihtimali artar (Çelik, 2002, 67).

Okulların kültürleri okulu oluşturan elemanların davranışlarını etkileme, temel inanç ve değerlerin üyelerce paylaşılma düzeylerine bağlı olarak güçlü ve zayıf olarak nitelendirilir (İpek, 1999'dan aktaran Özdemir, 2006, 416).

Güçlü kültüre sahip olan okullarda;

- kalite bir alışkanlıktır.
- insanlar kendilerini daha iyi ve motive edilmiş hissederler.
- mutlu aile havası vardır.
- meslek aşkı ve şevki örgüte yayılmıştır.
- bireyler değişikliklere açıktırlar.
- üyeler onurlu ve özgüvenlidir.
- güven, paylaşım ve değer verme duygusu temel unsurdur.
- üyeler birbirlerine karşı yüksek beklenti içindedirler.
- karşılıklı destek ve güvene dayalı iş birliği ruhu vardır.
- üyeler sorunlarını birbirleriyle paylaşırlar.
- ortam, bireylerin kendilerini yenilemelerine uygundur;
- ahlâki değerler ve sorumluluklar ön plandadır (Ramsey, 1992'den aktaran Özdemir, 2006, 417).
- çalışanlar, paylaştıkları anlamlı amaçları içtenlikle öğretim sürecine taşırlar.
- oluşturulan temel ilkeler, birlikteliği, çok çalışmayı ve gelişmeyi teşvik edicidir.
- gelenek ve âdetler, öğrenci başarısını arttırıcı, öğretmen ve velilerde sorumluluk bilincini kuvvetlendiricidir.
- başarı, eğlence ve mizah bir aradadır; insanlar çalışırken aynı zamanda eğlenirler (Deal ve Peterson, 1998'den aktaran Özdemir, 2006, 417).

- okulun temel değer ve embolleri herkes tarafından paylaşılır.
- okuldaki başarılar kutlanır ve ödüllendirilir (Rosenbaum, 1988'den aktaran Şişman, 2002, 187).

Ancak bazı okullar da zayıf kültüre sahiptirler. Bu tür okullarda;

- yönetici, öğretmen, öğrenci ve veli arasındaki bağlar zayıflamıştır.
- tüm üyeler birbirlerinden düşük başarı beklentisi içindedirler.
- diyalog zayıflamıştır.
- motivasyon düşüktür.
- üyeler arasında kuşku ve düşmanlık hisleri yaygındır.
- yıkıcı çatışmalar artmıştır.
- koordinasyon bozulmuştur
- üyeler arasında sevgi-saygı zayıflamıştır (Genç, 1993'ten aktaran Özdemir, 2006, 416).

Okul kültürü bir okulda bulunan bütün paydaşların (yöneticiler, öğretmenler, eğitimci olmayan diğer işgörenler, öğrenciler ve veliler) davranışlarını derinden etkiler. Güçlü kültüre sahip okullardaki işgörenler paylaşımcıdırlar ve okul başarısını artırma yönünde etkileşimde bulunurlar. Güçlü okul kültürüne sahip olmayan okullarda ise, paydaşların tam tersi tutum ve davranışlar içinde oldukları görülmektedir (Fiore, 2000'den aktaran Demirtaş, Ersözlü, 2007, 179).

Ayrıca, güçlü okul kültürü eğitim ve öğretimdeki yeniliklerin okulda etkili bir şekilde uygulanmasını, sürekli olmasını ve okuldaki tüm paydaşlar tarafından benimsenmesini sağlar. Zayıf kültüre sahip okullarda öğretmen, yöneticiler ve öğrenciler değişime karşı isteksizdirler (Peterson, Deal, 1998, 30'dan aktaran Hinde, 2004, 3). Zayıf okul kültürü, eğitim ve öğretimdeki yeniliklerin okulda rasgele bir şekilde ve nadiren uygulanmasına ve değişimlerin yavaş bir şekilde gerçekleşmesine neden olur (Saphier, King, 1985, 67).

3.3.3. Güçlü ve Etkili Okul Kültürünün Öğrenci Başarısına Etkisi

Öğrenci, öğretmen, yönetici ve diğer yardımcı personel okul kültürünün birer parçasıdır. Bunlar okul kültürünün oluşturulmasında, çevreye tanıtılmasında ve nesilden nesile aktarılmasında da önemli görevleri yerine getirirler. Etkili okul

araştırmaları etkili okullarda öğrenmeye uygun olumlu bir kültürün varlığını göstermektedir. Bulach ve Malone (1994) 'nin araştırmasına göre etkili okul kültürüne sahip okullardaki öğrenciler daha başarılıdır. Brookover (1979)'ın 91 ilkokulda yaptığı araştırmaya göre ise okul kültürü öğrenci başarısı üzerinde öğrencinin etnik kökeni ve ekonomik etkenlerden daha fazla etkilidir (Rollins, 2005).

Okulda olumlu bir kültür yaratılmadıkça okulun gelişmesi mümkün olmamaktadır (Swymer, 1986'dan aktaran Balcı, 2002, 187). Bu nedenle okul müdürlerinin okul kültürünü ve öğrenci başarısını eğitimin birbirinden ayrılmaz birer parçası olarak görmesi gerekir (Gruenert, 2005'ten aktaran Mees, 2008, 41).

Etkili okullarda okul kültürünün, okulun başarısında ve öğretmenlerin etkililiğinde önemli bir yere sahip olduğu görülmüştür (Stubblefield, 1996'dan aktaran Şişman, 2002, 180). Çünkü okul kültürü çalışanların motivasyonunu, motivasyon da verimliliği artırır (School Culture, [23.02.2000]). Güçlü ve etkili okul kültürü, hem okul personelinin verimliliğini arttıracak hem de öğrencilerin okula olan tutumlarını olumlu olarak etkileyecek ve öğrencilerin okula duydukları ilgi ve sevgiyi çoğaltacaktır. Böylece eğitim ve öğretimin niteliği ve öğrencilerin akademik başarıları daha da yükselecektir (Marshall, Sherblom, Caldwell, 2005, 2).

3.4. Okul Kültürünün Yönetim Süreci

Okul kültürünün yönetimi ile ilgili alan yazın tarandığında okul kültürünün yönetim sürecinde, okul kültürünün oluşturulmasının, okul kültürünün çevreye tanıtılmasının ve okul yöneticisinin kültürel liderlik rollerinin yer aldığı görülmüştür.

Okul kültürünün oluşturulmasında, sürdürülmesinde ve çevreye tanıtılmasında yöneticilerin liderlik davranışları önemli bir belirleyicidir (Şişman, 1994'ten aktaran Şişman, 2002, 151).

5.10.2007 tarihli ve 26664 sayılı Resmi Gazete'de ve Kasım 2007 tarihli ve 2602 sayılı Tebliğler Dergisi'nde yayınlanan İlköğretim Kurumları Yönetmeliği'nin 60. maddesi "İlköğretim okulu, demokratik eğitim-öğretim ortamında diğer çalışanlarla birlikte müdür tarafından yönetilir." şeklindedir (MEB Mevzuat Bankası, [20.12.2008]).

Ayrıca 06.04.1987 tarihli ve 2231 sayılı Resmi Gazete'de ve 18.12.1995 tarihli ve 2445 sayılı Tebliğler Dergisi'nde yayınlanan Liseler Yönetmeliği'nin 5. maddesi

“Okulu müdür yönetir.” şeklindedir (Liseler Yönetmeliği, [20.12.2008]).

Bu sebeple okul yöneticisi diğer yönetim etkinlikleriyle birlikte okul kültürünü de yönetmek zorundadır.

3.4.1. Kültürel Liderlik ve Okul Yöneticisinin Kültürel Liderlik Rollerini

Kültürel liderlik, lider tarafından, örgütün misyon, amaç ve hedeflerinin oluşturulması ve sürdürülmesidir. Kültürel liderlik; liderin, personelin sorumluluklarını, rollerini net olarak anlaması, bir toplum duygusunun oluşturulması ve sürdürülmesinde personele yardım etmesi sürecidir (Tumvengler, 1992, 2’den aktaran Yıldırım, 2001, 227).

Okul yöneticisinin kültürel liderlik rolleri, okul kültürünün geliştirilmesi, okulun başarısının artırılması ve öğretmenlerin okul kültürüne uyum sağlamaları açısından önemlidir. Kültürel liderliğin temelinde güçlü ve etkili bir okul kültürünün oluşturulması yer alır. Okul kültürü, çalışanların okulla özdeşleşmelerine, bağlılık duygusunun artmasına, daha çok çaba harcama isteğinin ve iş doyumunun artmasına yol açacaktır. Okulun ve toplumun en başarılı olmasını sağlamak için enerji ve zamanını gelenekler, grup normları, değerler ve güncel alışkanlıklar oluşturmaya ve geliştirmeye harcayan okul yöneticisi kültürel liderdir (Yıldırım, 2001, 229).

Mitchell okul yöneticisinin kültürel liderlik rollerini üçe ayırmaktadır. Bu roller yorumlayıcı, sunucu ve resmi rollerden oluşmaktadır (Kottkamp, 1984, 155’ten aktaran Çelik, 2002, 53–56):

1. Yorumlayıcı Rol: Okul yöneticisinin okulun kültürel misyonunu, değerlerini, normlarını ve inançlarını kavraması ve bunları öğretmenlerin ve öğrencilerin anlamalarına yardımcı olması yorumlayıcı rolün temelidir. Bu rolü başaran okul yöneticisi çalışanları içtenlikle motive edebilen bir yönetici olacaktır. Bu rolü üstlenen okul yöneticisi okulla ilgili bir takım semboller, sloganlar ve simgeler geliştirmelidir. Okul yöneticisi okula yeni gelen öğrencilerin, velilerin ve öğretmenlerin okulun amaç ve kültürel değerlerini bir bütünlük ve uyum içerisinde tanıtarak anlamalarını sağlamalıdır. Okul yöneticisinin bu rolünün amacı, okulun görevlerini, normlarını ve değerlerini belirleme, yorumlama ve insan ilişkilerinde danışmanlık rolünü oynamadır.
2. Sunucu Rol: Okul yöneticisi bu rolün gereği olarak davranış modelliği görevini yerine getirir. Okul kültürünün temel değerlerine ve normlarına

uygun davranışları sergileyerek diğerlerinin de bundan etkilenmesini ve ona uygun davranmasını sağlamaya çalışır. Çünkü insanlar sözlerden çok davranışlardan etkilenirler. Eğitim-öğretim etkinliklerinin dışında da öğretmenlerle, öğrencilerle ve velilerle ilgilenmek, okul, çevre ve toplumsal sorunlar üzerinde görüş alışverişinde bulunmak da bu rolün gerektirdiği davranışlardır.

3. Resmi Rol: Okul yöneticisinin kendisine verilen ve yasalarla, yönetmeliklerle belirlenen resmi rolleri vardır. Okul yöneticisi bu görevleri yerine getirmek için görevlendirilmiştir. Ancak insanların bulunduğu her yerde duygusallık, insan ilişkilerine dayanan ama yazılı olarak belirlenmemiş kurallar ve normlar bulunur. Okul yöneticisi resmi rolünü yerine getirirken bir takım kültürel değerlere ve normlara da uymak durumunda kalır. Okul yöneticisinin odaklandığı temel nokta öğretmen, öğrenci ve velilerdir. Bu rolle asıl vurgulanmak istenen kültürel değerlere okulda ve çevrede resmîlik kazandırılması ve benimsetilmesine çalışılmasıdır. Çevreye yönelik etkinlikler okulun kültürel değerlerinin tanınmasına ve benimsenmesine, o değerlerle okulun bütünleştirilmesine yol açar. Bunun için okul yöneticisi okulda değişik zamanlarda çay, yemek, tanışma, ödül törenleri, madalya törenleri gibi etkinlikler düzenlemelidir.

Okul yöneticilerinin kültürel liderlik rollerini başarıyla yerine getirebilmeleri, öncelikle kendi okullarının kültürünü iyi anlamalarına, çalışanlara ve çevreye tanıtırıp benimsetebilmelerine bağlıdır.

3.4.2. Okul Kültürünün Oluşturulması

Her okul kendine özgü bir kültüre sahiptir ve okul yöneticisinin okul kültürünün yönetimindeki ilk görevi, güçlü bir okul kültürünün oluşturulmasına katkıda bulunmaktır (Harris, 1992'den aktaran Leifeste, 1999, 5). Bunun sonucu olarak okulun formal ve informal boyutu birbiriyle bütünleşir. Yöneticiler, öğretmenler ve öğrenciler, mensup oldukları okullarıyla gurur duyarlar ve veliler de bu gururu paylaşırlar. Bu ortak duygular yönetici, öğretmen, öğrenci ve veliler arasında yaklaşma ve kaynaşmayı sağlar.

Okul yöneticisi, okul kültürünü biçimlendirmeye çalışırken okulun nasıl bir cazibe merkezi haline getirileceği konusunda bir vizyon geliştirebilmelidir (Çelik, 2002, 144). Ancak okullarımızda egemen olan kültür, öğretmen ve öğrencilerde yeterince

coşku oluşturmamaktadır.

Günümüzde öğrenciler artık geleneksel yöntemleri ve sınıf yönetimini çekici bulmamaktadırlar. Bu nedenle, okul yöneticisi okul kültürünü daha çekici hâle getirmenin yollarını aramalıdır. Bir okulun her yıl düzenlediği mezuniyet törenine, pilav gününe ve yarışma programına basit bir etkinlik gözüyle bakmamak gerekir. Çünkü bu tür etkinlikler okul elemanlarını birbirleriyle kaynaştırır. Böyle bir okula öğretmen ve öğrenciler koşarak gelirler.

3.4.3. Okul Kültürünün Çevreye Tanıtılması

Okul yöneticisinin özgün bir okul kültürü oluşturulmasını sağladıktan sonra bu kültürü çevreye tanıtması gerekmektedir. Böylece yönetici daha sağlıklı bir okul-çevre ilişkisi geliştirilebilir. Öğrenci velileri, okulun kültürünü tanıdıkları ölçüde okula sahip çıkarlar. Okul kültürünün iyi tanıtılması, bazı çevresel imkânların okulun örgütsel amaçlarının gerçekleştirilmesi doğrultusunda kullanılmasını kolaylaştırabilir (Çelik, 2002, 145).

Bir eğitim ve öğretim kurumu olan okullar, kendilerine has okul kültürünü oluşturarak, hem kurumlarının hem de öğrencilerinin performans ve verimliliklerini arttırabilirler. Türkiye’de çok yaygın olmasa da güçlü okul kültürüne sahip okullar vardır. Örneğin, köklü bir geçmişe sahip olan Galatasaray Lisesi, mezunlarının okula ve birbirlerine bağlılıklarını ifade eden ve her yıl haziran ayının ilk Pazar günü yapılan “Geleneksel Pilav Günü”nde çok sayıda Galatasaray Lisesi mezununu bir araya getirmektedir. Buna benzer bir faaliyet, 1882 yılında kurulmuş olan, ülkemizin sayılı köklü eğitim kurumları arasında gösterilen Edirne Lisesi’nde de yine aynı amaçla her yıl 23 Nisan tarihinde “Geleneksel Pilav Günü” yurt içinden ve yurt dışından gelen pek çok mezunun katılımıyla gerçekleşmektedir.

Okul kültürünü oluşturmada ve çevreye tanıtımada okul yöneticisine önemli görevler düşmektedir. Güçlü ve etkili bir okul kültürü oluşturabilmek için okul yöneticisinin kültürel bakımdan liderlik yapabilecek niteliklere sahip olması gerekir. Kültürel liderlik yapabilen bir okul yöneticisi, okul kültürünün çevreye tanıtılmasında, öğrencilerin okula aidiyet duygusu kazanmalarında son derece etkilidir. Okul yöneticisinin etkili olmasında, düzenlediği eğitim, spor, kültür faaliyetleri ve yarışmaların önemli bir yeri vardır. Kültürel lider, düzenlediği bu faaliyetlerle kurumun üyelerini, ortak kültürel değerler etrafında birleştirerek, kurumu bir aile haline getirmeyi ve böylece birlik ve bütünlüğü sağlamayı amaç edinir (Başaran,

1991, 249).

Okul müdürlerinin okul kültürünü çevreye tanıtmak için çevredeki bireylerle de zaman geçirmeleri ve onlarla etkileşim halinde olmaları gerekir. Okul yöneticisi düzenleyeceği toplantılarla, telefon konuşmalarıyla, resmi olmayan buluşmalarla, elektronik posta ve internet yoluyla onlarla ilişki kurmalıdır (Leitwood ve diğ., 2006, 41).

Okul yöneticilerinin, okul kültürü konusunda dikkatli ve hassas davranmaları gereken iki önemli husus vardır (Aıkln, 1995, 23'ten aktaran Dolunay, 2007, 14):

“Birincisi okula yeni gelenlerin okul kültürüne uyumlarının sağlanması sırasında, bireyin getirdiği kültürün de örgüt kültürünü zenginleştirici boyutlarını saklamasını ve okul ortamında geliştirmesini sağlamak; ikincisi, okuldaki farklı kültür öbekleri arasında bir denge kurması ve tüm çalışanların ortak örgütsel kültür çevresinde bütünleşmesini sağlamaktır.”

Okul kültürünü geliştirip güçlendirmeye yönelik olarak birtakım faaliyetler yapılması gerekmektedir. Bunları şu Şekilde sıralayabiliriz (Aytaç, 2002'den aktaran Dolunay, 2007, 8):

1. Okulun sembol veya ambleminin yapılması,
2. Okulun bir şarkısı, marşı veya sloganının olması,
3. Okulla veya okulda yaşanan bir olayla ilgili hikâyenin olması,
4. Okul tarihinin oluşturulması. Okulun geçmişi ile geleceği arasında köprü oluşturacak yazılı bir arşiv oluşturulması,
5. Öğrencilerin doğum gününün belirlenmesi, birlikte kutlamalar yapılması,
6. Okul içi etkileşimi sağlamak ve çevreyi etkileme gücünü yükseltmek için kuruluş yıldönümleri, yemek, çay partileri, piknik, pilav günleri gibi informal toplantılar yapılması,
7. Okul yönetimi ve öğretmenlerin, velilerin evlerini ziyaret etmesi. Öğrenci velileri okul kültürünü tanıdıkları ölçüde okula sahip çıkarlar.

Ayrıca bunlara mezunlar derneğinin kurulması ve bu derneğin birtakım faaliyetlerde bulunmasını da ekleyebiliriz.

Okulu tanıtn broşürler, okul gazete, dergi ve bültenleri, okul için hazırlanan internet sitesi, düzenlenen kültür ve spor faaliyetleri ve velilerle kaynaşmayı sağlayan

toplantılar okulun kendisini çevreye tanıtmaya gayretleri olarak değerlendirilebilir (Çelik, 2002, 69).

Okul yöneticisi, okul kültürünü oluşturmak ve çevreye tanıtılabilmek için öğrencilerin katılacağı değişik toplantılar ve törenler düzenleyebilir. Bu gibi faaliyetler, kurumun kültürel değerlerini sağlamlaştırmayı, üyeler arasındaki bağlılığı artırmayı amaçlar (Bakan ve diğ., 2004, 60'tan aktaran Dolunay, 2007, 11). Bunlar arasında öğretmen ve velilerin tanışmasını sağlayacak toplantılar, mezuniyet töreni, pilav günü, okulun kuruluş yıldönümünün kutlanması, öğretmen ve öğrenciler için verilen yemekler sayılabilir.

3.5. İlgili Araştırmalar

Bu bölümde okul kültürü ve okul kültürünün yönetimine ilişkin doğrudan ve dolaylı olarak yapılan araştırmalara yer verilmektedir.

Okul kültürünün oluşturulması ve çevreye tanıtılmasında okul müdürlerinden beklenen ve onlarda gözlenen davranışlara ilişkin yapılan araştırmalar sınırlı sayıdadır. Ancak okul kültürü ve okul kültürünün yönetimine ilişkin önemli araştırmalara rastlanmıştır. Önce yurt içinde yapılan araştırmalar sonra da yurt dışında yapılan araştırmalar aşağıda verilmiştir.

Özdemir (2006) “Okul Kültürünün Oluşturulması ve Çevreye Tanıtılmasında Okul Müdürlerinden Beklenen ve Onlarda Gözlenen Davranışlar” adlı araştırmayı gerçekleştirmiştir. Araştırma tarama modelindedir ve 2002–2003 eğitim ve öğretim yılında Bakanlık Merkez Teşkilatında görev yapan 251 Bakanlık müfettişten basit tesadüfî örnekleme tekniği ile seçilen 162 Bakanlık müfettişini kapsamaktadır. Araştırmanın amacı, okul kültürünün oluşturulması ve çevreye tanıtılmasında okul müdürlerinden beklenen ve onlarda gözlenen davranışların neler olduğunu, beklenen ve gözlenen davranışlar arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemektir.

Araştırmada elde edilen sonuçlardan bazıları şunlardır;

Okul kültürünün oluşturulmasında müdürlerden beklenen davranışların onlarda gözlenen davranışlara göre yüksek olduğu görülmüştür. Yani bu konuda müdürlerden beklenen davranışlar “çok” kategorisinde, aynı davranışların onlarda gözlenme düzeyi ise “orta” ve “az” kategorilerinde toplanmıştır. Okul müdürlerinden beklenen, “sözüne bağlı olma” davranışı okul kültürünün oluşturulmasında birinci

derecede önemli görülmüştür.

“Söylenilenler ve yapılanlarda temel değerleri (açıklık-güven-iş birliği-doğruluk-dostluk-etik kurallara uyma-duyarlı olma-verimli olma) yansıtmaya” okul kültürünün oluşturulmasında ikinci derecede önemli görülmüştür. “Söylenilenler ve yapılanlarda temel değerleri yansıtmaya” davranışının müfettiş gözlemlerine göre müdürlerde gözlenme düzeyi sekizinci sıradadır. Araştırma sonuçlarına göre “başarının paylaşılması” da okul kültürünün oluşturulmasında önemli bir davranış olarak gösterilmiştir. Müfettişlerin, “okulun nasıl olması gerektiğiyle ilgili vizyon geliştirmeyi” de okul kültürünü oluşturmada önemli buldukları anlaşılmaktadır. Diğer taraftan toplumun kültür tarihinin ve yapısının öğrenilmesi ve temel değerlerin bulunup ortaya çıkartılması ile ilgili beklentileri ifade eden maddeler ve bunların müdürlerde gözlenme (gerçekleşme) durumu, diğer beklentilerin gerçekleşme durumuna göre geri planda kalmıştır.

Okul kültürünün oluşturulmasında önemli bulunan müdürlerin, insanlara değer verme konusunda bazı davranışlarda model olma düzeylerinin, gözlenen diğer davranışlara göre daha düşük düzeyde kaldığı görülmüştür. Örneğin, “eleştirileri dikkate alma” ve “belirli kişilere öncelik vermekten kaçınma” gibi.

Okul kültürünü, gerek kitle iletişim araçlarından yararlanarak gerekse sosyal çevreyle yüz yüze ilişkide bulunarak çevreye tanıtıcı çalışmalar yapılmasıyla ilgili beklentiler; geleneksel törenler düzenlenmesi, kültürel ve sportif etkinlikler düzenlenmesiyle ilgili beklentilerin gerisinde kalmıştır. Bu beklentilerin okul müdürlerinde gözlenme (gerçekleşme) düzeyi de aynı şekilde “az” kategorisinde toplanmıştır.

Çelik (2004) tarafından “Örgütsel Hikâyeler ve Okul Kültürünün Analizi” adlı araştırma yapılmıştır. Araştırmada niteliksel bir yöntem olarak hikâye analizi kullanılmıştır. Bu araştırmada örgütsel hikâyeler ve okul kültürü arasındaki ilişkiyi açıklamak amaçlanmaktadır.

Bunun için Elazığ’dan beş ilköğretim okulu ve üç lise, Bingöl’den iki ilköğretim okulu ve Tunceli’den bir ilköğretim okulu olmak üzere toplam 11 okuldan hikâye toplanmıştır. Elazığ, Bingöl ve Tunceli illerindeki 11 okul üzerinde gerçekleştirilen araştırmada toplam 158 hikâye analiz edilmiştir. Bu hikâyelerin 96 sı ilköğretim kurumlarından, 62 si ortaöğretim kurumlarından toplanmıştır. İlköğretim okullarından toplanan hikâyelerin % 48.9 u paylaşılan okul kültürünü, 51.1 i ise

olumsuz okul kültürünü nitelemektedir. Araştırmanın bu sonucu ilköğretim kurumlarında çok güçlü bir okul kültürünün bulunmadığını göstermektedir. Orta öğretim kurumlarından toplanan hikâyelerin % 80.6 sı olumsuz okul kültürünü yansıtmaktadır. Ortaöğretim kurumlarından toplanan hikâyelerin % 19.6 sı olumlu okul kültürünü betimlemektedir. Örgütsel hikâyelerin analiz sonuçlarına göre orta öğretim kurumlarının ilköğretim kurumlarıyla kıyaslandığında daha zayıf okul kültürüne sahip oldukları görülmektedir. Orta öğretim kurumlarında branş öğretmenlerinin bulunması ve branş öğretmenlerinin derslerini anlatıp gitmesi buna karşılık ilköğretim okullarında sınıf öğretmenlerinin varlığı ve sınıf öğretmenlerinin okulda daha fazla bulunmaları olumlu okul kültürünün oluşmasına daha fazla katkıda bulunmaktadır.

İlköğretim okullarından toplanan hikâyelerin konularına bakıldığında 12 başlık altında toplandığı görülmüştür. Anlatılan hikâyelerin konulara göre dağılımı incelendiğinde en fazla hikâyenin % 21.9 ile sınıf yönetimi, % 19.8 ile yönetici-öğretmen ilişkisi ve % 12.4 ile liderlik, % 8.3 ile etik sorunlar, % 4.2 ile takım çalışması konusunda anlatıldığı belirlenmiştir. Orta öğretim kurumlarından toplanan hikâyelerin konularına bakıldığında 9 başlık altında toplandığı görülmüştür. Anlatılan hikâyelerin konulara göre dağılımı incelendiğinde en fazla hikâyenin % 58.1 ile yöneticiye ve öğretmene ilişkin hikâyeler, % 9.6 ile etik sorunlar, % 6.5 ile sosyal ve törensel etkinlikler, öğretmen-müfettiş ilişkisi ve öğretmenler arasındaki ilişkiler konusunda anlatıldığı görülmüştür.

Hikâyelerin konulara göre dağılımında ilköğretim kurumlarıyla orta öğretim kurumları arasında belirgin bir farklılık görülmüştür.

İlköğretim okullarından sağlanan hikâyeler 12 konu, ortaöğretim okullarından toplanan hikâyeler ise 9 konu başlığı içinde bütünleştirilmiştir. İlköğretim okullarındaki hikâyeler konu alanlarına göre daha dengeli bir dağılım göstermektedir. Oysa ortaöğretim okullarından sağlanan hikâyelerin sadece % 58.1 i yönetici-öğretmen ilişkisini kapsamaktadır. Bunun sonucunda ortaöğretim okullarındaki yönetici-öğretmen ilişkilerinin sağlıklı bir temele dayandığı sonucuna varılmıştır.

Dolunay (2007) “Okul Kültürü ve Türkçe Öğretimi” adlı araştırmayı gerçekleştirmiştir. Araştırma nitel bir araştırmadır. Bu araştırmada okul kültürünün oluşturulması ve çevreye tanıtılması için yapılan faaliyetlerde Türkçe öğretiminin ve

Türkçe öğretmenlerinin önemli bir yere sahip olduğu vurgulanmıştır. Öğrenci, öğretmen, idareci ve diğer yardımcı personel okul kültürünün birer parçasıdır. Okul kültürünün çevreye tanıtılmasında ve nesilden nesile aktarılmasında da önemli görevleri yerine getirirler. Okul müdürleri, okul kültürünü oluşturmak ve çevreye tanıtabilmek için öğrencilerin, öğretmenlerin ve velilerin katılacağı kültürel değerlerini sağlamlaştırmayı, üyeler arasındaki bağlılığı artırmayı amaçlayan değişik toplantılar ve törenler düzenleyebilirler. Bu toplantılar arasında öğretmen ve velilerin tanışmasını sağlayacak toplantılar, mezuniyet töreni, pilav günü, okulun kuruluş yıldönümünün kutlanması, öğretmen ve öğrenciler için verilen yemekler sayılabilir.

Bu toplantı ve törenlerde konuşma yapacak öğrencilerin konuşma becerisine ve okuma becerisine ihtiyaçları olacaktır. Okul kültürünü oluşturmak ve geliştirmek amacıyla öğrencilerin değişik kaynaklara ulaşarak yapacağı araştırma ve incelemeler, onların okuma süreciyle ilgili değişik beceriler edinmelerine yardımcı olacaktır.

Günümüzde kitle iletişim araçları toplum hayatının vazgeçilmezleri arasındadır. Bu sebeple okul yöneticileri, öğretmen ve öğrenciler mahalli basın yayın araçlarından yararlanarak okul kültürünü tanıtıcı faaliyetlerde bulunabilirler. Televizyonlarda değişik okulların katılımıyla bilgi yarışmaları düzenleyebilirler. Bu suretle, okulda yapılan faaliyetler daha geniş kitlelere ulaştırılmış olur.

Okul kültürü oluşturmaya yönelik başka bir faaliyet de okulu tanıtan broşürlerin hazırlanmasıdır. Öğrencilerin Türkçe dersinde elde ettiği kazanımları uygulayarak hazırlayacakları broşürlerde okulun fiziki yapısı, tarihi ve diğer özellikleri yer almalıdır. Böyle bir broşür hazırlamak için öğrencilerin arşivleri taraması, kaynakları okuması, dolayısıyla çok yönlü bir araştırma yapması gerekecektir. Böyle bir faaliyet de öğrencilerin okuma ve yazma becerilerini geliştirecektir.

Okulda yapılacak törenlerde, okulla ilgili olarak geçmişte yaşanmış veya yaşanmamış, olumlu mesajlar veren etkileyici birtakım olayların, hikâyelerin, fıkra ve hatıraların anlatılması da okul personeli ve öğrencilerin kuruma olan bağlılıklarını artırır.

Müsamereler, öğrencilerin topluluk karşısında konuşma becerilerini ve kendilerine güven kazanmalarını sağlayan faaliyetlerdir. Bu sebeple okullarda yapılacak müsamerelerde hem öğrencilerin rol alarak kendilerini geliştirmeleri hem de okul kültürünün oluşturulması sağlanmış olur.

Oluşturulan güçlü ve etkili bir okul kültürü, hem okul personelinin verimliliğini

artıracak hem de öğrencilerin okula duydukları ilgi ve sevgiyi çoğaltacaktır. Böylece eğitim öğretimin niteliği ve öğrencilerin akademik başarıları daha da yükselecektir.

Etkili bir okul kültürünün ortaya çıkması için kurumu oluşturan unsurlar arasında sağlıklı bir iletişimin olması gerekir. Okul yöneticileri güçlü bir okul kültürü oluştururken bir kültür taşıyıcısı olan dile gereken hassasiyeti göstermelidir. Bir okul yöneticisi, Türkçe öğretmenin yardımıyla okul kültürünü daha çekici hale getirebilmek için dilin etkili bir biçimde kullanıldığı kültür faaliyetlerine, törenlere, değerlere başvurabilmelidir. Okul yöneticileri ve öğretmenler, okul kültürünün oluşturulmasında, korunmasında, nesilden nesile aktarılmasında ve çevreye tanıtılmasında dilin etkili kullanımının önemini bilmeli; derslerde ve yapılacak kültürel faaliyetlerde ona göre davranmalıdır.

Yıldırım (2001) “Eğitim Örgütlerinde Kültürel Liderlikle Meslek Ahlakı İlişkisi” adlı araştırmayı gerçekleştirmiştir. Araştırma betimsel tarama modelindedir ve Türkiye’nin 7 bölgesinden 17 ilde 339 özel ve devlet lisesinde görev yapan 339 okul müdürünü ve 1159 öğretmeni kapsamaktadır. Çalışmanın temel amacı okul yöneticilerinin kültürel liderlik rolleriyle öğretmenlerin meslek ahlakı algılamaları arasındaki ilişkiyi belirlemektir.

Araştırma sonucunda; okul yöneticilerinin kültürel liderlik rolleriyle öğretmenlerin meslek ahlakı arasında çok yüksek düzeyde bir ilişki olduğu görülmüştür. Öğretmenlerin okul yöneticilerinin kültürel liderlik uygulamalarına ilişkin düşünceleri ne kadar olumlu ise meslek ahlakına ilişkin algılarının da o derece yükseldiği belirlenmiştir.

Okul yöneticilerinin kültürel liderlik rolleriyle öğretmenlerin meslek ahlakı arasındaki ilişkiye yönelik özel ve devlet lisesi öğretmenlerinin görüşleri alındığında; devlet lisesi öğretmenlerinin görüşlerine göre okul yöneticilerinin kültürel liderlik rolleriyle öğretmenlerin meslek ahlakı ilişkisi arasında yüksek düzeyde bir ilişkinin bulunduğu görülmüştür. Özel lise öğretmenlerinin görüşlerine göre okul yöneticilerinin kültürel liderlik rolleriyle öğretmenlerin meslek ahlakı algıları arasında yüksek düzeyde ilişki olduğu görülmüştür.

Terzi (2007) “Üniversite Öğrencilerinin Fakülte Kültürüne Yönelik Algıları” adlı araştırmayı gerçekleştirmiştir. Araştırma tarama modelindedir ve Giresun Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği, Okul Öncesi Öğretmenliği, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği ve Türkçe Öğretmenliği bölümü son sınıf öğrencilerini kapsamaktadır.

Sınıf öğretmenliğinde öğrenim gören 150 kız, 86 erkek toplam 236 öğrenci, Sosyal Bilgiler öğretmenliğinde öğrenim gören 27 kız, 23 erkek toplam 50 öğrenci, Okul Öncesi öğretmenliğinde öğrenim gören 44 kız, 7 erkek toplam 51 öğrenci, Türkçe öğretmenliğinde öğrenim gören 43 kız, 28 erkek toplam 71 öğrenci olmak üzere toplam 408 son sınıf öğrencisi araştırmanın çalışma grubunu oluşturmaktadır. Araştırmanın amacı öğrencilerin etkililik, aidiyet ve iletişim/ilişki kültürel özelliklerine ilişkin algılarının “Okul Kültürünü Algılama Ölçeği” ile belirlenmesidir.

Araştırma sonucunda; öğrencilerin öğrenim gördükleri fakülteye ilişkin aidiyetlerinin çoğunlukla aralığında, iletişim/ilişki ve etkililik boyutlarına ait öğrenci değerlendirmelerinin kısmen aralığında yer aldığı görülmüştür.

Öğrencilerin cinsiyetlerine göre aidiyet, iletişim/ilişki ve etkililikle ilgili algıları incelendiğinde anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür.

Araştırmaya katılan öğrencilerin okudukları bölümlere göre aidiyet, iletişim/ilişki ve etkililik kültürel özelliklerine ilişkin algıları incelendiğinde aidiyet ve etkililik boyutlarında anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür.

Öğrenci algılamalarına dayalı olarak üniversite öğrencilerinin okudukları fakülteye ilişkin aidiyet, etkililik ve iletişim/ilişki kültürel özelliklerinin araştırıldığı bu araştırmanın sonuçlarına göre öğrencilerin okudukları fakülteye ilişkin ait olma algıları yüksek ve olumludur.

Öztay (2006) tarafından “Eğitim Örgütlerinde İnsan Kaynakları Yönetimi ile Oluşturulmuş Kurum Kültürünün Öğretmen Motivasyonuna Etkisi” adlı araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırma tarama modelindedir ve İstanbul ili Anadolu yakasında bulunan Özel İlköğretim Okulları ve Liselerde görev yapan toplam 160 öğretmeni ve 9 yöneticiyi kapsamaktadır. Bu araştırmanın amacı, insan kaynakları yönetimi uygulamaları olan okullar ile olmayanlar arasında kurum kültürü varlığı tespiti ve öğretmenlerin motivasyonları ile arasında bir ilişki olup olmadığının belirlenmesidir.

Bu araştırma sonucunda elde edilen sonuçlardan bazıları şunlardır; insan kaynakları yönetimi birimi olan okullarda kurum kültürü oluşumunun sistemli ve kişiler tarafından benimsenme kolaylığından dolayı kalıcı olduğu tespit edilmiştir.

İnsan kaynakları birimi bulunan okullarda öğretmenlerin kuruma bağlılık

düzeylerinin bu birimin düzenlediği çalışmalar sonucunda daha yüksek olduğu görülmüştür.

İnsan kaynakları yönetimi uygulamaları sonucunda oluşturulmuş kurum kültürü ile çalışanlar, eğitim örgütünün misyon ve vizyonunu açıkça bildiklerinde ve bu misyon ve vizyona inandıklarında uygulamalarında istekli oldukları tespit edilmiştir. Misyon ve vizyonu benimseyen kurumların öğretmenlerinin aidiyet duygusunun da yüksek olduğu tespit edilmiştir.

İnsan kaynakları yönetimi desteği ile yöneticilerin, ödüllendirmenin ve cezalandırmanın motive edici gücünden yararlandığı görülmüştür. Ödül ve cezaların adil davranışlarla ve zamanında uygulanmaları, öğretmenlerde olumlu değişimler yaratmaktadır. Öğretmenler, kurum içinde ödül ve cezaların adil olarak uygulandığına inandığında, kendilerini değerli hissetmekle beraber örgüt kültürünün devamını getirmede istekli davranış sergilemektedirler. Ayrıca ödüllerin motive edici özelliği sayesinde daha iyi ne yapabilirim diye düşünen öğretmenler, yeni fikirler üretmede ve hayata geçirmede başarılı olmaktadır.

İnsan kaynakları yönetimi ile oluşturulmuş kurum kültürünün olduğu okullarda, olmayanlara göre kişiler arası ilişkilerde öğretmenlerin birbirlerine karşı arkadaşlık, güven ve yardımlaşma duygularının ön planda olduğu tespit edilmiştir. Kurum kültürü oluşmamış okullarda, ortak bir hedef doğrultusunda ekip olabilme duygularının eksikliği de görülmektedir.

İnsan kaynakları yönetimi ile oluşturulmuş kurum kültürünün olduğu okullarda, öğretmenlerin aynı inanç ve değerleri paylaştıkları, çalışma arkadaşlarıyla birlikte olmaktan dolayı daha yüksek motivasyona sahip oldukları görülmüştür. Kurum kültürünün, okuldaki ortak hedefi belirlemede ve bütün çalışanları bu hedefe yönlendirmekte daha başarılı olduğu tespit edilmiştir.

İnsan kaynakları yönetimi ile oluşturulmuş kurum kültürünün olduğu okullarda çalışanların karar verme yetkisi ve süreçleri bakımından sistemli ve planlı çalışmalar ile motivasyon sağlamada daha başarılı oldukları görülmektedir.

Araştırmanın sonucunda insan kaynakları yönetimi uygulamaları olan okullar ile olmayan okullar arasında kurum kültürü oluşturma başarısı açısından anlamlı fark olduğu bulunmuştur.

Köse, Tetik ve Ercan (2001) tarafından “Örgüt Kültürünü Oluşturan Faktörler” adlı

araştırma yapılmıştır. Araştırmanın örneklemini 2001 yılında Manisa Defterdarlığı'nda çalışan 40 ve Vakıfbank Salihli Şubesinde çalışan 15 olmak üzere toplam 55 kişi oluşturmuştur. Araştırmanın temel amacı örgüt kültürünün farklı örgütlerde farklı şekillerde ortaya çıkıp çıkmadığının belirlenmesidir.

Bu araştırmadan elde edilen sonuçlardan bazıları şunlardır; genelde her iki örgütte de çalışanlar örgüt kültürü hakkında bir bilgiye sahip olduklarını ifade etmişlerdir. Ancak bu bilgiye ne kadar sahip oldukları konusunda Defterdarlık'ta ve Vakıfbank'ta farklı sonuçlar ortaya çıkmıştır. Örgüt içinde paylaşılan değerlerin olup olmadığı konusunda her iki örgütte farklı sonuçlar ortaya çıkmıştır. Paylaşılan değerlere verilen önem açısından da farklılık söz konusudur. Çalışanların örgütlerinin amaçlarından haberdar olması, örgütlerinde çalışmaktan gurur duyması, örgüt için özveride bulunabilmesi, örgütün bir vizyonunun olması vb. konularda da her iki örgütte genelde farklı sonuçlara varılmıştır. Örgüt kültürünün oluşması ve yayılması açısından önem taşıyan örgütün kuruluşu ve gelişmesi ile ilgili hikâyelerin bilinmesi güçlü bir örgüt kültürünün bir başka göstergesidir. Ancak araştırma kapsamındaki örgütlerde bu konuda sağlıklı bir sonuç ortaya çıkmamıştır.

Örgütte kültürel değerlerin yerleşmesinde bir araç olan ortak bir dilin olması konusunda ise Vakıfbank'ta çalışanlar kendilerine özgü ortak bir dil olduğunu ifade ederken, Defterdarlık'ta bu konuda bir belirsizlik söz konusudur. Oysaki her örgütün kendine özgü ortak bir dili vardır. Dolayısıyla Defterdarlık'ın da kendine özgü bir dili vardır. Ancak çalışanların bunun bilincinde olmadığı görülmüştür.

Defterdarlık'ta çalışanlar güçlü kültüre sahip kuruluşlarda üyelerin faaliyet ve çalışmalarına ışık tutan ve güç veren işaret ve sembollerle davranışların olmadığını, Vakıfbank'ta çalışanlar sembollerin olduğunu belirtmişlerdir. Kültürün kökleşmesi ve güçlenmesi için gerekli olan bir diğer kavram da kahramanlardır. Araştırma sonucunda Defterdarlık'ta kahramanların olmadığı görülürken, Vakıfbank'ta kahramanların olduğu görülmüştür. Örgüt kültürünün kökleşmesinde önemli bir role sahip olan bir diğer kavram törenlerdir. Bu tür faaliyetlerin her iki örgütte de düzenlendiği ifade edilmiştir.

Turner ve Crang (1996) tarafından Liderlik ve Öğrenme Merkezi (The Centre for Leadership and Learning) için Calgary Üniversitesi'nde "Okul Kültürünü Araştırma" semineri düzenlenmiştir.

Bu seminerin amacı okul kültürünü tanıtmak ve katılımcıların okul kültürü

hakkındaki fikirlerini almaktı. Seminere velilerin, öğretmenlerin, okul yöneticilerinin, müfettişlerin, eğitim fakültesinde okuyan öğrencilerin, eğitim fakültesindeki öğretim üyelerinin yer aldığı 100 kişi katılmıştır. Bu seminerde sunumlar, veliler ve öğrenciler tarafından yapılmıştır. Sunum yapan velilerin görüşlerine göre okul kültürünü oluşturan en önemli 10 faktörün 10) mizah 9) rahatlık 8) farklılıklara değer verme 7) dayanışma 6) değişime olan istek 5) okuldaki kişilerin çeşitliliği 4) sorumluluk 3) kişilerin bakış açısı 2) öğrenci merkezli yaklaşım 1) insancıl bir yönetici şeklinde olduğu görülmüştür.

Oluremi (2008) tarafından “Ekiti’deki Orta Öğretim Kurumlarında Müdürlerin Liderlik Davranışları ve Okul Kültürü” adlı araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırma tarama modelindedir ve Nijerya’daki Ado-Ekiti’de bulunan 161 orta öğretim kurumundan tesadüfi örnekleme tekniği ile seçilen 65 orta öğretim kurumunda görev yapan en az 5 yıllık mesleki kıdeme sahip ve müdürleriyle en az iki yıldır birlikte çalışıyor olan 650 öğretmeni kapsamaktadır. Bu araştırma okul müdürlerinin liderlik davranışlarının okuldaki kültüre olan etkilerini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Araştırmada elde edilen sonuçlardan bazıları şunlardır;

Okulların temel amacı eğitim ve öğretim sürecini geliştirmektir. Bu nedenle okul müdürleri öğretmenlerin amaçlarını gerçekleştirmelerini sağlamalıdır.

Okul müdürlerinin okuldaki öğretimi ve kültürü etkileyen 3 farklı türde liderlik anlayışına sahip oldukları görülmüştür. Bunlar transformasyonel (dönüşümcü) liderlik, transaksyonel liderlik ve laissez-faire (serbest) liderliktir.

Transformasyonel liderlik tipine sahip liderler vizyoner liderlik davranışı gösterirler, performansı arttırmaya yönelik liderlik yaparlar ve dinlemesini bilirler.

Transaksyonel liderlik tipine sahip liderler amaca yönelik liderlik yaparlar, öğretmenleri hata yapmadıklarından emin olmak için izlerler, öğretmenleri motive ederler.

Laissez-faire liderlik tipine sahip liderler aktif olarak liderlik yapmazlar, öğrenciler arasında rekabet ortamının oluşmasına izin vermezler.

Laissez-faire liderlik tipi okul kültürü üzerinde olumsuz bir etkiye sahiptir. Transformasyonel ve transaksyonel liderlik tiplerinin ise okul kültürü üzerinde olumlu bir etkisi olduğu görülmüştür. Bu liderlik tipine sahip olan müdürlerin okullarında öğrencilerin motivasyonu ve akademik başarıları yüksektir. Ayrıca

öğretmenlerin işlerine olan tutumları da olumlu etkilenmiştir.

Bu araştırmanın sonucunda okul müdürlerinin liderlik davranışları ile okul kültürü arasında anlamlı bir fark olduğu görülmüştür ve bu konuda okul müdürlerinin geliştirilmesi için Milli Eğitim Bakanlığı tarafında okul müdürleri için seminerler düzenlenmelidir ve bu seminerler zorunlu olmalı ve her yıl tekrarlanmalıdır.

Goldring (2002) tarafından “Okul Kültürünün Gücü: Okul Kültürünün Öğrenci Başarısına Etkisi ve Okulların Değişimine Olumlu Etkisi” adlı araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırma tarama modelindedir. Araştırma için Kuzey ve Merkez Kaliforniya’daki öğrencilerinin %50 sinden fazlası beyaz olmayan ve Latin Amerika veya İspanyol kökenli olmayan, %40 ı veya daha fazlası geliri olmayan veya düşük geliri olan ailelerden gelen öğrencilerin bulunduğu, 2000 yılından itibaren merkezi sınavlarda başarısını arttırmış 5 lise seçilmiştir. Bu araştırma okul kültürü ve öğrenci başarısı arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Araştırmada elde edilen sonuçlardan bazıları şunlardır;

Okullardaki öğretmenler ve yöneticiler öğrenci başarısını arttırmak için akıllıca davranmalı, öğrenmeye açık olmalı ve amaçlarını yenilemelidirler. Ancak okullardan beklenen sadece öğrenci başarısını arttırmak değildir. Öğretmenlerin ve okul yöneticilerinin yapması gereken başka işler de vardır. Örneğin; 15.Geleneksel Veli Buluşma Gecesini organize etmek, Fen Bölümündeki öğretmenlerin yeni yapılacak sınavın soruları konusunda fikir birliğine varmalarını sağlamak, bir öğrencinin davranış problemleri olduğu düşünen bir grup öğretmenle bu konu hakkında konuşmak, yeni öğrencilerin okula uyum süreci kapsamında velileriyle görüşmeler yapmak vb. gibi. Kısacası okul ortamı oldukça karmaşıktır.

Okulu yönetmek ve öğrencilerin başarılarını arttırmak için okul kültüründen yararlanmak gerekir. Çünkü okul kültürü okuldaki üyeleri bir arada tutmayı sağlar. Okullarda, okul kültürünün öğrenci başarısının artırılmasını sağlayan 6 temel özelliği olduğu görülmüştür. Bunlar; ortak vizyon, gelenekler, işbirliği, birlikte karar verme, yeni fikirler ve iletişimdir.

Ortak vizyon, okuldaki üyeleri aynı amaç için çalışmaya teşvik eder. Gelenekler, okuldaki bireyleri birbirine bağlar. Okuldaki semboller, geleneksel mezuniyet törenleri vb. gibi etkinlikler de bu gruptadır. İşbirliği, okuldaki bireylerin ortak bir amaç için çalışmasıdır. Ortak karar verme, birlikte alınan kararların uygulanması daha kolaydır. Yeni fikirler, grubun yararına olan değişiklikler etkili kültüre sahip bir

okulda kolaylıkla kabul edilir. İletişim, üyelerin birbirini anlamalarını sağlar. Öğretmenlerin ve yöneticilerin, öğrencilerin başarılarını arttırma konusunda ve diğer konularda velilerle ve öğrencilerle etkili bir iletişim kurması gereklidir.

Bu araştırmanın sonucunda örneklem olarak seçilen Kaliforniya'daki okulların müdürlerinin ve öğretmenlerinin de okul kültürünün öğrenci başarısında önemli bir rol oynadığını düşündükleri görülmüştür. Tüm öğretmenler ve okul müdürleri ilkokuldan başlayarak bütün öğretim kademelerinde okul kültürünün öğrenci başarısı üzerinde etkili olduğu konusunda birleşmişlerdir. Ayrıca okul kültürünün, eğitimcilerin birlikte çalışmalarını, sorunların çözümünde beraber hareket etmelerini, ders planlarının ve ders programlarının hazırlanmasında birlikte karar vermelerini ve çatışmaları daha kolay çözmelerini sağladığı da görülmüştür.

4. BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde araştırmaya katılan örneklem grubundan ölçek aracılığı ile toplanan verilerin analizi sonucunda elde edilen bulgulara ve yorumlara yer verilmiştir.

4.1. İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Okul Kültürünün Oluşturulmasında ve Çevreye Tanıtılmasında Okul Müdürlerinden Bekledikleri Davranışların ve Müdürlerde Gözlenen Davranışların Derecelerine İlişkin Bulgular Ve Yorumlar

Bu alt başlıkta öğretmenlerin okul kültürünün oluşturulmasında ve çevreye tanıtılmasında okul müdürlerinden bekledikleri davranışların ve müdürlerde gözledikleri davranışların derecelerine ilişkin bulgulara ve yorumlara yer verilmiştir.

4.1.1. Okul Kültürünün Oluşturulmasına ve Tanıtılmasına İlişkin Betimsel İstatistikler ve t-Testi Sonuçları

Öğretmenlerin okul kültürünün oluşturulmasında ve çevreye tanıtılmasında okul müdürlerinden bekledikleri ve onlarda gözledikleri davranışların derecelerine ilişkin betimsel istatistikler ve okul kültürünün oluşturulmasında ve çevreye tanıtılmasında okul müdürlerinden beklenen ve onlarda gözlenen davranışların anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine ilişkin bağımlı gruplar için t-testi sonuçları Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5 : Okul Kültürünün Oluşturulmasında ve Tanıtılmasında Okul Müdürlerinden Beklenen ve Onlarda Gözlenen Davranışlara İlişkin Aritmetik Ortalama, Standart Sapma Değerleri ve t-Testi Sonuçları

Okul Kültürü Oluşturma ve Tanıtma Ölçeği Boyutları	Beklenen		Gözlenen		Bağımlı Gruplar t-Testi		
	\bar{X}	S	\bar{X}	S	t	sd	p
Tüm Ölçek (1–47)	3.89	0.70	2.53	0.86	22.06	284	0.000*
Kültürü Oluşturma (1–30)	4.08	0.65	2.85	1.04	17.63	284	0.000*
Kültürü Tanıtma (31–47)	3.55	0.89	2.14	0.90	21.48	284	0.000*

*P<0.05

Tablo 5’deki bulgular genel olarak değerlendirildiğinde, “Okul Kültürünü Oluşturma

ve Tanıtma” ölçeğinin tüm maddelerine ilişkin betimsel istatistiklere göre öğretmenlerin okul kültürünün oluşturulması ve çevreye tanıtılmasında okul müdürlerinden bekledikleri davranışların “çok” derecesinde olduğu; okul müdürlerinde gözledikleri davranışların derecesinin ise “az” derecesinde olduğu görülmüştür. Öğretmenlerin okul müdürlerinden bekledikleri davranışların derecesi ($\bar{X} = 3,89$) okul müdürlerinde gözledikleri davranışların derecesinden ($\bar{X} = 2,53$) daha yüksektir. Öğretmenlerin bekledikleri davranışların derecelerinin okul müdürlerinde gözledikleri davranışların derecelerinden daha yüksek olması öğretmenlerin okul yöneticilerinden okulun kültürel misyonunu, değerlerini, normlarını ve inançlarını kavramalarını ve bunları öğretmenlerin ve öğrencilerin anlamalarına yardımcı olmalarını beklediklerini gösterir. Bunu başaran okul yöneticisini çalışanlarını içtenlikle motive edebilen bir yönetici olarak gördükleri ifade edilebilir.

Ayrıca, Tablo 5’deki bağımlı gruplar t-testi karşılaştırmasından elde edilen bulgulara göre, “Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma” ölçeğinin tüm maddeleri toplam puanında beklenen ve gözlenen puanlar arasında istatistikî açıdan anlamlı bir fark vardır [$t_{(284)}=22.06, p<.05$].

Tablo 5’deki bulgular okul kültürünü oluşturma boyutu için incelendiğinde:

“Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma” ölçeğinin okul kültürünün oluşturulması boyutu maddelerine ilişkin betimsel istatistiklere göre öğretmenlerin okul kültürünün oluşturulmasında okul müdürlerinden bekledikleri davranışların “çok” derecesinde olduğu; okul müdürlerinde gözledikleri davranışların ise “orta” derecesinde olduğu görülmüştür. Öğretmenlerin, okul müdürlerinden bekledikleri davranışların derecesi ($\bar{X} = 4,08$) okul müdürlerinde bu davranışların gözlenme derecesinden ($\bar{X} = 2,85$) daha yüksektir.

Ayrıca, Tablo 5’deki bağımlı gruplar t-testi karşılaştırmasından elde edilen bulgulara göre, “Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma” ölçeğinin okul kültürünü oluşturma boyutu maddeleri puanında beklenen ve gözlenen davranış puanları arasında istatistikî açıdan anlamlı bir fark vardır [$t_{(284)}=17.63, p<.05$].

Tablo 5’deki bulgular okul kültürünü tanıtma boyutu için incelendiğinde:

“Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma” ölçeğinin okul kültürünün tanıtılması boyutu maddelerine ilişkin betimsel istatistiklere göre öğretmenlerin, okul

kültürünün tanıtılmasında okul müdürlerinden bekledikleri davranışların “çok” derecesinde olduğu; okul müdürlerinde gözledikleri davranışların ise “az” derecesinde olduğu görülmüştür. Öğretmenlerin, okul müdürlerinden bekledikleri davranışların derecesi ($\bar{X} = 3,55$) okul müdürlerinde bu davranışların gözlenme derecesinden ($\bar{X} = 2,14$) daha yüksektir.

Ayrıca, Tablo 5’deki bağımlı gruplar t-testi karşılaştırmasından elde edilen bulgulara göre, “Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma” ölçeğinin okul kültürünü tanıtma boyutu maddeleri puanında beklenen ve gözlenen davranış puanları arasında istatistikî açıdan anlamlı bir fark vardır [$t_{(284)}=21.48, p<.05$].

Okul kültürünün oluşturulması ve tanıtılmasında okul müdürlerinden beklenen davranışlara ait bulgulara göre, “Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma” ölçeğinde öğretmenlerin, okul kültürünün oluşturulmasında okul müdürlerinden bekledikleri davranışların dereceleri ($\bar{X} = 4,08$), okul kültürünün çevreye tanıtılmasında bekledikleri davranışların derecelerinden ($\bar{X} = 3,55$) daha yüksektir. Okul kültürünün oluşturulması boyutunun daha yüksek ortalamalar elde etmesi okul yöneticilerinin, okul kültürünün yönetimindeki ilk görevlerinin güçlü bir okul kültürünün oluşturulmasına katkıda bulunmak olduğu ile açıklanabilir. Ayrıca, okul kültürünü oluşturma boyutu maddeleri puanında ve tanıtma boyutu maddeleri puanında beklenen ve gözlenen davranış puanları arasındaki istatistikî açıdan anlamlı farklılık, öğretmenlerin okul kültürünün yönetim sürecinde okul müdürlerinden beklentilerinin fazla olduğu, ancak bu beklentilerin okul müdürleri tarafından tam olarak karşılanamadığı şeklinde yorumlanabilir.

Okul kültürünün oluşturulması ve tanıtılmasında okul müdürlerinde gözlenen davranışlara ait bulgulara göre, “Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma” ölçeğinde öğretmenlerin, okul kültürünün oluşturulmasında okul müdürlerinde gözledikleri davranışların dereceleri ($\bar{X} = 2,85$), okul kültürünün çevreye tanıtılmasında gözledikleri davranışların derecelerinden ($\bar{X} = 2,14$) daha yüksektir.

Bu bulgulara göre, “Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma” ölçeğinde beklenen davranışların gözlenen davranışlardan istatistikî açıdan anlamlı derecede yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir.

4.1.2. Öğretmenin Mesleki Kıdemi Değişkenine İlişkin Bulgular

Bu alt başlıkta, okul kültürünün oluşturulmasında ve çevreye tanıtılmasında

öğretmenin mesleki kıdemi değişkenine göre okul müdürlerinden beklenen ve onlarda gözlenen davranışların dereceleri; okul müdürlerinden beklenen ve onlarda gözlenen davranışların öğretmenin mesleki kıdemi değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğine ilişkin bulgular ve yorumlar yer almaktadır.

Öğretmenlerin mesleki kıdem değişkenine göre, “Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma” ölçeği toplam puanında okul müdürlerinden beklenen davranışların ve onlarda gözlenen davranışların derecelerine ilişkin betimsel istatistikler Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6 : Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma Ölçeği Toplam Puanında Öğretmen Mesleki Kıdem Gruplarına Göre Beklenen ve Gözlenen Davranışlara İlişkin Frekans, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

BOYUTLAR	MESLEKİ KIDEM	n	\bar{X}	S
Tüm Ölçek (1-47) - Beklenen	1-5 yıl	35	4.22	0.57
	6-10 yıl	62	3.90	0.68
	11-15 yıl	72	3.86	0.63
	16-20 yıl	44	3.79	0.79
	21-25 yıl	43	3.86	0.69
	26 yıl ve üstü	29	3.69	0.82
	Toplam	285	3.89	0.70
Tüm Ölçek (1-47) - Gözlenen	1-5 yıl	35	2.23	0.89
	6-10 yıl	62	2.42	0.88
	11-15 yıl	72	2.40	0.76
	16-20 yıl	44	2.56	0.76
	21-25 yıl	43	2.86	0.91
	26 yıl ve üstü	29	2.93	0.84
	Toplam	285	2.53	0.86

Tablo 6’daki bulgular genel olarak değerlendirildiğinde, “Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma” ölçeğinin toplam puanına ilişkin mesleki kıdem değişkeni istatistiklerine göre, öğretmenlerin, okul kültürünün oluşturulması ve çevreye tanıtılmasında okul müdürlerinden beklentilerinin 1-5 yıl mesleki kıdeme sahip öğretmenler için “pek çok” derecesinde, 6-10 yıl, 11-15 yıl, 16-20 yıl, 21-25 yıl ve 26 yıl ve üstü mesleki kıdeme sahip öğretmenler için “çok” derecesinde olduğu görülmüştür. Okul müdürlerinden beklenti dereceleri en yüksek olan mesleki kıdem grubunun 1- 5 yıl ($\bar{X} = 4.22$), beklenti dereceleri en düşük olan mesleki kıdem grubunun 26 yıl ve üstü ($\bar{X} = 3.69$) olduğu görülmüştür.

“Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma” ölçeğinin toplam puanına ilişkin mesleki kıdem değişkeni istatistiklerine göre öğretmenlerin okul kültürünün oluşturulması ve çevreye tanıtılmasında okul müdürlerinde gözledikleri davranışların, 1-5 yıl, 6-10

yıl, 11–15 yıl ve 16–20 yıl mesleki kıdeme sahip öğretmenler için “az” derecesinde, 21–25 yıl ve 26 yıl ve üstü mesleki kıdeme sahip öğretmenler için “orta” derecesinde olduğu görülmüştür. Okul müdürlerinde bu davranışları gözleme dereceleri en yüksek olan mesleki kıdem grubunun 26 yıl ve üstü ($\bar{X} = 2.93$), gözleme dereceleri en düşük olan mesleki kıdem grubunun 1–5 yıl ($\bar{X} = 2.23$) olduğu görülmüştür.

Öğretmenlerin mesleki kıdemleri az iken yani genç yaşlarda, beklenti derecelerinin yüksek, gözleme derecelerinin düşük olması; mesleki kıdem arttıkça yani ileri yaşlarda, beklentilerinin düşük, gözleme derecelerinin genç öğretmenlere göre yüksek olması ise öğretmenlerin yıllar içinde duyarsızlaşmaları olarak yorumlanabilir. Cemaloğlu ve Şahin (2007)’in yaptığı “Öğretmenlerin Mesleki Tükenmişlik Düzeylerinin Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesi” adlı araştırmanın sonuçlarına göre, yaş ve mesleki kıdem ile tükenmişlik arasında anlamlı bir ilişki vardır. Yaşın ilerlemesiyle ve mesleki kıdem artmasıyla birlikte duygusal tükenme ve duyarsızlaşma artmaktadır. Bu, uzun süredir hizmet veren öğretmenlerin meslek heyecanını kaybetmeleri ve benzer sorunlarla uğraşmaktan bıkkınlık duymaları olarak yorumlanmıştır (Cemaloğlu ve Şahin, 2007, s. 481).

Tablo 7’de öğretmenlerin mesleki kıdem gruplarına göre okul müdürlerinden beklenen ve onlarda gözlenen davranışların derecesine ilişkin tek yönlü Anova testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 7 : Öğretmen Mesleki Kıdem Gruplarına Göre Okul Müdürlerinden Beklenen ve Onlarda Gözlenen Davranışların Derecesine İlişkin Tek Yönlü ANOVA Testi Sonuçları

BOYUTLAR	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Tüm Ölçek (1–47) - Beklenen	Gruplar Arası	5.501	5	1.100	2.31	0.044*
	Gruplar İçi	132.756	279	.476		
	Toplam	138.258	284			
Tüm Ölçek (1–47) - Gözlenen	Gruplar Arası	14.298	5	2.860	4.10	0.001*
	Gruplar İçi	194.657	279	.698		
	Toplam	208.955	284			

*p<0.05

Tablo 7’deki verilere göre, okul müdürlerinden beklenen ve onlarda gözlenen davranışlar kıdem değişkeni yönünden karşılaştırıldığında beklenen toplam puanında mesleki kıdem grupları arasında istatistikî açıdan anlamlı bir fark vardır [$F_{(5, 279)}=2.31$, $p<.05$], gözlenen toplam puanında mesleki kıdem grupları arasında istatistikî açıdan anlamlı bir fark vardır [$F_{(5, 279)}=4.10$, $p<.05$].

Kıdem değişkenine göre anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan Tukey HSD testi sonuçları Tablo 8’de verilmiştir.

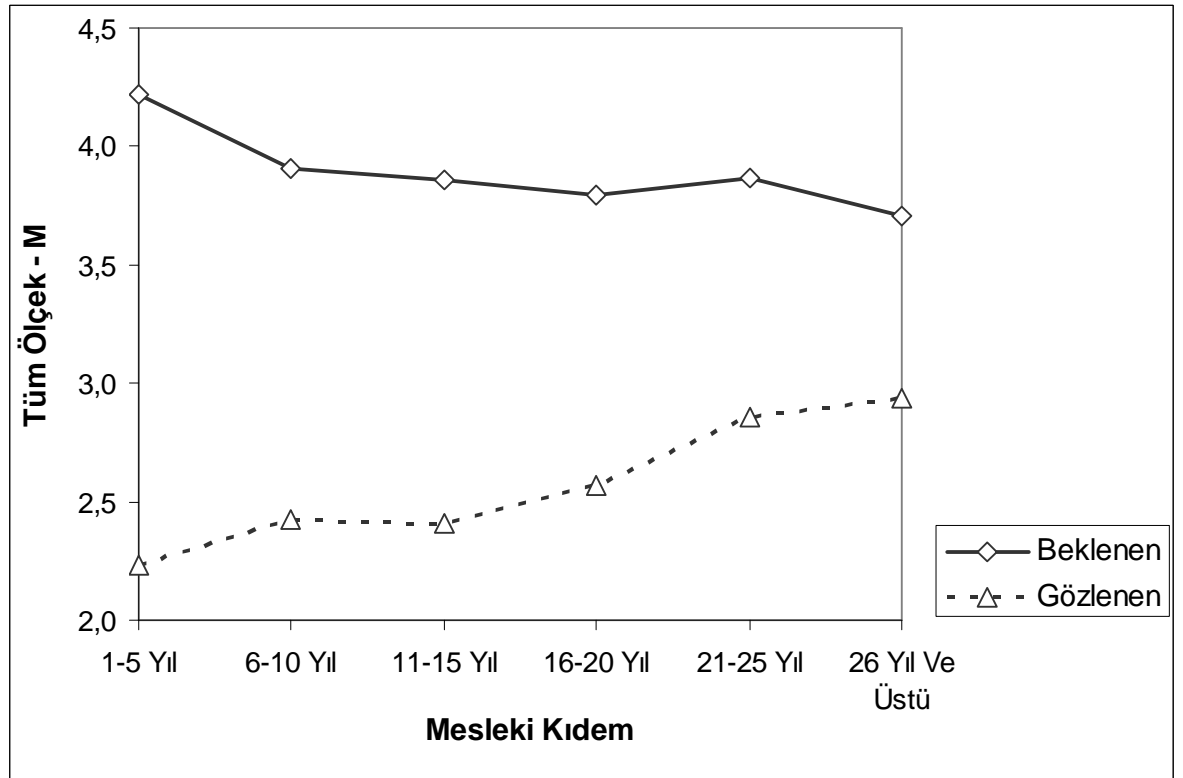
Tablo 8 : Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine Göre Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma Ölçeği Beklenen ve Gözlenen Davranışlara İlişkin Ortalamalar Arasındaki Farkın Kaynağını Gösterir Tukey HSD Çoklu Grup Karşılaştırmaları

Değişken	(I) Mesleki Kıdem	(J) Mesleki Kıdem	Ortalamaların Farkı (I-J)	p
Tüm Ölçek (1-47) - Beklenen	1-5 yıl	26 yıl ve üstü	0.53(*)	0.031*
Tüm Ölçek (1-47) - Gözlenen	1-5 yıl	21-25 yıl	-0.63(*)	0.014*
		26 yıl ve üstü	-0.70(*)	0.012*

*p<0.05

Tablo 8’e göre, söz konusu bu farklılığın beklenen toplam puanda 1-5 yıl arası kıdeme sahip öğretmenler ile 26 yıl ve üstü kıdeme sahip öğretmenler arasında olduğu görülmektedir. Gözlenen toplam puanda ise bu farklılık 1-5 yıl arası kıdeme sahip öğretmenler ile 21-25 yıl arası kıdeme sahip öğretmenler ve 26 yıl ve üstü kıdeme sahip öğretmenler arasında görülmektedir.

Şekil 1’de “Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma” ölçeği toplam puanında mesleki kıdem grupları ile beklenen-gözlenen davranışların değişimi verilmiştir.

Şekil 1 : Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma Ölçeği Toplam Puanında Mesleki Kıdem Gruplarına Göre Beklenen ve Gözlenen Davranışlar

Öğretmenlerin mesleki kıdem değişkenine göre, “Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma” ölçeği okul kültürünü oluşturma boyutu puanında okul müdürlerinden beklenen davranışların ve onlarda gözlenen davranışların derecelerine ilişkin betimsel istatistikler Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9: Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma Ölçeği Kültürü Oluşturma Boyutu Puanında Öğretmen Mesleki Kıdem Gruplarına Göre Beklenen ve Gözlenen Davranışlara İlişkin Frekans, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

BOYUTLAR	MESLEKİ KIDEM	n	\bar{X}	S
Kültürü Oluşturma (1–30) - Beklenen	1–5 yıl	35	4.46	0.53
	6–10 yıl	62	4.11	0.63
	11–15 yıl	72	4.01	0.57
	16–20 yıl	44	4.00	0.74
	21–25 yıl	43	4.02	0.64
	26 yıl ve üstü	29	3.92	0.76
	Toplam	285	4.08	0.65
Kültürü Oluşturma (1–30) - Gözlenen	1–5 yıl	35	2.49	1.21
	6–10 yıl	62	2.90	1.06
	11–15 yıl	72	2.62	0.90
	16–20 yıl	44	2.80	0.90
	21–25 yıl	43	3.27	1.06
	26 yıl ve üstü	29	3.24	0.99
	Toplam	285	2.85	1.04

Tablo 9’daki bulgular genel olarak değerlendirildiğinde, “Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma” ölçeği kültürü oluşturma boyutu puanına ilişkin mesleki kıdem değişkeni istatistiklerine göre; okul kültürünün oluşturulmasında okul müdürlerinden beklenen davranışların 1–5 yıl mesleki kıdeme sahip öğretmenler için “pek çok” derecesinde, 6–10 yıl, 11–15 yıl, 16–20 yıl, 21–25 yıl ve 26 yıl ve üstü mesleki kıdeme sahip öğretmenler için “çok” derecesinde olduğu görülmüştür. Okul müdürlerinden beklenti dereceleri en yüksek olan mesleki kıdem grubunun 1- 5 yıl ($\bar{X} = 4.46$), beklenti dereceleri en düşük olan mesleki kıdem grubunun 26 yıl ve üstü ($\bar{X} = 3.92$) olduğu görülmüştür.

“Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma” ölçeği kültürü oluşturma boyutu puanına ilişkin mesleki kıdem değişkeni istatistiklerine göre; öğretmenlerin, okul kültürünün oluşturulmasında okul müdürlerinde gözledikleri davranışların, 1–5 yıl mesleki kıdeme sahip öğretmenler için “az” derecesinde, 6–10 yıl, 11–15 yıl, 16–20 yıl, 21–25 yıl ve 26 yıl ve üstü mesleki kıdeme sahip öğretmenler için “orta” derecesinde olduğu görülmüştür. Okul müdürlerinde bu davranışları gözleme dereceleri en

yüksek olan mesleki kıdem grubunun 21–25 yıl ($\bar{X} = 3.27$), gözleme dereceleri en düşük olan mesleki kıdem grubunun 1–5 yıl ($\bar{X} = 2.49$) olduğu görülmüştür.

Tablo 10’da öğretmenlerin mesleki kıdem gruplarına göre, okul kültürünü oluşturma boyutu puanında okul müdürlerinden beklenen ve onlarda gözlenen davranışların derecesine ilişkin tek yönlü Anova testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 10: Öğretmen Mesleki Kıdem Gruplarına Göre Okul Kültürünü Oluşturma Boyutu Puanında Okul Müdürlerinden Beklenen ve Onlarda Gözlenen Davranışların Derecesine İlişkin Tek Yönlü ANOVA Testi Sonuçları

BOYUTLAR	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Kültürü Oluşturma (1–30) - Beklenen	Gruplar Arası	6.603	5	1.321	3.23	0.008*
	Gruplar İçi	114.188	279	.409		
	Toplam	120.791	284			
Kültürü Oluşturma (1–30) - Gözlenen	Gruplar Arası	20.857	5	4.171	4.08	0.001*
	Gruplar İçi	284.947	279	1.021		
	Toplam	305.803	284			

*P<0.05

Tablo 10’deki verilere göre, okul müdürlerinden beklenen ve onlarda gözlenen davranışlar kıdem değişkeni yönünden karşılaştırıldığında beklenen kültürü oluşturma puanında mesleki kıdem grupları arasında istatistikî açıdan anlamlı bir fark vardır [$F_{(5, 279)}=3.23$, $p<.05$], gözlenen kültürü oluşturma puanında mesleki kıdem grupları arasında istatistikî açıdan anlamlı bir fark vardır [$F_{(5, 279)}=4.08$, $p<.05$].

Kıdem değişkenine göre anlamlı farklılığın hangi yıllardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan Tukey HSD testi sonuçları Tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 11 : Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine Göre Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma Ölçeği Kültürü Oluşturma Boyutu Puanında Beklenen ve Gözlenen Davranışlara İlişkin Ortalamalar Arasındaki Farkın Kaynağını Gösterir Tukey HSD Çoklu Grup Karşılaştırmaları

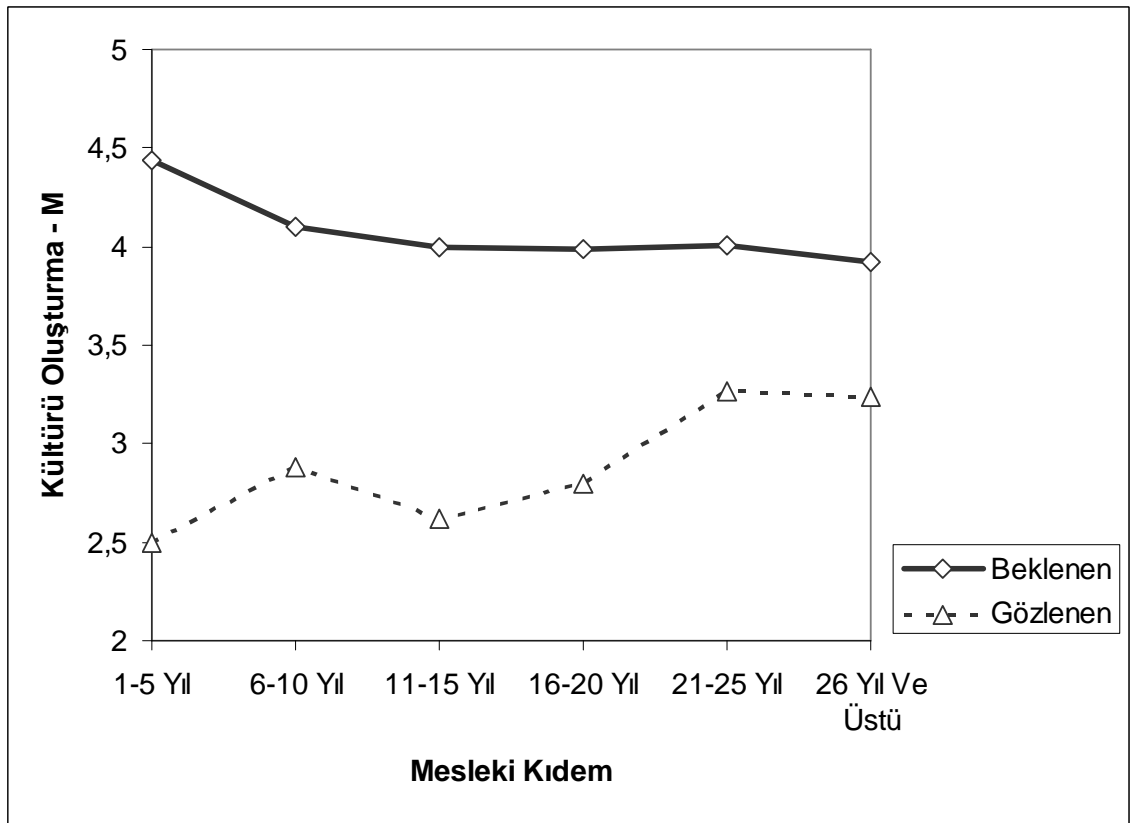
Değişken	(I) Mesleki Kıdem	(J) Mesleki Kıdemi	Ortalamaların Farkı (I-J)	p
Kültürü Oluşturma (1–30) - Beklenen	1–5 yıl	11–15 yıl	.4470(*)	.010*
		16–20 yıl	.4566(*)	.022*
		21–25 yıl	.4372(*)	.034*
		26 yıl ve üstü	.5420(*)	.011*
Kültürü Oluşturma (1–30) - Gözlenen	1–5 yıl	21–25 yıl	-0.78(*)	0.010*
		26 yıl ve üstü	-0.75(*)	0.039*
		11–15 yıl	21–25 yıl	-0.66(*)

* p<0.05

Tablo 11’deki bulgulara göre, söz konusu bu farklılığın beklenen kültürü oluşturma

puanında 1–5 yıl arası kıdeme sahip öğretmenler ile 11–15 yıl, 16–20 yıl, 21–25 yıl ve 26 yıl ve üstü kıdeme sahip öğretmenler arasında olduğu görülmektedir. Gözlenen kültürü oluşturma puanında ise bu farklılık, 1–5 yıl arası kıdeme sahip öğretmenler ile 21–25 yıl ve 26 yıl ve üstü kıdeme sahip öğretmenler arasında ve ayrıca 11–15 yıl arası kıdeme sahip öğretmenler ile 21–25 yıl arası kıdeme sahip öğretmenler arasında görülmektedir.

Şekil 2’de “Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma” ölçeği kültürü oluşturma boyutu puanında, mesleki kıdem grupları ile beklenen-gözlenen davranışların değişimi verilmiştir.

Şekil 2 : Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma Ölçeği Kültürü Oluşturma Boyutu Puanında Mesleki Kıdem Gruplarına Göre Beklenen ve Gözlenen Davranışlar

Öğretmenlerin mesleki kıdem değişkenine göre; “Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma” ölçeği okul kültürünü tanıtma boyutu puanında, okul müdürlerinden beklenen davranışların ve onlarda gözlenen davranışların derecesine ilişkin betimsel istatistikler Tablo 12’de verilmiştir.

Tablo 12 : Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma Ölçeği Kültürü Tanıtma Boyutu Puanında Öğretmen Mesleki Kıdem Gruplarına Göre Beklenen ve Gözlenen Davranışlara İlişkin Frekans, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

BOYUTLAR	MESLEKİ KIDEM	n	\bar{X}	S
Kültürü Tanıtma (31–47) - Beklenen	1–5 yıl	35	3.80	0.74
	6–10 yıl	62	3.54	0.88
	11–15 yıl	72	3.58	0.84
	16–20 yıl	44	3.42	0.95
	21–25 yıl	43	3.58	0.91
	26 yıl ve üstü	29	3.30	1.02
	Toplam	285	3.55	0.89
Kültürü Tanıtma (31–47) - Gözlenen	1–5 yıl	35	1.91	0.73
	6–10 yıl	62	1.96	0.94
	11–15 yıl	72	2.04	0.80
	16–20 yıl	44	2.24	0.87
	21–25 yıl	43	2.45	1.06
	26 yıl ve üstü	29	2.44	0.83
	Toplam	285	2.14	0.90

Tablo 12’deki bulgular genel olarak değerlendirildiğinde, “Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma” ölçeği kültürü tanıtma boyutu puanına ilişkin mesleki kıdem değişkeni istatistiklerine göre, okul kültürünün çevreye tanıtılmasında öğretmenlerin okul müdürlerinden beklentilerinin 1–5 yıl, 6–10 yıl, 11–15 yıl, 16–20 yıl, 21–25 yıl mesleki kıdeme sahip öğretmenler için “çok” derecesinde, 26 yıl ve üstü mesleki kıdeme sahip öğretmenler için “orta” derecesinde olduğu görülmüştür. Okul müdürlerinden beklenti dereceleri en yüksek olan mesleki kıdem grubunun 1–5 yıl ($\bar{X} = 3.80$), beklenti dereceleri en düşük olan mesleki kıdem grubunun 26 yıl ve üstü ($\bar{X} = 3.30$) olduğu görülmüştür.

“Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma” ölçeği kültürü tanıtma boyutu puanına ilişkin mesleki kıdem değişkeni istatistiklerine göre; öğretmenlerin, okul kültürünün çevreye tanıtılmasında okul müdürlerinde gözledikleri davranışların, 1–5 yıl, 6–10 yıl, 11–15 yıl, 16–20 yıl, 21–25 yıl ve 26 yıl ve üstü mesleki kıdeme sahip öğretmenler için “az” derecesinde olduğu görülmüştür. Okul müdürlerinde bu davranışları gözleme dereceleri en yüksek olan mesleki kıdem grubunun 21–25 yıl ($\bar{X} = 2.45$), gözleme dereceleri en düşük olan mesleki kıdem grubunun 1–5 yıl ($\bar{X} = 1.91$) olduğu görülmüştür.

Tablo 13’te öğretmenlerin mesleki kıdem gruplarına göre; okul kültürünü tanıtma boyutu puanında okul müdürlerinden beklenen ve onlarda gözlenen davranışların

derecesine ilişkin tek yönlü Anova testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 13 : Öğretmen Mesleki Kıdem Gruplarına Göre Okul Kültürünü Tanıtma Boyutu Puanında Okul Müdürlerinden Beklenen ve Onlarda Gözlenen Davranışların Derecesine İlişkin Tek Yönlü ANOVA Testi Sonuçları

BOYUTLAR	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Kültürü Tanıtma (31-47) - Beklenen	Gruplar Arası	4.871	5	.974	1.25	0.286
	Gruplar İçi	217.631	279	.780		
	Toplam	222.502	284			
Kültürü Tanıtma (31-47) - Gözlenen	Gruplar Arası	11.828	5	2.366	3.06	0.010*
	Gruplar İçi	215.772	279	.773		
	Toplam	227.601	284			

*P<0,05

Tablo 13'teki verilere göre, okul müdürlerinden beklenen ve onlarda gözlenen davranışlar kıdem değişkeni yönünden karşılaştırıldığında beklenen kültürü tanıtma puanında mesleki kıdem grupları arasında istatistikî açıdan anlamlı bir fark görülmemiştir [$F_{(5, 279)}=1.25, p>.05$], gözlenen kültürü tanıtma puanında mesleki kıdem grupları arasında istatistikî açıdan anlamlı bir fark vardır [$F_{(5, 279)}=3.06, p<.05$].

Kıdem değişkenine göre, anlamlı farklılığın hangi yıllardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan Tukey HSD testi sonuçları Tablo 14'te verilmiştir.

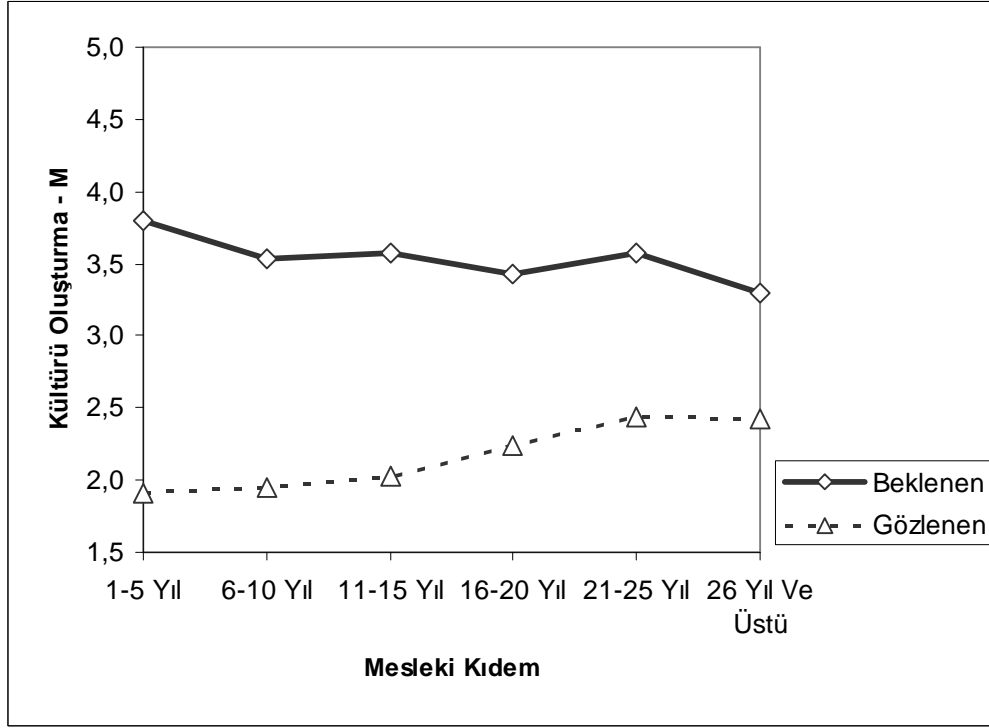
Tablo 14 : Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine Göre Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma Ölçeği Kültürü Tanıtma Boyutu Puanında Gözlenen Davranışlara İlişkin Ortalamalar Arasındaki Farkın Kaynağını Gösterir Tukey HSD Çoklu Grup Karşılaştırmaları

Değişken	(I) Mesleki Kıdem	(J) Mesleki Kıdem	Ortalamaların Farkı (I-J)	p
Kültürü Tanıtma (31-47) - Gözlenen	1-5 yıl	21-25 yıl	-0.54	0.076
	6-10 yıl	21-25 yıl	-0.49	0.058

*p<.05

Tablo 14'e göre söz konusu bu farklılığın, gözlenen kültürü tanıtma puanında 1-5 yıl arası kıdeme sahip öğretmenler ile 21-25 yıl arası kıdeme sahip öğretmenler ve 6-10 yıl arası kıdeme sahip öğretmenler ile 21-25 yıl arası kıdeme sahip öğretmenler arasında olduğu görülmektedir.

Şekil 3'te "Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma" ölçeği kültürü tanıtma boyutu puanında mesleki kıdem grupları ile beklenen-gözlenen davranışların değişimi verilmiştir.

Şekil 3 : Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma Ölçeği Kültürü Tanıtma Puanında Mesleki Kıdem Gruplarına Göre Beklenen ve Gözlenen Davranışlar

Şekil 3'e göre, kültürü tanıtma boyutu puanı çerçevesinde mesleki kıdem arttıkça, beklenen davranışların düzeyi düşerken gözlenen davranışların düzeyi artmaktadır.

4.1.3. Öğretmenin Okuldaki Kıdemi Değişkenine İlişkin Bulgular

Bu alt başlıkta, okul kültürünün oluşturulmasında ve çevreye tanıtılmasında öğretmenin okuldaki kıdemi değişkenine göre okul müdürlerinden beklenen ve onlarda gözlenen davranışların derecelerine; okul müdürlerinden beklenen ve onlarda gözlenen davranışların öğretmenin okul kıdemi değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğine ilişkin bulgular ve yorumlar yer almaktadır.

Öğretmenlerin okul kıdemi değişkenine göre, “Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma” ölçeği toplam puanında okul müdürlerinden beklenen davranışların ve onlarda gözlenen davranışların derecelerine ilişkin betimsel istatistikler Tablo 15'te verilmiştir.

Tablo 15 : Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma Ölçeği Toplam Puanında Öğretmen Okul Kıdemi Gruplarına Göre Beklenen ve Gözlenen Davranışlara İlişkin Frekans, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

BOYUTLAR	OKUL KIDEMİ	n	\bar{X}	S
Tüm Ölçek (1-47) - Beklenen	1-5 yıl	125	3.98	0.64
	6-10 yıl	93	3.86	0.75
	11-15 yıl	46	3.85	0.60
	16-20 yıl	16	3.42	0.95
	21-25 yıl	5	3.83	0.61
	Toplam	285	3.89	0.70
Tüm Ölçek (1-47) - Gözlenen	1-5 yıl	125	2.58	0.96
	6-10 yıl	93	2.53	0.89
	11-15 yıl	46	2.34	0.57
	16-20 yıl	16	2.56	0.37
	21-25 yıl	5	2.85	0.98
	Toplam	285	2.53	0.86

Tablo 15'teki bulgular genel olarak değerlendirildiğinde, “Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma” ölçeğinin toplam puanına ilişkin öğretmenin okul kıdemi değişkeni istatistiklerine göre öğretmenlerin okul kültürünün oluşturulması ve çevreye tanıtılmasında okul müdürlerinden beklentilerinin, 1-5, 6-10 yıl, 11-15 yıl, 16-20 yıl ve 21-25 yıl okul kıdemine sahip öğretmenler için “çok” derecesinde olduğu görülmüştür. Okul müdürlerinden beklenti dereceleri en yüksek olan okul kıdemi grubunun 1-5 yıl ($\bar{X} = 3.98$), beklenti dereceleri en düşük olan okul kıdemi grubunun 16-20 yıl ($\bar{X} = 3.42$) olduğu görülmüştür.

“Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma” ölçeğinin toplam puanına ilişkin öğretmenin okul kıdemi değişkeni istatistiklerine göre, öğretmenlerin okul kültürünün oluşturulması ve çevreye tanıtılmasında okul müdürlerinde gözledikleri davranışların, 1-5 yıl, 6-10 yıl, 11-15 yıl, 16-20 yıl okul kıdemine sahip öğretmenler için “az” derecesinde, 21-25 yıl okul kıdemine sahip öğretmenler için “orta” derecesinde olduğu görülmüştür. Okul müdürlerinde bu davranışları gözleme dereceleri en yüksek olan okul kıdemi grubunun 21-25 yıl ($\bar{X} = 2.85$), gözleme dereceleri en düşük olan okul kıdemi grubunun 11-15 yıl ($\bar{X} = 2.34$) olduğu görülmüştür.

Tablo 16'da, öğretmenlerin okul kıdemi gruplarına göre okul müdürlerinden beklenen ve onlarda gözlenen davranışların derecesine ilişkin tek yönlü Anova testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 16 : Öğretmenin Okul Kıdemi Gruplarına Göre Okul Müdürlerinden Beklenen ve Onlarda Gözlenen Davranışların Derecesine İlişkin Tek Yönlü ANOVA Testi Sonuçları

BOYUTLAR	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Tüm Ölçek(1-47)-Beklenen	Gruplar Arası	4.717	4	1.179	2.47	0.045*
	Gruplar İçi	133.541	280	.477		
	Toplam	138.258	284			
Tüm Ölçek (1-47) - Gözlenen	Gruplar Arası	2.453	4	.613	0.83	0.506
	Gruplar İçi	206.502	280	.738		
	Toplam	208.955	284			

*P<0.05

Tablo 16'daki verilere göre, okul müdürlerinden beklenen ve onlarda gözlenen davranışlar okul kıdemi değişkeni yönünden karşılaştırıldığında beklenen toplam puanında okul kıdemi grupları arasında istatistikî açıdan anlamlı bir fark vardır [$F_{(4, 280)}=2.47$, $p<.05$], gözlenen toplam puanında mesleki kıdem grupları arasında istatistikî açıdan anlamlı bir fark görülmemiştir [$F_{(4, 280)}=0.83$, $p>.05$].

Okul kıdemi değişkenine göre anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan Tukey HSD testi sonuçları Tablo 17'de verilmiştir.

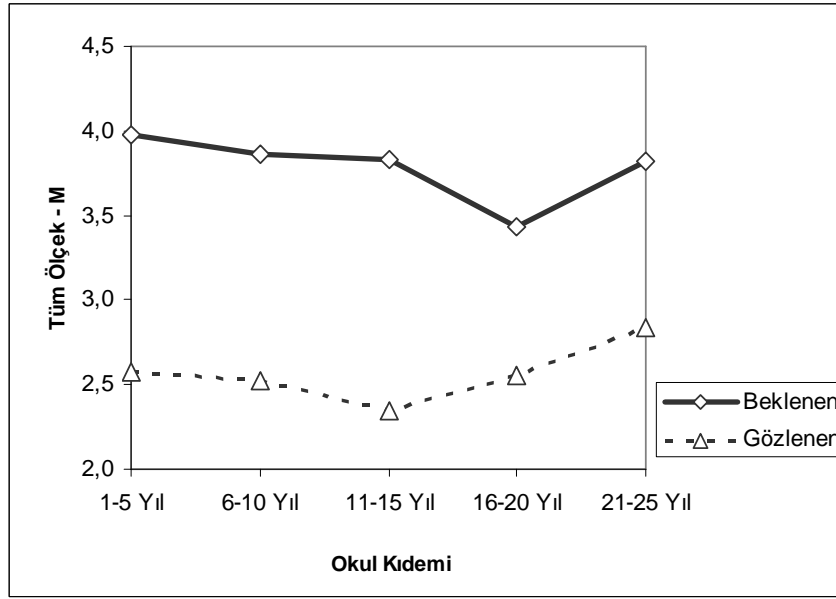
Tablo 17 : Öğretmenlerin Okuldaki Kıdemlerine Göre Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma Ölçeği Beklenen Davranışlara İlişkin Ortalamalar Arasındaki Farkın Kaynağını Gösterir Tukey HSD Çoklu Grup Karşılaştırmaları

Değişken	(I) Okul Kıdemi	(J) Okul Kıdemi	Ortalamaların Farkı (I-J)	p
Tüm Ölçek (1-47) - Beklenen	1-5 yıl	16-20 yıl	0.56(*)	0.021*

* p<0.05

Tablo 17'ye göre söz konusu bu farklılığın, beklenen toplam puanda 1-5 yıl arası okul kıdemine sahip öğretmenler ile 16-20 yıl arası okul kıdemine sahip öğretmenler arasında olduğu görülmektedir. Bu, 1-5 yıl kıdem grubunun 16-20 yıl kıdem grubundan daha fazla beklenti içinde olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Şekil 4'te "Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma" ölçeği toplam puanında okul kıdemi grupları ile beklenen-gözlenen davranışların değişimi verilmiştir.

Şekil 4 : Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma Ölçeği Toplam Puanında Okul Kıdemi Gruplarına Göre Beklenen ve Gözlenen Davranışlar

Öğretmenlerin okul kıdemi değişkenine göre, “Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma” ölçeği okul kültürünü oluşturma boyutu puanında okul müdürlerinden beklenen davranışların ve onlarda gözlenen davranışların derecelerine ilişkin betimsel istatistikler Tablo 18’de verilmiştir.

Tablo 18: Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma Ölçeği Kültürü Oluşturma Boyutu Puanında Öğretmen Okul Kıdemi Gruplarına Göre Beklenen ve Gözlenen Davranışlara İlişkin Frekans, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

BOYUTLAR	OKUL KIDEMİ	n	\bar{X}	S
Kültürü Oluşturma (1–30) — Beklenen	1–5 yıl	125	4.19	0.60
	6–10 yıl	93	4.01	0.69
	11–15 yıl	46	4.07	0.59
	16–20 yıl	16	3.66	0.83
	21–25 yıl	5	4.01	0.63
	Toplam	285	4.08	0.65
Kültürü Oluşturma (1–30) — Gözlenen	1–5 yıl	125	2.88	1.21
	6–10 yıl	93	2.88	0.95
	11–15 yıl	46	2.65	0.80
	16–20 yıl	16	3.05	0.53
	21–25 yıl	5	3.02	1.23
	Toplam	285	2.85	1.04

Tablo 18’deki bulgular genel olarak değerlendirildiğinde, “Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma” ölçeği kültürü oluşturma boyutu puanına ilişkin okul kıdemi değişkeni istatistiklerine göre, okul kültürünün oluşturulmasında okul müdürlerinden

beklenen davranışların 1–5 yıl, 6–10 yıl, 11–15 yıl, 16–20 yıl ve 21–25 yıl okul kıdemine sahip öğretmenler için “çok” derecesinde olduğu görülmüştür. Okul müdürlerinden beklenti dereceleri en yüksek olan okul kıdemi grubunun 1- 5 yıl ($\bar{X} = 4.19$), beklenti dereceleri en düşük olan okul kıdemi grubunun 16–20 yıl ($\bar{X} = 3.66$) olduğu görülmüştür.

“Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma” ölçeği kültürü oluşturma boyutu puanına ilişkin okul kıdemi değişkeni istatistiklerine göre, öğretmenlerin okul kültürünün oluşturulmasında okul müdürlerinde gözledikleri davranışların, 1–5 yıl, 6–10 yıl, 11–15 yıl, 16–20 yıl ve 21–25 yıl okul kıdemine sahip öğretmenler için “orta” derecesinde olduğu görülmüştür. Okul müdürlerinde bu davranışları gözleme dereceleri en yüksek olan okul kıdemi grubunun 16–20 yıl ($\bar{X} = 3.05$), gözleme dereceleri en düşük olan okul kıdemi grubunun 11–15 yıl ($\bar{X} = 2.65$) olduğu görülmüştür.

Tablo 19’da öğretmenlerin okul kıdemi gruplarına göre okul kültürünü oluşturma boyutu puanında okul müdürlerinden beklenen ve onlarda gözlenen davranışların derecesine ilişkin tek yönlü Anova testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 19 : Öğretmen Okul Kıdemi Gruplarına Göre Okul Kültürünü Oluşturma Boyutu Puanında Okul Müdürlerinden Beklenen ve Onlarda Gözlenen Davranışların Derecesine İlişkin Tek Yönlü ANOVA Testi Sonuçları

BOYUTLAR	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Kültürü Oluşturma (1-30) - Beklenen	Gruplar Arası	4.741	4	1.185	2.86	0.024*
	Gruplar İçi	116.050	280	.414		
	Toplam	120.791	284			
Kültürü Oluşturma (1-30) - Gözlenen	Gruplar Arası	2.846	4	.712	0.66	0.622
	Gruplar İçi	302.957	280	1.082		
	Toplam	305.803	284			

*P<0.05

Tablo 19’deki verilere göre, okul müdürlerinden beklenen ve onlarda gözlenen davranışlar öğretmenlerin okul kıdemi değişkeni yönünden karşılaştırıldığında beklenen kültürü oluşturma puanında okul kıdemi grupları arasında istatistikî açıdan anlamlı bir fark vardır [$F_{(4, 280)}=2.86, p<.05$], gözlenen kültürü oluşturma puanında öğretmenlerin okul kıdemi grupları arasında istatistikî açıdan anlamlı bir fark görülmemiştir [$F_{(4, 280)}=0.66, p>.05$].

Okul kıdemi değişkenine göre anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan Tukey HSD testi sonuçları Tablo 20’de verilmiştir.

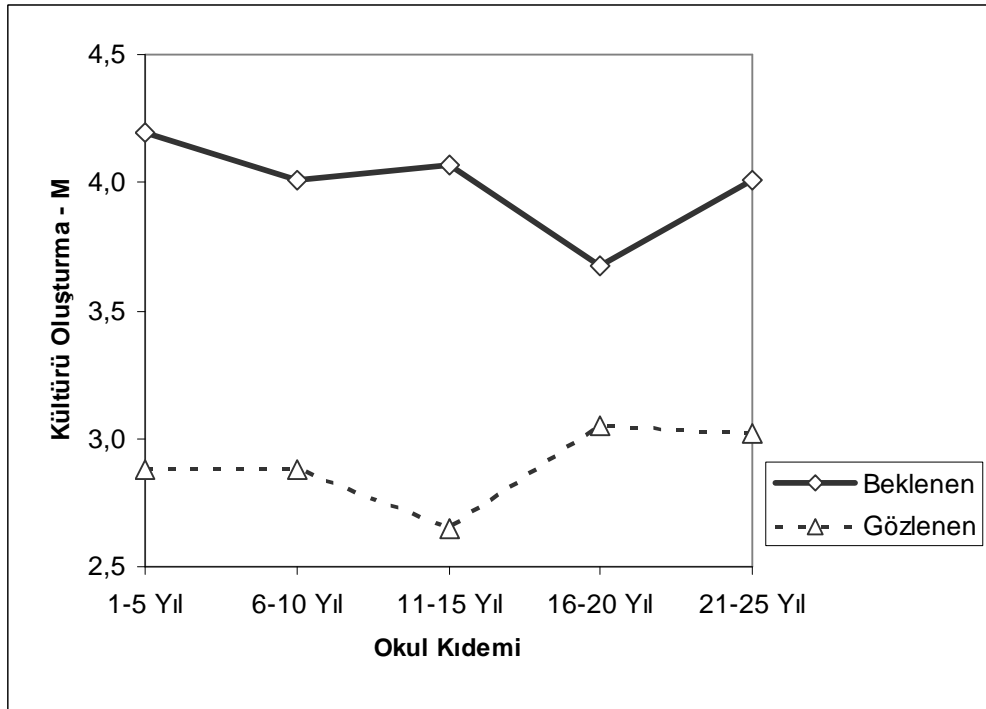
Tablo 20 : Öğretmenlerin Okul Kıdemlerine Göre Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma Ölçeği Kültürü Oluşturma Boyutu Puanında Beklenen ve Gözlenen Davranışlara İlişkin Ortalamalar Arasındaki Farkın Kaynağını Gösterir Tukey HSD Çoklu Grup Karşılaştırmaları

Değişken	(I) Okul Kıdemi	(J) Okul Kıdemi	Ortalamaların Farkı (I-J)	p
Kültürü Oluşturma (1-30) - Beklenen	1-5 yıl	16-20 yıl	0.53(*)	0.018*

*P<0.05

Tablo 20'deki bulgulara göre, söz konusu bu farklılığın beklenen kültürü oluşturma puanında 1-5 yıl arası okul kıdemine sahip öğretmenler ile 16-20 yıl arası okul kıdemine sahip öğretmenler arasında olduğu görülmektedir.

Şekil 5'te "Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma" ölçeği kültürü oluşturma boyutu puanında okul kıdemi grupları ile beklenen-gözlenen davranışların değişimi verilmiştir.

Şekil 5 : Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma Ölçeği Kültürü Oluşturma Puanında Okul Kıdemi Gruplarına Göre Beklenen ve Gözlenen Davranışlar

Öğretmenlerin okul kıdemi değişkenine göre, "Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma" ölçeği okul kültürünü tanıtma boyutu puanında okul müdürlerinden beklenen davranışların ve onlarda gözlenen davranışların derecelerine ilişkin betimsel istatistikler Tablo 21'de verilmiştir.

Tablo 21 : Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma Ölçeği Kültürü Tanıtma Boyutu Puanında Öğretmen Okul Kıdemi Gruplarına Göre Beklenen ve Gözlenen Davranışlara İlişkin Frekans, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

BOYUTLAR	OKUL KIDEMİ	n	\bar{X}	S
Kültürü Tanıtma (31-47) — Beklenen	1-5 yıl	125	3.62	0.81
	6-10 yıl	93	3.59	0.94
	11-15 yıl	46	3.46	0.78
	16-20 yıl	16	3.00	1.27
	21-25 yıl	5	3.52	0.81
	Toplam	285	3.55	0.89
Kültürü Tanıtma (31-47) — Gözlenen	1-5 yıl	125	2.23	0.94
	6-10 yıl	93	2.13	0.97
	11-15 yıl	46	1.96	0.67
	16-20 yıl	16	1.88	0.48
	21-25 yıl	5	2.53	0.74
	Toplam	285	2.14	0.90

Tablo 21'deki bulgular genel olarak değerlendirildiğinde, “Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma” ölçeği kültürü tanıtma boyutu puanına ilişkin okul kıdemi değişkeni istatistiklerine göre, okul kültürünün çevreye tanıtılmasında öğretmenlerin okul müdürlerinden beklentilerinin 1-5 yıl, 6-10 yıl, 11-15 yıl ve 21-25 yıl okul kıdemine sahip öğretmenler için “çok” derecesinde olduğu, 16-20 yıl okul kıdemine sahip öğretmenler için “orta” derecesinde olduğu görülmüştür. Okul müdürlerinden beklenti dereceleri en yüksek olan okul kıdemi grubunun 1-5 yıl ($\bar{X} = 3.62$), beklenti dereceleri en düşük olan okul kıdemi grubunun 16-20 yıl ($\bar{X} = 3.00$) olduğu görülmüştür.

“Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma” ölçeği kültürü tanıtma boyutu puanına ilişkin okul kıdemi değişkeni istatistiklerine göre, öğretmenlerin okul kültürünün çevreye tanıtılmasında okul müdürlerinde gözledikleri davranışların, 1-5 yıl, 6-10 yıl, 11-15 yıl, 16-20 yıl ve 21-25 yıl okul kıdemine sahip öğretmenler için “az” derecesinde olduğu görülmüştür. Okul müdürlerinde bu davranışları gözleme dereceleri en yüksek olan okul kıdemi grubunun 21-25 yıl ($\bar{X} = 2.53$), gözleme dereceleri en düşük olan okul kıdemi grubunun 16-20 yıl ($\bar{X} = 1.88$) olduğu görülmüştür.

Tablo 22'de, öğretmenlerin okul kıdemi gruplarına göre okul kültürünü tanıtma boyutu puanında okul müdürlerinden beklenen ve onlarda gözlenen davranışların derecesine ilişkin tek yönlü Anova testi sonuçları verilmiştir.

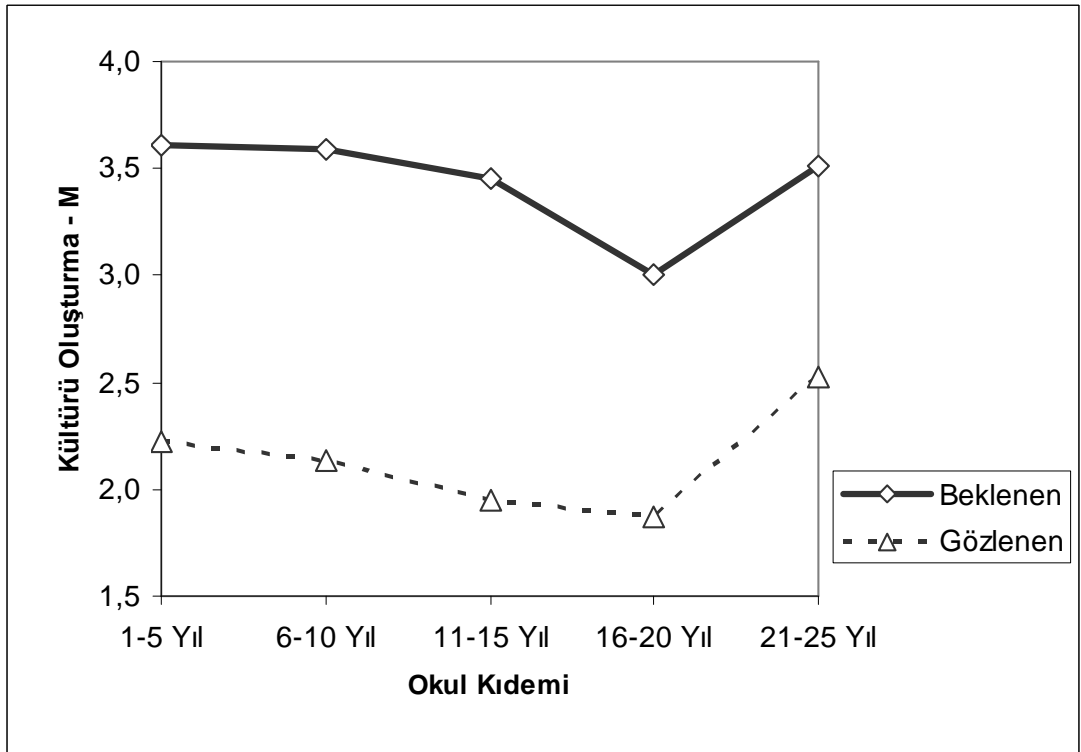
Tablo 22 : Öğretmen Okul Kıdemi Gruplarına Göre Okul Kültürünü Tanıtma Boyutu Puanında Okul Müdürlerinden Beklenen ve Onlarda Gözlenen Davranışların Derecesine İlişkin Tek Yönlü ANOVA Testi Sonuçları

BOYUTLAR	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Kültürü Tanıtma (31-47) - Beklenen	Gruplar Arası	5.822	4	1.456	1.81	0.114
	Gruplar İçi	216.680	280	.774		
	Toplam	222.502	284			
Kültürü Tanıtma (31-47) - Gözlenen	Gruplar Arası	4.407	4	1.102	1.38	0.240
	Gruplar İçi	223.194	280	.797		
	Toplam	227.601	284			

*P<0.05

Tablo 22'deki verilere göre, okul müdürlerinden beklenen ve onlarda gözlenen davranışlar okul kıdemi değişkeni yönünden karşılaştırıldığında beklenen kültürü tanıtma puanında okul kıdemi grupları arasında istatistikî açıdan anlamlı bir fark görülmemiştir [$F_{(4, 280)}=1.81, p>.05$], gözlenen kültürü tanıtma puanında okul kıdemi grupları arasında istatistikî açıdan anlamlı bir fark görülmemiştir [$F_{(4, 280)}=1.38, p>.05$].

Şekil 6'da "Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma" ölçeği kültürü tanıtma boyutu puanında okul kıdemi grupları ile beklenen-gözlenen davranışların değişimi verilmiştir.

Şekil 6 : Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma Ölçeği Kültürü Tanıtma Boyutu Puanında Okul Kıdemi Gruplarına Göre Beklenen ve Gözlenen Davranışlar

Şekil 6'ya göre, beklenen kültürü tanıtmaya boyutu puanında ve gözlenen kültürü tanıtmaya boyutu puanında okul kademi grupları arasında anlamlı bir fark görülmemiştir.

4.1.4. Okulun Öğrenci Sayısı Değişkenine İlişkin Bulgular

Bu alt başlıkta, okul kültürünün oluşturulmasında ve çevreye tanıtılmasında okuldaki öğrenci sayısı değişkenine göre okul müdürlerinden beklenen ve onlarda gözlenen davranışların derecelerine; okul müdürlerinden beklenen ve onlarda gözlenen davranışların öğrenci sayısı değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğine ilişkin bulgular ve yorumlar yer almaktadır.

Okulun öğrenci sayısı değişkenine göre, “Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma” ölçeği toplam puanında okul müdürlerinden beklenen davranışların ve onlarda gözlenen davranışların derecelerine ilişkin betimsel istatistikler Tablo 23'te verilmiştir.

Tablo 23 : Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma Ölçeği Toplam Puanında Öğrenci Sayısı Gruplarına Göre Beklenen ve Gözlenen Davranışlara İlişkin Frekans, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

BOYUTLAR	ÖĞRENCİ SAYISI	n	\bar{X}	S
Tüm Ölçek (1-47) - Beklenen	1-500	9	3.81	0.65
	501-1000	62	3.88	0.55
	1001-1500	78	3.80	0.80
	1501-2000	67	3.84	0.71
	2000 üstü	69	4.04	0.68
	Toplam	285	3.89	0.70
Tüm Ölçek (1-47) - Gözlenen	1-500	9	3.34	0.81
	501-1000	62	3.31	0.81
	1001-1500	78	2.28	0.69
	1501-2000	67	2.39	0.80
	2000 üstü	69	2.15	0.59
	Toplam	285	2.53	0.86

Tablo 23'teki bulgular genel olarak değerlendirildiğinde, “Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma” ölçeğinin toplam puanına ilişkin öğrenci sayısı değişkeni istatistiklerine göre; öğretmenlerin okul kültürünün oluşturulması ve çevreye tanıtılmasında okul müdürlerinden beklentilerinin 1-500, 501-1000, 1001-1500, 1501-2000 ve 2000 ve üstü öğrenci bulunan okullarda (tüm okul gruplarında) çalışan öğretmenler için “çok” derecesinde olduğu görülmüştür. Okul müdürlerinden beklenti dereceleri en yüksek olan öğrenci sayısı grubunun 2000 ve üstü ($\bar{X} = 4.04$),

beklenti dereceleri en düşük olan öğrenci sayısı grubunun 1001–1500 ($\bar{X} = 3.80$) olduğu görülmüştür.

“Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma” ölçeğinin toplam puanına ilişkin öğrenci sayısı değişkeni istatistiklerine göre; öğretmenlerin okul kültürünün oluşturulması ve çevreye tanıtılmasında okul müdürlerinde gözledikleri davranışların, 1–500 ve 501–1000 öğrenciye sahip okullarda çalışan öğretmenler için “orta” derecesinde, 1001–1500, 1501–2000 ve 2000 ve üstü öğrenci bulunan okullarda çalışan öğretmenler için “az” derecesinde olduğu görülmüştür. Okul müdürlerinde bu davranışları gözleme dereceleri en yüksek olan öğrenci sayısı grubunun 1–500 ($\bar{X} = 3.34$), gözleme dereceleri en düşük olan öğrenci sayısı grubunun 2000 ve üstü ($\bar{X} = 2.15$) olduğu görülmüştür.

Okuldaki öğrenci sayısı arttıkça öğretmenlerin okul kültürünü gözleme dereceleri azalmaktadır. Bu, öğrenci sayısı az olan okulların kalabalık okullara göre daha güçlü bir okul kültürüne sahip oldukları biçiminde yorumlanabilir.

Tablo 24’te, öğretmenlerin öğrenci sayısı gruplarına göre okul müdürlerinden bekledikleri ve onlarda gözledikleri davranışların derecesine ilişkin tek yönlü Anova testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 24: Öğrenci Sayısı Gruplarına Göre Okul Müdürlerinden Beklenen ve Onlarda Gözlenen Davranışların Derecesine İlişkin Tek Yönlü ANOVA Testi Sonuçları

BOYUTLAR	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Tüm Ölçek (1–47) - Beklenen	Gruplar Arası	2.363	4	0.591	1.22	0.304
	Gruplar İçi	135.895	280	.485		
	Toplam	138.258	284			
Tüm Ölçek (1–47) - Gözlenen	Gruplar Arası	60.283	4	15.071	28.38	0.000*
	Gruplar İçi	148.672	280	0.531		
	Toplam	208.955	284			

*p<0,05

Tablo 24’teki verilere göre, okul müdürlerinden beklenen ve onlarda gözlenen davranışlar öğrenci sayısı değişkeni yönünden karşılaştırıldığında beklenen toplam puanında öğrenci sayısı grupları arasında istatistikî açıdan anlamlı bir fark görülmemiştir [$F_{(4, 280)}=1.22$, $p>.05$], gözlenen toplam puanında öğrenci sayısı grupları arasında istatistikî açıdan anlamlı bir fark vardır [$F_{(4, 280)}=28.38$, $p<.05$].

Öğrenci sayısı değişkenine göre, anlamlı farklılığın hangi öğrenci sayısı gruplarından

kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan Tukey HSD testi sonuçları Tablo 25’te verilmiştir.

Tablo 25 : Öğrenci Sayısı Gruplarına Göre Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma Ölçeği Beklenen ve Gözlenen Davranışlara İlişkin Ortalamalar Arasındaki Farkın Kaynağını Gösterir Tukey HSD Çoklu Grup Karşılaştırmaları

Değişken	(I) Okuldaki Öğrenci Sayısı	(J) Okuldaki Öğrenci Sayısı	Ortalamaların Farkı (I-J)	p
Tüm Ölçek (1-47) - Gözlenen	1-500	1001-1500	1.05(*)	0.000*
		1501-2000	0.95(*)	0.003*
		2000 üstü	1.19(*)	0.000*
	501-1000	1001-1500	1.03(*)	0.000*
		1501-2000	0.93(*)	0.000*
		2000 üstü	1.17(*)	0.000*

* p<0.05

Tablo 25’teki bulgulara göre söz konusu farklılık, gözlenen toplam puanda 1-500 arası öğrenciye sahip okullarda çalışan öğretmenler ile 1001-1500, 1501-2000 ve 2000 ve üstü öğrenciye sahip okullarda çalışan öğretmenler arasında görülmektedir. Bu farklılık ayrıca 501-1000 arası öğrenciye sahip okullarda çalışan öğretmenler ile 1001-1500, 1501-2000 ve 2000 ve üstü öğrenciye sahip okullarda çalışan öğretmenler arasında görülmektedir.

1-500 ve 501-1000 öğrenciye sahip okullarda çalışan öğretmenler diğer öğrenci sayısı gruplarına göre, okul müdürlerinin kültürü oluşturma ve tanıtma davranışlarını daha fazla gösterdikleri algısına sahiptirler. Bu durum, küçük okullarda kültürü oluşturma ve tanıtmanın büyük okullara göre daha yüksek düzeyde olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Şekil 7’de “Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma” ölçeği toplam puanında öğrenci sayısı grupları ile beklenen-gözlenen davranışların değişimi verilmiştir.

Şekil 7 : Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma Ölçeği Toplam Puanında Öğrenci Sayısı Gruplarına Göre Beklenen ve Gözlenen Davranışlar

Okulun öğrenci sayısı değişkenine göre, “Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma” ölçeği okul kültürünü oluşturma boyutu puanında okul müdürlerinden beklenen davranışların ve onlarda gözlenen davranışların derecelerine ilişkin betimsel istatistikler Tablo 26’da verilmiştir.

Tablo 26 : Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma Ölçeği Kültürü Oluşturma Boyutu Puanında Öğrenci Sayısı Gruplarına Göre Beklenen ve Gözlenen Davranışlara İlişkin Frekans, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

BOYUTLAR	ÖĞRENCİ SAYISI	n	\bar{X}	S
Kültürü Oluşturma (1–30) - Beklenen	1–500	9	4.13	0.57
	501–1000	62	4.05	0.48
	1001–1500	78	4.01	0.75
	1501–2000	67	4.08	0.67
	2000 üstü	69	4.18	0.66
	Toplam	285	4.08	0.65
Kültürü Oluşturma (1–30) - Gözlenen	1–500	9	3.85	0.81
	501–1000	62	3.64	0.94
	1001–1500	78	2.57	0.95
	1501–2000	67	2.81	1.01
	2000 üstü	69	2.38	0.78
	Toplam	285	2.85	1.04

Tablo 26’daki bulgular genel olarak değerlendirildiğinde, “Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma” ölçeğinin kültürü oluşturma boyutu puanına ilişkin öğrenci sayısı değişkeni istatistiklerine göre; öğretmenlerin okul kültürünün oluşturulması ve

çevreye tanıtılmasında okul müdürlerinden beklentilerinin, 1–500, 501–1000, 1001–1500, 1501–2000 ve 2000 ve üstü öğrenci bulunan okullarda çalışan öğretmenler için “çok” derecesinde olduğu görülmüştür. Okul müdürlerinden beklenti dereceleri en yüksek olan öğrenci sayısı grubunun 2000 ve üstü ($\bar{X} = 4.18$), beklenti dereceleri en düşük olan öğrenci sayısı grubunun 1001–1500 ($\bar{X} = 4.01$) olduğu görülmüştür.

“Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma” ölçeğinin kültürü oluşturma boyutu puanına ilişkin öğrenci sayısı değişkeni istatistiklerine göre; öğretmenlerin okul kültürünün oluşturulması ve çevreye tanıtılmasında okul müdürlerinde gözledikleri davranışların, 1–500 ve 501–1000 öğrenci bulunan okullarda çalışan öğretmenler için “çok” derecesinde, 1501–2000 öğrenci bulunan okullarda çalışan öğretmenler için “orta” derecesinde, 1001–1500 ve 2000 ve üstü öğrenci bulunan okullarda çalışan öğretmenler için “az” derecesinde olduğu görülmüştür. Okul müdürlerinde bu davranışları gözleme dereceleri en yüksek olan öğrenci sayısı grubunun 1–500 ($\bar{X} = 3.85$), gözleme dereceleri en düşük olan öğrenci sayısı grubunun 2000 ve üstü ($\bar{X} = 2.38$) olduğu görülmüştür.

Tablo 27’de öğrenci sayısı gruplarına göre; öğretmenlerin, okul kültürünü oluşturma boyutu puanında okul müdürlerinden bekledikleri ve onlarda gözledikleri davranışların derecesine ilişkin tek yönlü Anova testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 27 : Öğrenci Sayısı Gruplarına Göre Okul Kültürünü Oluşturma Boyutu Puanında Okul Müdürlerinden Beklenen ve Onlarda Gözlenen Davranışların Derecesine İlişkin Tek Yönlü ANOVA Testi Sonuçları

BOYUTLAR	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Kültürü Oluşturma (1–30) - Beklenen	Gruplar Arası	1.187	4	0.297	0.70	0.596
	Gruplar İçi	119.604	280	0.427		
	Toplam	120.791	284			
Kültürü Oluşturma (1–30) - Gözlenen	Gruplar Arası	68.613	4	17.153	20.25	0.000*
	Gruplar İçi	237.191	280	0.847		
	Toplam	305.803	284			

* p<0.05

Tablo 27’deki verilere göre, okul müdürlerinden beklenen ve onlarda gözlenen davranışlar öğrenci sayısı değişkeni yönünden karşılaştırıldığında beklenen kültürü oluşturma puanında öğrenci sayısı grupları arasında istatistikî açıdan anlamlı bir fark görülmemiştir [$F_{(4, 280)}=0.70$, $p>.05$], gözlenen kültürü oluşturma puanında öğrenci sayısı grupları arasında istatistikî açıdan anlamlı bir fark vardır [$F_{(4, 280)}=20.25$, $p<.05$].

Öğrenci sayısı değişkenine göre, anlamlı farklılığın hangi öğrenci sayısı gruplarından kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan Tukey HSD testi sonuçları Tablo 28’de verilmiştir.

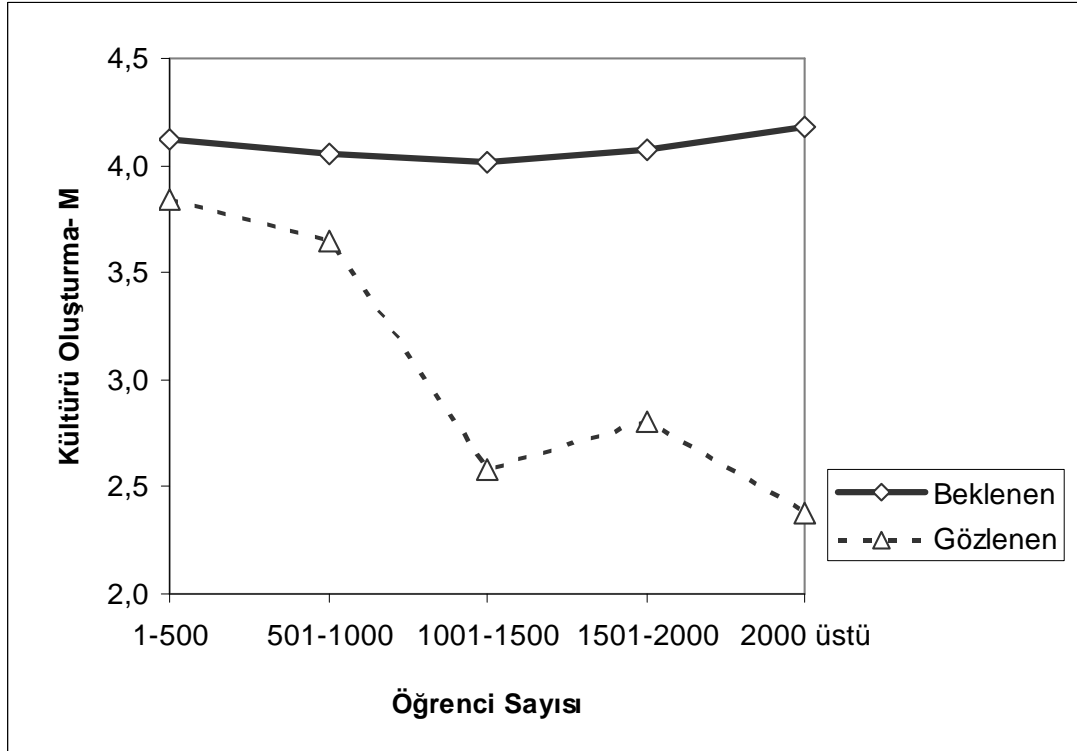
Tablo 28 : Öğrenci Sayısı Gruplarına Göre Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma Ölçeği Kültürü Oluşturma Boyutu Puanında Beklenen ve Gözlenen Davranışlara İlişkin Ortalamalar Arasındaki Farkın Kaynağını Gösterir Tukey HSD Çoklu Grup Karşılaştırmaları

Değişken	(I) Okuldaki Öğrenci Sayısı	(J) Okuldaki Öğrenci Sayısı	Ortalamaların Farkı (I-J)	P
Kültürü Oluşturma (1-30) - Gözlenen	1-500	1001-1500	1.28(*)	0.001*
		1501-2000	1.04(*)	0.014*
		2000 üstü	1.46(*)	0.000*
	501-1000	1001-1500	1.07(*)	0.000*
		1501-2000	0.83(*)	0.000*
		2000 üstü	1.25(*)	0.000*

* p<0.05

Tablo 28’deki bulgulara göre, beklenen kültürü oluşturma puanında öğrenci sayısı grupları arasında farklılık görülmemiştir. Söz konusu farklılık, gözlenen kültürü oluşturma puanında ise 1-500 arası öğrenciye sahip okullarda çalışan öğretmenler ile 1001-1500, 1501-2000 ve 2000 ve üstü öğrenciye sahip okullarda çalışan öğretmenler arasında görülmektedir. Bu farklılık ayrıca 501-1000 arası öğrenciye sahip okullarda çalışan öğretmenler ile 1001-1500, 1501-2000 ve 2000 ve üstü öğrenciye sahip okullarda çalışan öğretmenler arasında görülmektedir.

Şekil 8’de “Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma” ölçeği kültürü oluşturma boyutu puanında öğrenci sayısı grupları ile beklenen-gözlenen davranışların değişimi verilmiştir.

Şekil 8 : Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma Ölçeği Kültürü Oluşturma Boyutu Puanında Öğrenci Sayısı Gruplarına Göre Beklenen ve Gözlenen Davranışlar

Okuldaki öğrenci sayısı değişkenine göre, “Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma” ölçeği okul kültürünü tanıtma boyutu puanında okul müdürlerinden beklenen davranışların ve onlarda gözlenen davranışların derecesine ilişkin betimsel istatistikler Tablo 29’da verilmiştir.

Tablo 29 : Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma Ölçeği Kültürü Tanıtma Boyutu Puanında Öğrenci Sayısı Gruplarına Göre Beklenen ve Gözlenen Davranışlara İlişkin Frekans, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

BOYUTLAR	ÖĞRENCİ SAYISI	n	\bar{X}	S
Kültürü Tanıtma (31–47) - Beklenen	1–500	9	3.26	0.83
	501–1000	62	3.59	0.82
	1001–1500	78	3.44	0.97
	1501–2000	67	3.41	0.87
	2000 üstü	69	3.79	0.82
	Toplam	285	3.55	0.89
Kültürü Tanıtma (31–47) - Gözlenen	1–500	9	2.84	0.92
	501–1000	62	2.93	0.98
	1001–1500	78	1.91	0.67
	1501–2000	67	1.93	0.83
	2000 üstü	69	1.81	0.60
	Toplam	285	2.14	0.90

Tablo 29’deki bulgular genel olarak değerlendirildiğinde, “Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma” ölçeğinin kültürü tanıtma boyutu puanına ilişkin öğrenci

sayısı değişkeni istatistiklerine göre; öğretmenlerin okul kültürünün oluşturulması ve çevreye tanıtılmasında okul müdürlerinden beklentilerinin 1–500 öğrenci bulunan okullarda çalışan öğretmenler için “orta” derecesinde, 501–1000, 1001–1500, 1501–2000, 2000 ve üstü öğrenci bulunan okullarda çalışan öğretmenler için “çok” derecesinde olduğu görülmüştür. Okul müdürlerinden beklenti dereceleri en yüksek olan öğrenci sayısı grubunun 2000 ve üstü ($\bar{X} = 3.79$), beklenti dereceleri en düşük olan öğrenci sayısı grubunun 1–500 ($\bar{X} = 3.26$) olduğu görülmüştür.

“Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma” ölçeğinin kültürü tanıtma boyutu puanına ilişkin öğrenci sayısı değişkeni istatistiklerine göre öğretmenlerin okul kültürünün çevreye tanıtılmasında okul müdürlerinde gözledikleri davranışların 1–500 ve 501–1000 öğrenci bulunan okullarda çalışan öğretmenler için “orta” derecesinde, 1001–1500, 1501–2000 ve 2000 ve üstü öğrenci bulunan okullarda çalışan öğretmenler için “az” derecesinde olduğu görülmüştür. Okul müdürlerinde bu davranışları gözleme dereceleri en yüksek olan öğrenci sayısı grubunun 500–1001 ($\bar{X} = 2.93$), gözleme dereceleri en düşük olan öğrenci sayısı grubunun 2000 ve üstü ($\bar{X} = 1.81$) olduğu görülmüştür.

Tablo 30’da öğrenci sayısı gruplarına göre öğretmenlerin, okul kültürünü tanıtma boyutu puanında okul müdürlerinden bekledikleri ve onlarda gözledikleri davranışların derecesine ilişkin tek yönlü Anova testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 30 : Öğrenci Sayısı Gruplarına Göre Okul Kültürünü Tanıtma Boyutu Puanında Okul Müdürlerinden Beklenen ve Onlarda Gözlenen Davranışların Derecesine İlişkin Tek Yönlü ANOVA Testi Sonuçları

BOYUTLAR	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Kültürü Tanıtma (31–47) - Beklenen	Gruplar Arası	6.959	4	1.740	2.26	0.063
	Gruplar İçi	215.544	280	0.770		
	Toplam	222.502	284			
Kültürü Tanıtma (31–47) - Gözlenen	Gruplar Arası	57.356	4	14.339	23.58	0.000*
	Gruplar İçi	170.244	280	0.608		
	Toplam	227.601	284			

* p<0.05

Tablo 30’daki verilere göre, okul müdürlerinden beklenen ve onlarda gözlenen davranışlar öğrenci sayısı değişkeni yönünden karşılaştırıldığında beklenen kültürü tanıtma puanında öğrenci sayısı grupları arasında istatistikî açıdan anlamlı bir fark görülmemiştir [$F_{(4, 280)}=2.26$, $p>.05$], gözlenen kültürü tanıtma puanında öğrenci sayısı grupları arasında istatistikî açıdan anlamlı bir fark vardır [$F_{(4, 280)}=23.58$,

p<.05].

Öğrenci sayısı değişkenine göre anlamlı farklılığın hangi öğrenci sayısı gruplarından kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan Tukey HSD testi sonuçları Tablo 31’de verilmiştir.

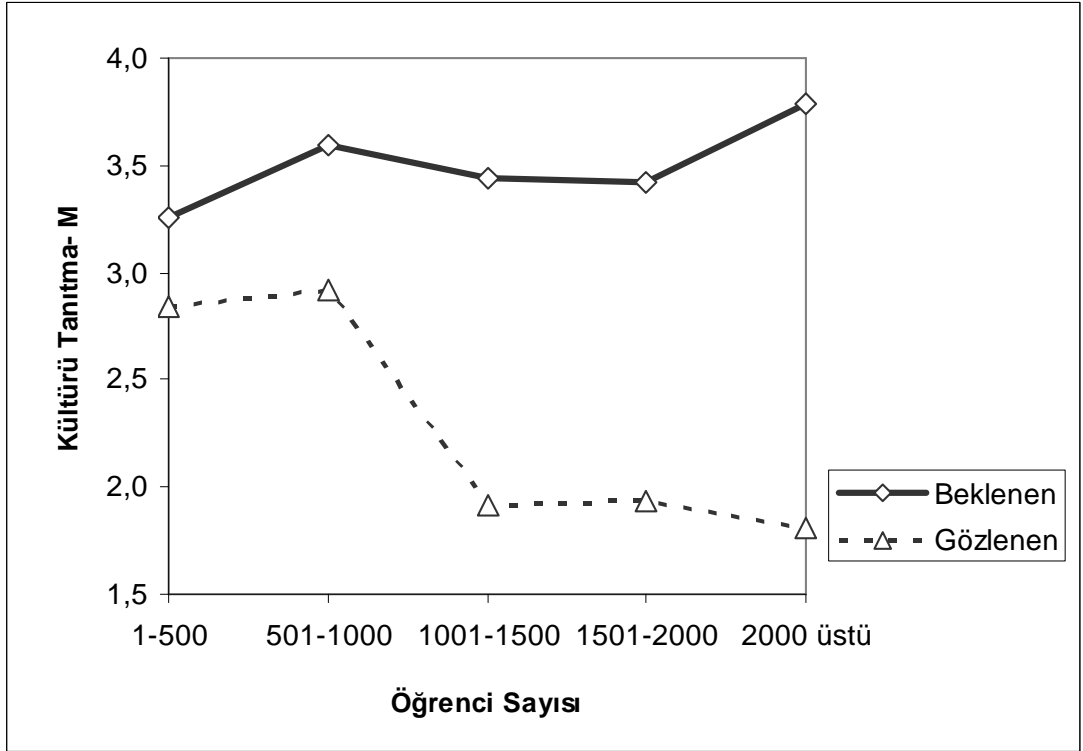
Tablo 31 : Öğrenci Sayısı Gruplarına Göre Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma Ölçeği Kültürü Tanıtma Boyutu Puanında Beklenen ve Gözlenen Davranışlara İlişkin Ortalamalar Arasındaki Farkın Kaynağını Gösterir Tukey HSD Çoklu Grup Karşılaştırmaları

Değişken	(I) Okuldaki Öğrenci Sayısı	(J) Okuldaki Öğrenci Sayısı	Ortalamaların Farkı (I-J)	P
Kültürü Tanıtma (31-47) - Gözlenen	1-500	1001-1500	0.93(*)	0.007*
		1501-2000	0.91(*)	0.010*
		2000 üstü	1.03(*)	0.002*
	501-1000	1001-1500	1.02(*)	0.000*
		1501-2000	1.00(*)	0.000*
		2000 üstü	1.12 (*)	0.000*

* p<0.05

Tablo 31’deki bulgulara göre, söz konusu farklılık gözlenen kültürü tanıtma puanında 1-500 arası öğrenciye sahip okullarda çalışan öğretmenler ile 1001-1500, 1501-2000 ve 2000 ve üstü öğrenciye sahip okullarda çalışan öğretmenler arasında görülmektedir. Bu farklılık ayrıca 501-1000 arası öğrenciye sahip okullarda çalışan öğretmenler ile 1001-1500, 1501-2000 ve 2000 ve üstü öğrenciye sahip okullarda çalışan öğretmenler arasında görülmektedir.

Şekil 9’da “Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma” ölçeği kültürü tanıtma boyutu puanında öğrenci sayısı grupları ile beklenen-gözlenen davranışların değişimi verilmiştir.

Şekil 9 : Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma Ölçeği Kültürü Tanıtma Boyutu Puanında Öğrenci Sayısı Gruplarına Göre Beklenen ve Gözlenen Davranışlar

Şekil 9'a göre, kültürü tanıtma puanı çerçevesinde öğrenci sayısı arttıkça, beklenen davranışların düzeyi artarken gözlenen davranışların düzeyi düşmektedir.

4.1.5. Okul Yaşı Değişkenine İlişkin Bulgular

Bu alt başlıkta, okul kültürünün oluşturulmasında ve çevreye tanıtılmasında okul yaşı değişkenine göre okul müdürlerinden beklenen ve onlarda gözlenen davranışların derecelerine; okul müdürlerinden beklenen ve onlarda gözlenen davranışların okul yaşı değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğine ilişkin bulgular ve yorumlar yer almaktadır.

Okul yaşı değişkenine göre, "Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma" ölçeği toplam puanında okul müdürlerinden beklenen davranışların ve onlarda gözlenen davranışların derecelerine ilişkin betimsel istatistikler Tablo 32'de verilmiştir.

Tablo 32 : Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma Ölçeği Toplam Puanında Okul Yaşı Gruplarına Göre Beklenen ve Gözlenen Davranışlara İlişkin Frekans, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

BOYUTLAR	OKUL YAŞI	n	\bar{X}	S
Tüm Ölçek (1-47) - Beklenen	1-5 yıl	12	4.21	0.25
	6-10 yıl	11	4.24	0.52
	11-15 yıl	19	4.02	0.69
	16-20 yıl	35	3.91	0.62
	21-25 yıl	57	3.83	0.70
	26 yıl ve üstü	151	3.83	0.74
	Toplam	285	3.89	0.70
Tüm Ölçek (1-47) - Gözlenen	1-5 yıl	12	2.62	1.07
	6-10 yıl	11	2.22	0.81
	11-15 yıl	19	2.21	0.57
	16-20 yıl	35	2.47	0.73
	21-25 yıl	57	3.02	1.02
	26 yıl ve üstü	151	2.42	0.77
	Toplam	285	2.53	0.86

Tablo 32'deki bulgular genel olarak değerlendirildiğinde, “Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma” ölçeğinin toplam puanına ilişkin okul yaşı değişkeni istatistiklerine göre; öğretmenlerin okul kültürünün oluşturulması ve çevreye tanıtılmasında okul müdürlerinden beklentilerinin 1-5 yıl ve 6-10 yıl yaşa sahip okullarda çalışan öğretmenler için “pek çok” derecesinde, 11-15 yıl, 16-20 yıl, 21-25 yıl ve 26 yıl ve üstü yaşa sahip okullarda çalışan öğretmenler için “çok” derecesinde olduğu görülmüştür. Okul müdürlerinden beklenti dereceleri en yüksek olan okul yaşı grubunun 6-10 yıl ($\bar{X} = 4.24$), beklenti dereceleri en düşük olan okul yaşı grubunun 21-25 yıl ve 26 yıl ve üstü ($\bar{X} = 3.83$) olduğu görülmüştür.

“Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma” ölçeğinin toplam puanına ilişkin okul yaşı değişkeni istatistiklerine göre; öğretmenlerin okul kültürünün oluşturulması ve çevreye tanıtılmasında okul müdürlerinde gözledikleri davranışların, 1-5 yıl ve 21-25 yıl yaşa sahip okullarda “orta” derecesinde, 6-10 yıl, 11-15 yıl, 16-20 yıl ve 26 yıl ve üstü yaşa sahip okullarda çalışan öğretmenler için “az” derecesinde olduğu görülmüştür. Okul müdürlerinde bu davranışları gözleme dereceleri en yüksek olan okul yaşı grubunun 21-25 yıl ($\bar{X} = 3.02$), gözleme dereceleri en düşük olan okul yaşı grubunun 11-15 yıl ($\bar{X} = 2.21$) olduğu görülmüştür.

Yeni kurulmuş olan okullarda çalışan öğretmenlerin okul kültürünün oluşturulması ve çevreye tanıtılmasında okul müdürlerinden beklentilerinin gerçekleşmediği görülmüştür. Bu, güçlü bir okul kültürünün aynı zamanda ortak bir geçmiş ve köklü

bir tarih gerektirdiği ve köklü tarihe sahip bir okulun kültürünün daha güçlü olacağı şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 33'te, okul yaşı gruplarına göre öğretmenlerin okul müdürlerinden bekledikleri ve onlarda gözledikleri davranışların derecesine ilişkin tek yönlü Anova testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 33 : Okul Yaşı Gruplarına Göre Okul Müdürlerinden Beklenen ve Onlarda Gözlenen Davranışların Derecesine İlişkin Tek Yönlü ANOVA Testi Sonuçları

BOYUTLAR	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Tüm Ölçek (1-47) - Beklenen	Gruplar Arası	3.623	5	0.725	1.50	0.189
	Gruplar İçi	134.635	279	0.483		
	Toplam	138.258	284			
Tüm Ölçek (1-47) - Gözlenen	Gruplar Arası	18.734	5	3.747	5.50	0.000*
	Gruplar İçi	190.221	279	0.682		
	Toplam	208.955	284			

* p<0.05

Tablo 33'teki verilere göre, okul müdürlerinden beklenen ve onlarda gözlenen davranışlar okul yaşı değişkeni yönünden karşılaştırıldığında beklenen toplam puanında okul yaşı grupları arasında istatistikî açıdan anlamlı bir fark görülmemiştir [$F_{(5, 279)}=1.50$, $p>.05$], gözlenen toplam puanında okul yaşı grupları arasında istatistikî açıdan anlamlı bir fark vardır [$F_{(5, 279)}=5.50$, $p<.05$].

Okul yaşı değişkenine göre anlamlı farklılığın hangi yıllardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan Tukey HSD testi sonuçları Tablo 34'te verilmiştir.

Tablo 34 : Okul Yaşı Gruplarına Göre Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma Ölçeği Beklenen ve Gözlenen Davranışlara İlişkin Ortalamalar Arasındaki Farkın Kaynağını Gösterir Tukey HSD Çoklu Grup Karşılaştırmaları

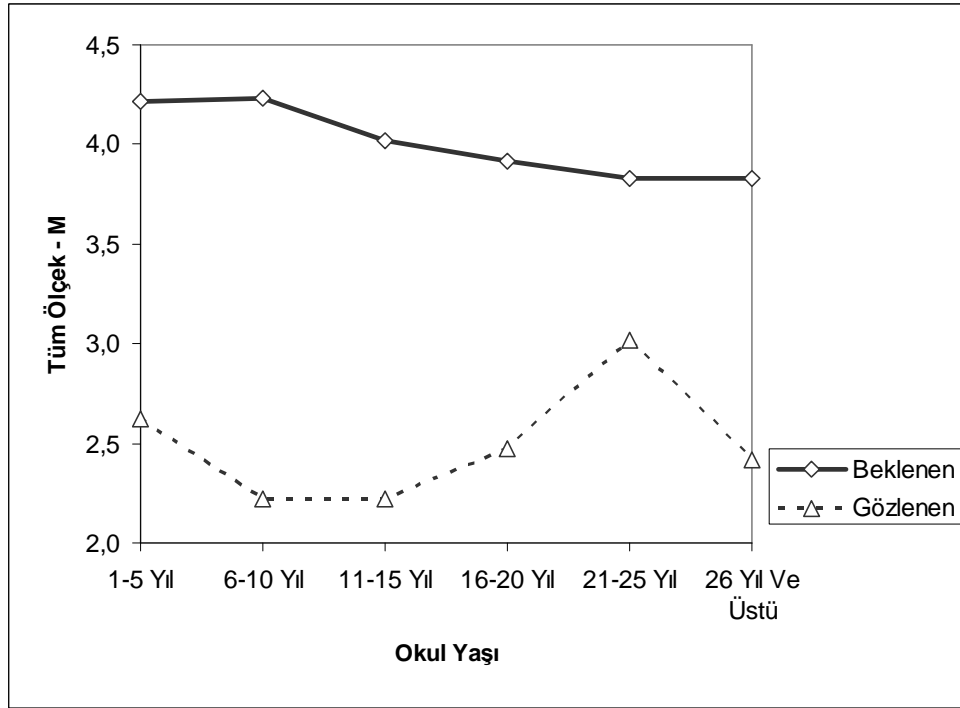
Değişken	(I) Okul Yaşı	(J) Okul Yaşı	M Farkı (I-J)	p
Tüm Ölçek (1-47) - Gözlenen	21-25 yıl	6-10 yıl	0.80(*)	0.041*
		11-15 yıl	0.81(*)	0.004*
		16-20 yıl	0.55(*)	0.028*
		26 yıl ve üstü	0.60(*)	0.000*

* p<0.05

Tablo 34'teki bulgulara göre söz konusu farklılık, gözlenen toplam puanda 21-25 yıl arası yaşa sahip okullarda çalışan öğretmenler ile 6-10 yıl, 11-15 yıl, 16-20 yıl ve 26 yıl ve üstü yaşa sahip okullarda çalışan öğretmenler arasında olduğu görülmektedir.

Şekil 10'da "Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma" ölçeği toplam puanında okul

yaşı grupları ile beklenen-gözlenen davranışların değişimi verilmiştir.

Şekil 10 : Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma Ölçeği Toplam Puanında Okul Yaşı Gruplarına Göre Beklenen ve Gözlenen Davranışlar

Okul yaşı değişkenine göre, “Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma” ölçeği okul kültürünü oluşturma boyutu puanında okul müdürlerinden beklenen davranışların ve onlarda gözlenen davranışların derecelerine ilişkin betimsel istatistikler Tablo 35’te verilmiştir.

Tablo 35 : Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma Ölçeği Kültürü Oluşturma Boyutu Puanında Okul Yaşı Gruplarına Göre Beklenen ve Gözlenen Davranışlara İlişkin Frekans, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

BOYUTLAR	OKUL YAŞI	n	\bar{X}	S
Kültürü Oluşturma (1–30) - Beklenen	1–5 yıl	12	4.41	0.26
	6–10 yıl	11	4.31	0.50
	11–15 yıl	19	4.16	0.66
	16–20 yıl	35	4.14	0.57
	21–25 yıl	57	4.01	0.61
	26 yıl ve üstü	151	4.04	0.71
	Toplam	285	4.08	0.65
Kültürü Oluşturma (1–30) - Gözlenen	1–5 yıl	12	2.85	1.28
	6–10 yıl	11	2.18	0.94
	11–15 yıl	19	2.49	0.73
	16–20 yıl	35	2.95	0.96
	21–25 yıl	57	3.31	1.12
	26 yıl ve üstü	151	2.76	0.99
	Toplam	285	2.85	1.04

Tablo 35’teki bulgular genel olarak değerlendirildiğinde, “Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma” ölçeği kültürü oluşturma boyutu puanına ilişkin okul yaşı değişkeni istatistiklerine göre, öğretmenlerin okul kültürünün oluşturulması ve çevreye tanıtılmasında okul müdürlerinden beklentilerinin, 1–5 yıl ve 6–10 yıl yaşa sahip okullarda çalışan öğretmenler için “pek çok” derecesinde, 11–15 yıl, 16–20 yıl, 21–25 yıl ve 26 yıl ve üstü yaşa sahip okullarda çalışan öğretmenler için “çok” derecesinde olduğu görülmüştür. Okul müdürlerinden beklenti dereceleri en yüksek olan okul yaşı grubunun 1–5 yıl ($\bar{X} = 4.41$), beklenti dereceleri en düşük olan okul yaşı grubunun 21–25 yıl ($\bar{X} = 4.01$) olduğu görülmüştür.

“Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma” ölçeği kültürü oluşturma boyutu puanına ilişkin okul yaşı değişkeni istatistiklerine göre, öğretmenlerin okul kültürünün oluşturulması ve çevreye tanıtılmasında okul müdürlerinde gözledikleri davranışların, 1–5 yıl, 16–20 yıl, 21–25 yıl ve 26 yıl ve üstü yaşa sahip okullarda çalışan öğretmenler için “orta” derecesinde, 6–10 yıl ve 11–15 yıl yaşa sahip okullarda çalışan öğretmenler için “az” derecesinde olduğu görülmüştür. Okul müdürlerinde bu davranışları gözleme dereceleri en yüksek olan okul yaşı grubunun 21–25 yıl ($\bar{X} = 3.31$), gözleme dereceleri en düşük olan okul yaşı grubunun 6–10 yıl ($\bar{X} = 2.18$) olduğu görülmüştür.

Tablo 36’da, öğretmenlerin okul yaşı gruplarına göre okul müdürlerinden beklenen ve onlarda gözlenen davranışların derecesine ilişkin tek yönlü Anova testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 36 : Okul Yaşı Gruplarına Göre Okul Kültürünü Oluşturma Boyutu Puanında Okul Müdürlerinden Beklenen ve Onlarda Gözlenen Davranışların Derecesine İlişkin Tek Yönlü ANOVA Testi Sonuçları

BOYUTLAR	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Kültürü Oluşturma (1–30) - Beklenen	Gruplar Arası	2.731	5	0.546	1.29	0.268
	Gruplar İçi	118.060	279	0.423		
	Toplam	120.791	284			
BOYUTLAR	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Kültürü Oluşturma (1–30) - Gözlenen	Gruplar Arası	20.908	5	4.182	4.10	0.001*
	Gruplar İçi	284.895	279	1.021		
	Toplam	305.803	284			

*P<0.05

Tablo 36’daki verilere göre, okul müdürlerinden beklenen ve onlarda gözlenen davranışlar okul yaşı değişkeni yönünden karşılaştırıldığında beklenen kültürü oluşturma puanında okul yaşı grupları arasında istatistikî açıdan anlamlı bir fark

görülmemiştir [$F_{(5, 279)}=1.29, p>.05$], gözlenen kültürü oluşturma puanında okul yaşı grupları arasında istatistikî açıdan anlamlı bir fark vardır [$F_{(5, 279)}=4.10, p<.05$].

Okul yaşı değişkenine göre anlamlı farklılığın hangi yıllardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan Tukey HSD testi sonuçları Tablo 37’de verilmiştir.

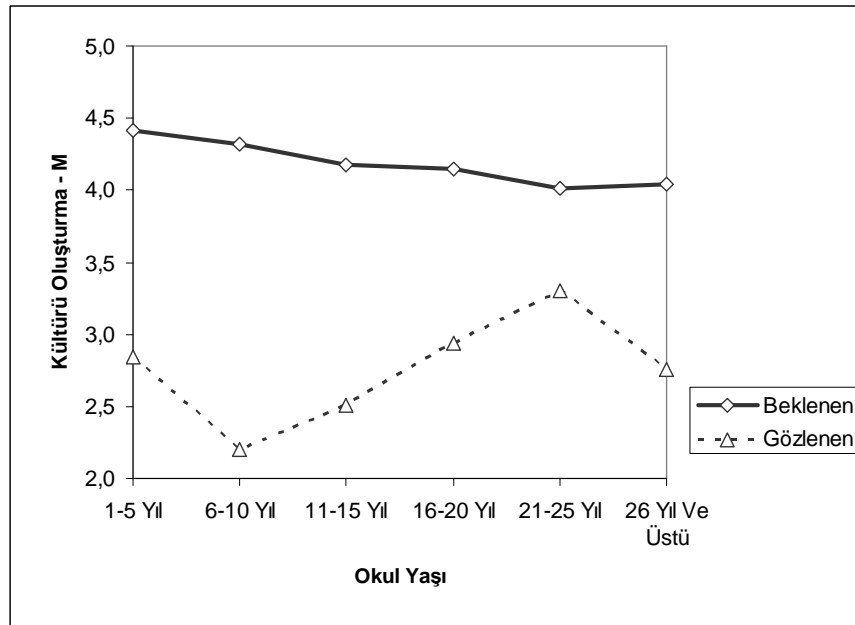
Tablo 37 : Okul Yaşı Gruplarına Göre Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma Ölçeği Kültürü Oluşturma Boyutu Puanında Beklenen ve Gözlenen Davranışlara İlişkin Ortalamalar Arasındaki Farkın Kaynağını Gösterir Tukey HSD Çoklu Grup Karşılaştırmaları

Değişken	(I) Okul Yaşı	(J) Okul Yaşı	Ortalamaların Farkı (I-J)	p
Kültürü Oluşturma (1-30) - Gözlenen	21-25 yıl	6-10 yıl	1.13(*)	0.011*
		11-15 yıl	0.82(*)	0.030*
		26 yıl ve üstü	0.55(*)	0.007*

* $P<0.05$

Tablo 37’deki verilere göre söz konusu farklılık, gözlenen kültürü oluşturma puanında 21-25 yıl arası yaşa sahip okullarda çalışan öğretmenler ile 6-10 yıl, 11-15 yıl ve 26 yıl ve üstü yaşa sahip okullarda çalışan öğretmenler arasında olduğu görülmektedir.

Şekil 11’de “Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma” ölçeği kültürü oluşturma boyutu puanında okul yaşı grupları ile beklenen-gözlenen davranışların değişimi verilmiştir.

Şekil 11 : Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma Ölçeği Kültürü Oluşturma Boyutu Puanında Okul Yaşı Gruplarına Göre Beklenen ve Gözlenen Davranışlar

Okul yaşı değişkenine göre, “Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma” ölçeği okul kültürünü tanıtma boyutu puanında okul müdürlerinden beklenen davranışların ve

onlarda gözlenen davranışların derecelerine ilişkin betimsel istatistikler Tablo 38’de verilmiştir.

Tablo 38 : Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma Ölçeği Kültürü Tanıtma Boyutu Puanında Okul Yaşı Gruplarına Göre Beklenen ve Gözlenen Davranışlara İlişkin Frekans, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

BOYUTLAR	OKUL YAŞI	n	\bar{X}	S
Kültürü Tanıtma (31–47) - Beklenen	1–5 yıl	12	3.85	0.31
	6–10 yıl	11	4.11	0.61
	11–15 yıl	19	3.78	0.86
	16–20 yıl	35	3.51	0.79
	21–25 yıl	57	3.52	0.96
	26 yıl ve üstü	151	3.47	0.91
	Toplam	285	3.55	0.89
Kültürü Tanıtma (31–47) - Gözlenen	1–5 yıl	12	2.34	0.97
	6–10 yıl	11	2.18	0.93
	11–15 yıl	19	1.90	0.60
	16–20 yıl	35	1.94	0.75
	21–25 yıl	57	2.63	1.15
	26 yıl ve üstü	151	2.01	0.77
	Toplam	285	2.14	0.90

Tablo 38’deki bulgular genel olarak değerlendirildiğinde, “Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma” ölçeği kültürü tanıtma boyutu puanına ilişkin okul yaşı değişkeni istatistiklerine göre, öğretmenlerin okul kültürünün oluşturulması ve çevreye tanıtılmasında okul müdürlerinden beklentilerinin, 1–5 yıl, 6–10 yıl, 11–15 yıl, 16–20 yıl, 21–25 yıl ve 26 yıl ve üstü yaşa sahip okullarda çalışan öğretmenler için “çok” derecesinde olduğu görülmüştür. Okul müdürlerinden beklenti dereceleri en yüksek olan okul yaşı grubunun 6–10 yıl ($\bar{X} = 4.11$), beklenti dereceleri en düşük olan okul yaşı grubunun 26 yıl ve üstü ($\bar{X} = 3.47$) olduğu görülmüştür.

“Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma” ölçeği kültürü tanıtma boyutu puanına ilişkin okul yaşı değişkeni istatistiklerine göre, öğretmenlerin okul kültürünün oluşturulması ve çevreye tanıtılmasında okul müdürlerinde gözledikleri davranışların, 21–25 yıl yaşa sahip okullarda çalışan öğretmenler için “orta” derecesinde, 1–5 yıl, 6–10 yıl, 11–15 yıl, 16–20 yıl ve 26 yıl ve üstü yaşa sahip okullarda çalışan öğretmenler için “az” derecesinde olduğu görülmüştür. Okul müdürlerinde bu davranışları gözleme dereceleri en yüksek olan okul yaşı grubunun 21–25 yıl ($\bar{X} = 2.63$), gözleme dereceleri en düşük olan okul yaşı grubunun 11–15 yıl ($\bar{X} = 1.90$) olduğu görülmüştür.

Tablo 39’da, okul yaşı gruplarına göre öğretmenlerin okul müdürlerinden

bekledikleri ve onlarda gözledikleri davranışların derecesine ilişkin tek yönlü Anova testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 39 : Okul Yaşı Gruplarına Göre Okul Kültürünü Tanıtma Boyutu Puanında Okul Müdürlerinden Beklenen ve Onlarda Gözlenen Davranışların Derecesine İlişkin Tek Yönlü ANOVA Testi Sonuçları

BOYUTLAR	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Kültürü Tanıtma (31-47) - Beklenen	Gruplar Arası	6.682	5	1.336	1.73	0.128
	Gruplar İçi	215.820	279	0.774		
	Toplam	222.502	284			
Kültürü Tanıtma (31-47) - Gözlenen	Gruplar Arası	19.043	5	3.809	5.10	0.000*
	Gruplar İçi	208.557	279	0.748		
	Toplam	227.601	284			

*p<0,05

Tablo 39'daki verilere göre, okul müdürlerinden beklenen ve onlarda gözlenen davranışlar okul yaşı değişkeni yönünden karşılaştırıldığında beklenen kültürü tanıtma puanında okul yaşı grupları arasında istatistikî açıdan anlamlı bir fark görülmemiştir [$F_{(5, 279)}=1.73, p>.05$], gözlenen kültürü tanıtma puanında okul yaşı grupları arasında istatistikî açıdan anlamlı bir fark vardır [$F_{(5, 279)}=5.10, p<.05$].

Okul yaşı değişkenine göre anlamlı farklılığın hangi yıllardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan Tukey HSD testi sonuçları Tablo 40'ta verilmiştir.

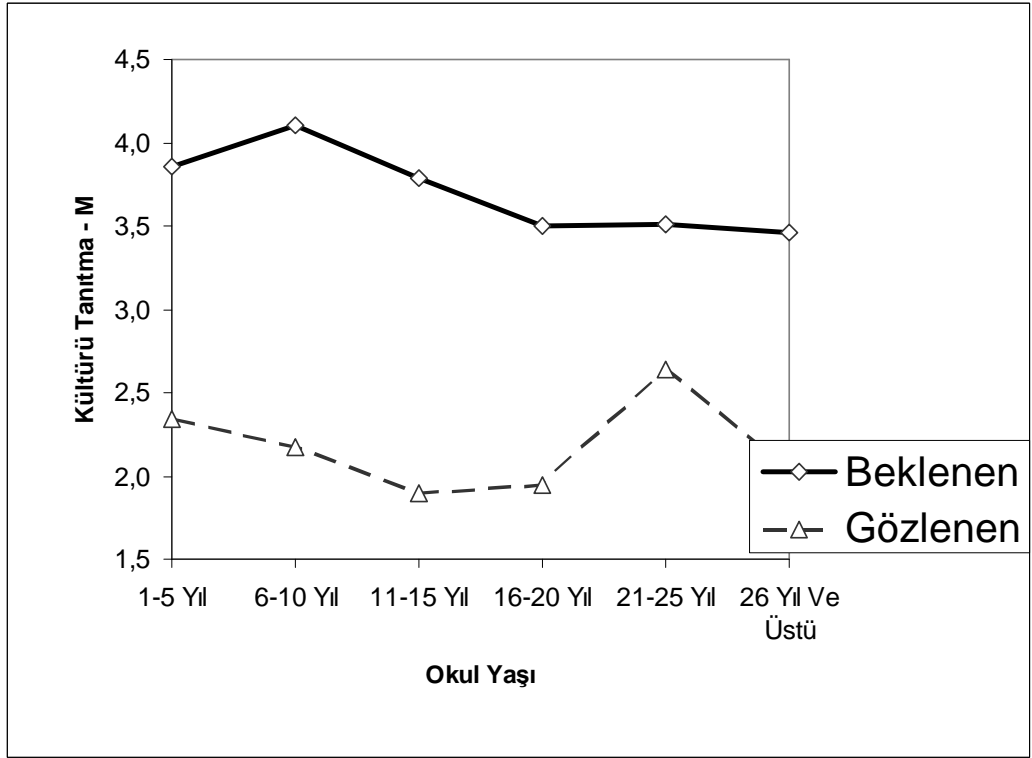
Tablo 40 : Okul Yaşı Gruplarına Göre Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma Ölçeği Kültürü Tanıtma Boyutu Puanında Beklenen ve Gözlenen Davranışlara İlişkin Ortalamalar Arasındaki Farkın Kaynağını Gösterir Tukey HSD Çoklu Grup Karşılaştırmaları

Değişken	(I) Okul Yaşı	(J) Okul Yaşı	Ortalamaların Farkı (I-J)	p
Kültürü Tanıtma (31-47) - Gözlenen	21-25 yıl	11-15 yıl	0.73(*)	0.020*
		16-20 yıl	0.69(*)	0.003*
		26 yıl ve üstü	0.62(*)	0.000*

*p<0.05

Tablo 40'taki verilere göre söz konusu farklılık, gözlenen kültürü tanıtma puanında 21-25 yıl arası yaşa sahip okullarda çalışan öğretmenler ile 11-15 yıl, 16-20 yıl ve 26 yıl ve üstü yaşa sahip okullarda çalışan öğretmenler arasında olduğu görülmektedir.

Şekil 12'de "Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma" ölçeği kültürü tanıtma boyutu puanında okul yaşı grupları ile beklenen-gözlenen davranışların değişimi verilmiştir.

Şekil 12 : Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma Ölçeği Kültürü Tanıtma Boyutu Puanında Okul Yaşı Gruplarına Göre Beklenen ve Gözlenen Davranışlar

5. SONUÇ

Araştırmanın bu bölümünde, bulgulara dayalı olarak ulaşılan sonuçlara ve geliştirilen önerilere yer verilmiştir.

5.1. Sonuçlar

Araştırmanın bulgularına dayalı olarak ulaşılan sonuçlar aşağıda özetlenmiştir.

- 1) Öğretmenlerin okul kültürünün oluşturulması ve çevreye tanıtılmasında okul müdürlerinden bekledikleri davranışların derecesi okul müdürlerinde gözledikleri davranışların derecesinden daha yüksektir.
- 2) “Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma” ölçeğinin tüm boyutları için toplam puanda beklenen ve gözlenen puanlar arasında istatistikî açıdan anlamlı bir fark vardır.
- 3) Okul müdürlerinden beklenen ve onlarda gözlenen davranışların derecesi mesleki kıdem değişkeni yönünden karşılaştırıldığında mesleki kıdem arttıkça, beklenen davranışların düzeyi düşerken, gözlenen davranışların düzeyi artmaktadır.
- 4) Okul müdürlerinden beklenen ve onlarda gözlenen davranışlar mesleki kıdem değişkeni yönünden karşılaştırıldığında beklenen toplam puanında mesleki kıdem grupları arasında istatistikî açıdan anlamlı bir fark vardır.
- 5) Okul müdürlerinden beklenen ve onlarda gözlenen davranışlar mesleki kıdem değişkeni yönünden karşılaştırıldığında gözlenen toplam puanında mesleki kıdem grupları arasında istatistikî açıdan anlamlı bir fark vardır.
- 6) Okul müdürlerinden beklenen davranışlar ve onlarda gözlenen davranışlar okul kıdemi değişkeni yönünden karşılaştırıldığında beklenen toplam puanında okul kıdemi grupları arasında istatistikî açıdan anlamlı bir fark vardır.
- 7) Okul müdürlerinden beklenen ve onlarda gözlenen davranışlar okul kıdemi değişkeni yönünden karşılaştırıldığında gözlenen toplam puanında okul kıdemi grupları arasında istatistikî açıdan anlamlı bir fark yoktur.
- 8) Okul müdürlerinden beklenen ve onlarda gözlenen davranışların derecesi öğrenci sayısı değişkeni yönünden karşılaştırıldığında öğrenci sayısı arttıkça, beklenen

davranışların düzeyi artarken, gözlenen davranışların düzeyi düşmektedir.

9) Okul müdürlerinden beklenen ve onlarda gözlenen davranışlar öğrenci sayısı değişkeni yönünden karşılaştırıldığında beklenen toplam puanında öğrenci sayısı grupları arasında istatistikî açıdan anlamlı bir fark yoktur.

10) Okul müdürlerinden beklenen ve onlarda gözlenen davranışlar öğrenci sayısı değişkeni yönünden karşılaştırıldığında gözlenen toplam puanda öğrenci sayısı grupları arasında istatistikî açıdan anlamlı bir fark vardır.

11) Okul müdürlerinden beklenen ve onlarda gözlenen davranışlar okul yaşı değişkeni yönünden karşılaştırıldığında beklenen toplam puanında okul yaşı grupları arasında istatistikî açıdan anlamlı bir fark yoktur.

12) Okul müdürlerinden beklenen ve onlarda gözlenen davranışlar okul yaşı değişkeni yönünden karşılaştırıldığında gözlenen toplam puanında okul yaşı grupları arasında istatistikî açıdan anlamlı bir fark vardır.

5.2. Öneriler

Araştırmanın sonuçlarına göre geliştirilen öneriler aşağıda verilmiştir.

5.2.1. Uygulayıcılara Yönelik Öneriler:

1) Okul müdürleri, okul kültürünü oluştururken öncelikle toplumun kültür tarihini öğrenmeli ve okul kültürünü oluşturan temel değerleri öğrenci ve öğretmen görüşlerini de alarak belirlemelidirler.

2) Okul müdürleri mezuniyet törenleri, mezun öğrenciler için geleneksel mezun günleri, okula yeni atanan öğretmenlere tanışma çayları, velilerle öğretmenlerin iletişimi için veli toplantıları, şiir dinletisi, tiyatro, sergi, bilgi yarışması, spor etkinlikleri gibi kültürel ve sportif faaliyetler düzenlenmesini sağlamalıdır.

3) İlköğretim okulu müdürleri, okul kültürünün oluşturulmasındaki ve çevreye tanıtılmasındaki davranışları ile ilgili olarak hizmet içi eğitimden geçirilmeli ve güçlendirilmelidirler.

4) Mesleki kıdemi fazla olan öğretmenlerin ve az olan öğretmenlerin mesleki gelişimlerini sağlayacak etkinlikler düzenlenmeli ve mesleki açıdan kendilerine güven duymalarını sağlayacak hizmet içi programlara önem verilmelidir.

5) Az öğrenci bulunan bir okuldaki üyeler birbirini tanımakta ve daha kolay iletişim kurmaktadır. Bu nedenle okulların ve sınıfların mevcutları, okulların ve çevrenin

imkânları elverdiği ölçüde az olmalıdır.

6) Okul müdürleri yeni kurulmuş olan okullarda, köklü kültüre sahip okulları örnek olarak güçlü bir okul kültürü oluşturmalı ve bunun çevreye tanıtılmasını sağlamalıdır. Yeni kurulan okul kültürü oluşmamış okullarda okul kültürünü oluşturmak için bu okullara vizyon ve misyon sahibi iyi derecede yöneticilik eğitimi almış müdürler atanmalıdır.

5.2.2. Araştırmacılara Yönelik Öneriler:

1) Araştırma nicel yöntemlerle anket tekniği kullanılarak yürütülmüştür. Bu nedenle benzer araştırmaların nitel yöntemlerle desteklenmesi, örneğin bir kısım denekle derinlemesine görüşme yapılması ileriki çalışmalar için önerilebilir.

2) Benzer araştırmaların başka ilçelerde görev yapan öğretmenler ile tekrarlanması önerilebilir.

3) Resmi okul öğretmenlerinin beklenti dereceleri ve bu beklentilerin gerçekleşme dereceleri ile özel okul öğretmenlerinin beklenti dereceleri ve bu beklentilerin gerçekleşme dereceleri arasındaki farklar incelenebilir.

KAYNAKÇA

Akıncı, Z. Beril. 1998. **Kurum Kültürü ve Örgütsel İletişim**. İstanbul: İletişim Yayınları.

Aslan, Mahire, Niyazi Özer, Aslı Bakır. 2009. Okul Kültürüne İlişkin Yönetici ve Öğretmen Görüşleri: Nitel Bir Araştırma. Malatya: **İlköğretim Online**. s. 8(1): 268–281.

<http://ilkogretim-online.org.tr> [02.03.2009].

Awbrey, Susan M. 2005. General Education Reform as Organizational Change: The Importance of Integrating Cultural and Structural Change. **The Journal of General Education**. Vol. 54, No. 1: 1–21.

Balcı, Ali. 2002. **Etkili Okul ve Okul Geliştirme**. 3. Baskı. Ankara: PegemA Yayıncılık.

Başaran, İ. Ethem. 1991. **Örgütsel Davranış: İnsanın Üretim Gücü**. Ankara: Kadioğlu Matbaası.

Cemaloğlu, Necati, Dilek E. Şahin. (2007). Öğretmenlerin Mesleki Tükenmişlik Düzeylerinin Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesi. **Kastamonu Eğitim Dergisi**. Cilt: 15, No. 2: 465–484.

Çelik, Vehbi. 2002. **Okul Kültürü ve Yönetimi**. 3. Baskı. Ankara: PegemA Yayıncılık.

—————2004. Örgütsel Hikâyeler ve Okul Kültürünün Analizi. **XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, 6–9 Temmuz 2004**. Malatya: İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi. <http://www.pegema.net/dosya/dokuman/332.pdf>, [20.10.2008].

Demirtaş, Zülfü, Alpay Ersözlü. 2007. Okul Kültürü ile Öğrencilerin Şiddete Başvurma Davranışları Arasındaki ilişkiler. Elazığ: **Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi**. s. 2: 178–189.

Deveci, Handan, Tuğba Ay. 2009. İlköğretim Öğrencilerinin Günlüklerine Göre Günlük Yaşamda Değerler. Eskişehir: **Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi**. Sayı:2/6.

Diñer, Ömer. 1997. **Stratejik Yönetim ve İşletme Politikası**. 8. Basım. İstanbul: Beta Basım Dağıtım A.Ş.

Dolunay, K. Salih. 2007. Okul Kültürü ve Türkçe Öğretimi. Ankara: **Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi**. Yıl:11, Sayı:3, Aralık 2007: 9–22.

Dufour, Rick. 1998. Why Celebrate? It Sends a Vivid Message About What is Valued. **Journal of Staff Development**. Vol. 19, No. 4: 145–147.

Erdem, Ferda, Janset İşbaşı. 2001. Eğitim Kurumlarında Örgüt Kültürü ve Öğrenci Alt Kültürünün Algılamaları. **Akdeniz Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi**. s. 1: 33–57.

Eren, Erol. 2004. **Örgütsel Davranış ve Yönetim Psikolojisi**. İstanbul: Beta Basım Dağıtım A.Ş.

Erkuş, Ahmet. 1999. Öğrenen Örgütler ve Stratejik Öğrenme Modeli. Yüksek Lisans Tezi. İzmir.

Ersen, Haldun. 1997. **Toplam Kalite ve İnsan Kaynakları Yönetimi İlişkisi**. İstanbul: Sim Matbaacılık.

Gay, L.R, Peter Airasian. 1999. **Educational Research: Competencies for Analysis and Application**. 6. Baskı. New- Jersey: Prentice-Hall Inc.

Gizir, Sıdıka. 2008. Örgütsel Değişim Sürecinde Örgüt Kültürü ve Örgütsel Öğrenme. **Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**. Sayı 2, Cilt 4: 182–196.

Goldring, Leslie. 2002. The Power of School Culture: Research Show Which Traits of A School's Culture Most Affect Student Achievement and How Schools Can Work Toward Positive Change. The Free Library 2002.

[http://www.thefreelibrary.com/The power of school culture: research show which traits of a school's...-a0114006163](http://www.thefreelibrary.com/The+power+of+school+culture%3A+research+show+which+traits+of+a+school's...-a0114006163) [01.03.2009]

Hinde, Elizabeth. 2004. School Culture and Change: An Examination of the Effects of School Culture on the Process of Change. **Essays in Education**. Winter: Vol. 12: 1-12.

Karasar, Niyazi. 2005. **Bilimsel Araştırma Yöntemi**. 15. Baskı. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Kaya, Harun. 2008. Kamu ve Özel Sektör Kuruluşlarının Örgütsel Kültürünün Analizi ve Kurum Kültürünün Çalışanların Örgütsel Bağlılığına Etkisi: Görgül Bir Araştırma. Balıkesir: **Maliye Dergisi**. s. 155: 119–143.

Köse, Sevinç, Semra Tetik, Cuma Ercan. 2001. Örgüt Kültürünü Oluşturan Faktörler. Manisa: **Yönetim ve Ekonomi Dergisi**. c. 7,s. 1: 219–242.

Leifeste, K. Fritz. 1999. A Study of the Process of Importing A Culture of Success: The Iniation Stage of Change. Unpublished Doctoral Thesis. Graduate Faculty of Texas Tech University.

Leithwood, Kenneth, Christopher Day, Pam Sammons, Alma Harris, David Hopkins. 2006. Successful School Leadership What It Is and How It Influences Pupil Learning. A Research for Department for Education and Skills of the University of Nottingham.

Marshall, Jon C., Stephen A Sherblom, Sarah D. Caldwell. 2005. The Relation Between School Culture and State Assessment Results in Communication Arts and Math. Canada: **American Educational Research Association**. showmecharacter.com/images/2005_C+_AREA.pdf, [05.03.2009].

Maslowski, Ralf. 2001. School Culture and School Performance. Doctoral Thesis. University of Twente.

Mees, W. Gregory. 2008. The Relationship Among Principal Leadership, School Culture and Student Achievement in Missouri Middle Schools. Unpublished Doctoral Thesis. Philosophy Faculty of the Graduate School University of Missouri-Columbia.

Oluremi, Florence. 2008. Principals' Leadership Behaviour and School Learning Culture in Ekiti State Secondary Schools. Ado- Ekiti: **The Journal of International Social Research**. Vol.1, No. 3: 301–311.

Özdemir, Asım. 2006. Okul Kültürünün Oluşturulması ve Çevreye Tanıtılmasında Okul Müdürlerinden Beklenen ve Onlarda Gözlenen Davranışlar. Ankara: **Türk Eğitim Bilimleri Dergisi**. Güz 4(4): 411–433.

Öztay, F. Ebru. 2006. Eğitim Örgütlerinde İnsan Kaynakları Yönetimi ile Oluşturulmuş Kurum Kültürünün Öğretmen Motivasyonuna Etkisi. Yüksek Lisans Tezi. Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve Denetimi Yüksek Lisans Programı.

Richardson, Joan. 1999. Norms Put the 'Golden Rule' into Practice for Groups. **National Staff Development Council: Tools for Schools**. August-September 1999. <http://www.nsd.org/members/tools/t-aug99.pdf>, [23.02.2009].

Rollins, D. Harris. 2005. Culture: Attitudes That Support or Sabotage Professional Growth and Development. North Carolina: **Professional Development: A Cornerstone Strategy for Change**. Vol. 2, No. 6. www.dpi.state.nc.us/docs/profdev/now/financing.pdf, [25.02.2009].

Saphier, Jon, Matthew King. 1985. Good Seeds Grow in Strong Cultures. **Educational Leadership**. Vol. 42, No. 6: 67–74.

Schein, Edgar. 1992. **Organizational Culture and Leadership**. San Francisco: Jossey-Bass,

Şişman, Mehmet. 2002. **Eğitimde Mükemmellik Arayışı**. 1. Baskı. Ankara: PegemA Yayıncılık.

Terzi, A. Rıza. 2007. Üniversite Öğrencilerinin Fakülte Kültürüne Yönelik Algıları. Balıkesir: **Milli Eğitim Dergisi**. s. 176: 98–108.

Turner, Jane, Carolyn Crang. 1996. Exploring School Culture. Calgory Üniversitesi. <http://www.ucalgary.ca/~c11/resources/read7.html>, [30.07.2008].

Wagner, Christopher R. 2006. The School Leader's Tool for Assessing and Improving School Culture. **Principal Leadership**. Vol.7, No. 4: 41–44.

Yıldırım, Bilal. 2001. Eğitim Örgütlerinde Kültürel Liderlikle Meslek Ahlakı İlişkisi. Doktora Tezi. Balıkesir Üniversitesi Necatibey Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü.

Yılmaz, Kürşad, Murat Taşdan. 2006. İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Okul Yönetiminde Etkililik Hakkında Görüşleri ile ilgili Nitel Bir Araştırma. **Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi**. c. 39, s. 2: 125–150.

Yılmaz, Kürşad, Ebru Oğuz. 2005. Eğitim Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Fakülte Kültürüne İlişkin Algıları. **Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi**. c. 38, s. 1: 101–122.

http://www.education.ankara.edu.tr/ebfdergi/yedek_3.3/arsiv.htm, [10.12.2008].

İstanbul MEB. [24.09.2008]. 2007-2008 Eğitim Yılı Resmi İlköğretim Öğrenci Öğretmen Derslik İstatistikleri. <http://istanbul.meb.gov.tr>

Liseler Yönetmeliği. [20.12.2008]. <http://www.sj.k12.tr/html/yonetmelik/liseler-y-1964-rg11868.html>.

MEB Mevzuat Bankası. [20.12.2008]. İlköğretim Kurumları Yönetmeliği. http://mevzuat.meb.gov.tr/html/225_0.html

School Culture. [23.02.2009]. An Interview with Dr. Kent Peterson. <http://209.85.229.132/search?q=cache:db2xxjds9zgj:www.smallschoolsproject.org/PDFS/culture.pdf+school+culture+file+type:pdf&cd=43&hl=tr&ct=clnk&gl=tr>

EKLER

Ek 1. 2008–2009 İstanbul İli Avrupa Yakası Bayrampaşa İlçesi İlköğretim Okulu ve Öğretmen İstatistikleri

2007–2008 EĞİTİM YILI RESMİ İLKÖĞRETİM ÖĞRENCİ ÖĞRETMEN DERSLİK

İLÇE ADI	OKUL SAYISI	DERSLİK SAYISI	ŞUBE SAYISI	Toplam Öğrenci			ÖĞRETMEN SAYISI			Şube Başı	Dersl. Başı
				ERKEK	KIZ	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam		
ADALAR	5	41	39	446	377	823	19	30	49	21	20
AVCILAR	24	745	1.019	22.354	20.750	43.104	518	651	1.169	42	58
BAĞCILAR	55	1.642	2.527	62.725	56.968	119.693	1.184	1.051	2.235	47	73
BAHÇELİEVLER	39	1.089	1.697	38.747	36.319	75.066	827	1.254	2.081	44	69
BAKIRKÖY	31	497	667	11.848	10.683	22.531	422	563	985	34	45
BAYRAMPAŞA	25	610	872	19.364	18.171	37.535	585	496	1.081	43	62
BEŞİKTAŞ	30	409	468	8.390	7.613	16.003	216	518	734	34	39
BEYKOZ	48	575	829	15.326	14.158	29.484	435	510	945	36	51
BEYOĞLU	26	519	695	15.198	14.041	29.239	364	402	766	42	56
BÜYÜKÇEKMECE	77	2.002	2.400	50.722	46.399	97.121	1.021	1.510	2.531	40	49
ÇATALCA	45	533	431	6.061	5.737	11.798	240	220	460	27	22
EMİNÖNÜ	10	127	150	2.722	2.405	5.127	94	70	164	34	40
ESENLER	30	1.004	1.636	41.291	38.182	79.473	876	734	1.610	49	79
EYÜP	48	858	1.163	24.564	21.868	46.432	641	627	1.268	40	54
FATİH	54	854	1.223	25.058	22.616	47.674	641	870	1.511	39	56
GAZİOSMANPAŞA	85	2.272	3.333	85.457	76.184	161.641	1.638	1.223	2.861	48	71
GÜNGÖREN	22	499	817	19.252	17.518	36.770	408	520	928	45	74
KADIKÖY	79	1.662	1.951	34.324	31.798	66.122	909	2.049	2.958	34	40
KAĞITHANE	49	1.012	1.311	28.238	26.143	54.381	581	821	1.402	41	54
KARTAL	54	1.407	1.787	35.579	33.139	68.718	884	1.288	2.172	38	49
KÜÇÜKÇEKMECE	71	1.837	2.678	61.260	56.391	117.651	1.241	1.423	2.664	44	64
MALTEPE	41	959	1.115	22.441	20.676	43.117	457	1.134	1.591	39	45
PENDİK	57	1.655	2.084	42.214	38.930	81.144	1.130	1.184	2.314	39	49
SARIYER	39	579	751	13.778	12.960	26.738	328	563	891	36	46
SİLİVRİ	37	655	543	8.660	7.926	16.586	324	345	669	31	25
SULTANBEYLİ	24	635	1.118	27.068	23.812	50.880	531	343	874	46	80
ŞİLE	9	101	104	1.452	1.392	2.844	61	54	115	27	28
ŞİŞLİ	32	709	854	17.915	16.157	34.072	452	698	1.150	40	48
TUZLA	27	754	702	12.193	11.340	23.533	378	450	828	34	31
ÜMRANİYE	89	2.172	3.055	66.291	61.205	127.496	1.445	1.933	3.378	42	59
ÜSKÜDAR	72	1.313	1.776	33.412	30.942	64.354	926	1.716	2.642	36	49
ZEYTİNBURNU	23	545	844	19.833	18.470	38.303	391	564	955	45	70

Ek 2. $\alpha=0,05$ İin Minimum rneklem Byklkleri Tablosu

N	S	N	S	N	S	N	S	N	S
10	10	100	80	280	162	800	260	2800	338
15	14	110	86	290	165	850	265	3000	341
20	19	120	92	300	169	900	269	3500	346
25	24	130	97	320	175	950	274	4000	351
30	28	140	103	340	181	1000	278	4500	354
35	32	150	108	360	186	1100	285	5000	357
40	36	160	113	380	191	1200	291	6000	361
45	40	170	118	400	196	1300	297	7000	364
50	44	180	123	420	201	1400	302	8000	367
55	48	190	127	440	205	1500	306	9000	368
60	52	200	132	460	210	1600	310	10000	370
65	56	210	136	480	214	1700	313	15000	375
70	59	220	140	500	217	1800	317	20000	377
75	63	230	144	550	226	1900	320	30000	379
80	66	240	148	600	234	2000	322	40000	380
85	70	250	152	650	242	2200	327	50000	381
90	73	260	155	700	248	2400	331	75000	382
95	76	270	159	750	254	2600	335	100000	384

Krejcie ve Morgan, 1970, 608'den aktaran; Gay ve Airasian, 1999, 135.

Ek 3. Ölçek Formu

Değerli Öğretmen,

Bu araştırmanın amacı, ilköğretim okulu öğretmenlerinin okul kültürünün oluşturulması ve çevreye tanıtılmasında okul müdürlerinden bekledikleri ve onlarda gözledikleri davranışların derecelerinin neler olduğunu, beklenen ve gözlenen davranışlar arasında önemli bir fark olup olmadığını belirlemektir.

Vereceğiniz yanıtlar araştırma dışında hiçbir amaçla kullanılmayacaktır. Bu nedenle, ölçeği doldurmanın ismini belirtmesine gerek yoktur.

Hazırlanan ölçek üç bölümden oluşmaktadır. Her bölümün başında özel bir açıklama bulunmaktadır. Beklenti ve gözlemlerinizi bu açıklamaları da dikkate alarak her bir maddenin karşısında bulunan derecelere göre (X) işareti ile ifade etmeniz beklenmektedir.

Gereken ilgi ve özeni göstereceğinize olan inancımla, katkılarınızdan dolayı teşekkür ederim.

Yeliz SİMİTÇİOĞLU
Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal
Bilimler Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve
Denetimi Programı
Yüksek Lisans Öğrencisi

BÖLÜM I KİŞİSEL BİLGİLER

1. Mesleki Kıdeminiz

- 1-5 yıl 6-10 yıl 11-15 yıl
 16-20 yıl 21-25 yıl 26 yıl ve üstü

2. Okuldaki Kıdeminiz

- 1-5 yıl 6-10 yıl 11-15 yıl
 16-20 yıl 21-25 yıl 26 yıl ve üstü

3. Okuldaki Öğrenci Sayısı

- 1-500 501-1000 1001-1500
 1501-2000 2000 üstü

4. Çalıştığınız Okul Kaç Yıl Önce Kurulmuştur?

- 1-5 yıl 11-15 yıl 21-25 yıl
 6-10 yıl 16-20 yıl 26 yıl ve üstü

Ek 3- devam
BÖLÜM II

Açıklama: Okulun tarihi, değerleri, inançları, okulla ilgi hikâye ve mitler, kültürel kurallar, gelenekler, törenler, adetler, örnek insanlar okul kültürünün boyutlarıdır. Birinci sütunda, aşağıda sıralanan davranışları, <i>okul kültürünü oluşturmaları</i> için müdürlerden ne derecede beklediğinizi, ikinci sütunda ise okul müdürlerinin bu davranışları gerçekleştirme derecesini gözlemlerinize göre işaretlemeniz istenmektedir.		1.Sütun					2.Sütun							
		Beklenti Derecesi					Gerçekleşme Derecesi							
		Hic	Az	Orta	Çok	Pek çok	Hic	Az	Orta	Çok	Pek çok			
1.	Toplumun kültür tarihini ve yapısını öğrenme													
2.	Toplumsal değerlerin temsilcisi olma													
3.	Mevcut eğitim politikasını bilme													
4.	Başarı ve başarısızlığı etkileyen okul kültürünü tanımlama													
5.	Okulun nasıl olması gerektiği ile ilgili bir vizyon geliştirme													
6.	Söylenilenler ve yapılanlarda temel değerleri (açıklık- güven- işbirliği- doğruluk- dostluk- etik kurallara uyma- duyarlı olma- verimli olma) yansıtmaya													
7.	Öğrencileri olumlu etkileyebilecek temel değerleri ortaya çıkararak açıklama													
8.	Temel değerleri belirleme sürecinde öğretmenlerin görüşlerini dikkate alma													
9.	Temel değerleri belirleme sürecinde öğrenci görüşlerini dikkate alma													
10.	Günlük işlerde temel değerleri gösteren tutarlı örnekler oluşturma													
11.	Okulda uygun yerlere temel değerleri ve kuralları içeren özdeyişler astırma													
12.	Her ortamda okulun temel misyonunu (görevini) etkili bir şekilde dile getirme													
13.	Okulun vizyonu ve misyonuyla ilgili ortak bir dil oluşturma													
14.	Okulun amacına ve öğrencilere hizmet için çalışan başarılı elemanları belirleyip ödüllendirme													
15.	Okula mal olmuş idareci ve öğretmenlerin deneyimlerini okul kültürü için önemli görme													
16.	Temel değerleri ve güçlü adetleri törenlere dönüştürme													
17.	Okula yeni atanan öğretmen ve diğer personelin taşıdıkları kültürün, okul kültürünü zenginleştirici boyutlarının korunup geliştirilmesine yardımcı olma													
18.	Okulla ilgili etkili sloganlar oluşturma													
19.	Açık bir iletişim ağı oluşturma													
20.	Dürüst Olma													
21.	Kişisel problemleri dinleme													
22.	Öğretmenlerin mesleki problemlerini dinleme													
23.	Sözüne bağlı olma													
24.	Açık olduğunu gösterme													

Ek 3- devam

		Beklenti Derecesi				
		Hic	Az	Orta	Cok	Pek çok
25.	Şikâyetlere cevap verme					
26.	Eleştirileri dikkate alma					
27.	Başarıyı paylaşma					
28.	Belirli kişilere öncelik vermekten kaçınma					
29.	Çalışma şartlarını iyileştirmeye çalışma					
30.	Çatışmadan kaçınılmaktansa onunla yüzleşme					

Gerçekleşme Derecesi				
Hic	Az	Orta	Cok	Pek çok

BÖLÜM III

	Açıklama: Okul kültürünü çevreye tanıtırken kullanılabilir bazı stratejiler aşağıda maddeler halinde verilmiştir. Birinci sütunda bu stratejileri, okul kültürünü çevreye tanıtmada kullanmaları bakımından müdürlerden ne derecede beklediğinizi, ikinci sütunda ise onların bu stratejileri gerçekleştirme derecesini, gözlemlerinize göre işaretlemeniz istenmektedir.	1.Sütun Beklenti Derecesi				
		Hic	Az	Orta	Cok	Pek çok
31.	Okulun kuruluş yıldönümünü kutlama					
32.	Okula yeni atanan öğretmenler için tanışma çayları düzenleme					
33.	Mezuniyet törenleri düzenleme					
34.	Mezun öğrenciler için geleneksel mezuniyet günleri düzenleme					
35.	Öğretmenlerin öğrenci velileriyle kaynaşmasını sağlayacak toplantılar düzenleme					
36.	Şiir, tiyatro ve sergi gibi değişik kültürel etkinlikler düzenleme					
37.	Bilgi yarışmaları düzenleme					
38.	Spor etkinlikleri düzenleme					
39.	Okulun tarihini, fiziki yapısını ve mevcut imkânlarını içeren okulu tanıtıcı doküman/ veri tabanı/ kaynaklar (broşür, katalog, kaset, cd, web sayfası) hazırlama					
40.	Radyo, televizyon ve basının okulun kültürünü tanıtıcı konuşmalar yapmasına öncülük etme					

2.Sütun Gerçekleşme Derecesi				
Hic	Az	Orta	Cok	Pek çok

		1.Sütun				
		Beklenti Derecesi				
		Hic	Az	Orta	Cok	Pek çok
41.	Radyo ve televizyonda okul kültürünü tanıtıcı konuşmalar yapma					
42.	Okul kültürünü tanıtıcı köşeler hazırlanmasına öncülük etme					
43.	Okulu temsilen bir grup öğretmen ve öğrencinin sivil toplum örgütlerini ziyaret etmeleri için gereken çalışmaları yapma					
44.	Okulda konferanslar düzenleyerek ilgilileri davet etme					
45.	Okulun önemli merkezlerde sanat sergileri düzenlemesine öncülük etme					
46.	Özel projelere basını davet etme					
47.	Zaman zaman okulu çevrenin tanıtımına açma					

2Sütun					
Gerçekleşme Derecesi					
Hic	Az	Orta	Cok	Pek çok	

Ek. 4. Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma Ölçeği Güvenilirlik ve Geçerlilik Analizleri

Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma Ölçeği Cronbach Alfa İçsel Tutarlılık Güvenilirliği Analiz Sonuçları

Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma Ölçeği	Cronbach Alfa İçsel Tutarlılık Katsayısı	
	Beklenen Davranışlar Kısmı	Gözlenen Davranışlar Kısmı
1-47 Maddeler - Tüm Ölçek	0.97	0.98
1-19 Maddeler	0.96	0.98
20-30 Maddeler	0.94	0.98
31-35 Maddeler	0.91	0.92
36-38 Maddeler	0.93	0.91
39-47 Maddeler	0.95	0.91

Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma Ölçeği Geçerlilik Analiz Sonuçları

Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma Ölçeği Maddeleri Madde-Toplam Puan Korelasyonu Analizi

Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma Ölçeği Beklenen ve Gözlenen Davranış Kısımları Maddeleri Madde-Toplam Puan Korelasyonları

Beklenen Davranışlar Kısmı Maddeleri	Madde Toplam Puan Korelasyonu r	Gözlenen Davranışlar Kısmı Maddeleri	Madde Toplam Puan Korelasyonu r
a_1	0.61	b_1	0.78
a_2	0.58	b_2	0.83
a_3	0.69	b_3	0.72
a_4	0.67	b_4	0.88
a_5	0.59	b_5	0.87
a_6	0.51	b_6	0.85
a_7	0.62	b_7	0.85
a_8	0.64	b_8	0.84
a_9	0.67	b_9	0.77
a_10	0.74	b_10	0.87
a_11	0.64	b_11	0.77
a_12	0.73	b_12	0.83
a_13	0.73	b_13	0.85
a_14	0.71	b_14	0.78
a_15	0.72	b_15	0.80
a_16	0.79	b_16	0.72
a_17	0.70	b_17	0.80
a_18	0.77	b_18	0.80
a_19	0.76	b_19	0.82
a_20	0.48	b_20	0.78
a_21	0.50	b_21	0.76
a_22	0.62	b_22	0.81
a_23	0.61	b_23	0.76

Ek 4- devam			
a_24	0.66	b_24	0.83
a_25	0.66	b_25	0.80
a_26	0.60	b_26	0.82
a_27	0.68	b_27	0.85
a_28	0.65	b_28	0.72
a_29	0.69	b_29	0.85
a_30	0.74	b_30	0.85
a_31	0.63	b_31	0.67
a_32	0.70	b_32	0.78
a_33	0.70	b_33	0.77
a_34	0.67	b_34	0.71
a_35	0.69	b_35	0.56
a_36	0.67	b_36	0.54
a_37	0.64	b_37	0.46
a_38	0.61	b_38	0.38
a_39	0.63	b_39	0.52
a_40	0.65	b_40	0.61
a_41	0.65	b_41	0.51
a_42	0.67	b_42	0.75
a_43	0.64	b_43	0.72
a_44	0.59	b_44	0.75
a_45	0.56	b_45	0.76
a_46	0.60	b_46	0.58
a_47	0.61	b_47	0.69

Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma Ölçeği Maddeleri Gruplar Arası Fark Analizi [Üst- Alt %25 lik Grup Karşılaştırmaları]

Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma Ölçeği Beklenen Davranışlar Kısmı

Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma Ölçeği Beklenen Davranışlar Kısmı Maddeleri %25'lik Üst ve Alt Gruplar t-testi Karşılaştırması

Değişkenler	Grup	N	M	SD	t	sd	p
a_1	Üst %25	40	4.80	0.52	7.82	77	0.000
	Alt %25	39	3.56	0.85			
a_2	Üst %25	40	4.75	0.71	6.13	77	0.000
	Alt %25	39	3.74	0.75			
a_3	Üst %25	40	4.88	0.34	8.61	77	0.000
	Alt %25	39	3.69	0.80			
a_4	Üst %25	40	4.83	0.39	8.87	77	0.000
	Alt %25	39	3.72	0.69			
a_5	Üst %25	40	4.88	0.46	7.11	77	0.000
	Alt %25	39	3.72	0.92			
a_6	Üst %25	40	4.85	0.36	6.12	77	0.000
	Alt %25	39	3.95	0.86			
a_7	Üst %25	40	4.85	0.36	8.40	77	0.000
	Alt %25	39	3.82	0.68			
a_8	Üst %25	40	4.90	0.30	10.93	77	0.000
	Alt %25	39	3.74	0.60			
a_9	Üst %25	40	4.90	0.30	11.50	77	0.000
	Alt %25	39	3.26	0.85			

Ek 4- devam							
a_10	Üst %25 Alt %25	40 39	4.83 3.54	0.39 0.79	9.24	77	0.000
a_11	Üst %25 Alt %25	40 39	4.80 3.49	0.46 0.94	7.89	77	0.000
a_12	Üst %25 Alt %25	40 39	4.90 3.44	0.30 0.88	9.91	77	0.000
a_13	Üst %25 Alt %25	40 39	4.90 3.44	0.30 1.00	8.90	77	0.000
a_14	Üst %25 Alt %25	40 39	4.83 3.03	0.39 1.25	8.72	77	0.000
a_15	Üst %25 Alt %25	40 39	4.93 3.33	0.27 0.96	10.14	77	0.000
a_16	Üst %25 Alt %25	40 39	4.88 2.92	0.34 0.87	13.22	77	0.000
a_17	Üst %25 Alt %25	40 39	4.90 2.92	0.30 0.90	13.15	77	0.000
a_18	Üst %25 Alt %25	40 39	4.90 2.72	0.30 1.05	12.61	77	0.000
a_19	Üst %25 Alt %25	40 39	5.00 3.38	0.00 0.99	10.32	77	0.000
a_20	Üst %25 Alt %25	40 39	4.55 3.92	0.64 0.87	3.66	77	0.000
a_21	Üst %25 Alt %25	40 39	4.55 3.72	0.55 0.76	5.58	77	0.000
a_22	Üst %25 Alt %25	40 39	4.72 3.72	0.45 0.94	6.07	77	0.000
a_23	Üst %25 Alt %25	40 39	4.68 3.92	0.47 0.90	4.66	77	0.000
a_24	Üst %25 Alt %25	40 39	4.68 3.72	0.57 0.92	5.58	77	0.000
a_25	Üst %25 Alt %25	40 39	4.68 3.64	0.66 0.93	5.72	77	0.000
a_26	Üst %25 Alt %25	40 39	4.78 3.64	0.53 0.93	6.67	77	0.000
a_27	Üst %25 Alt %25	40 39	4.90 3.62	0.30 0.71	10.48	77	0.000
a_28	Üst %25 Alt %25	40 39	4.88 3.49	0.34 0.89	9.27	77	0.000
a_29	Üst %25 Alt %25	40 39	4.88 3.72	0.34 0.83	8.20	77	0.000
a_30	Üst %25 Alt %25	40 39	4.83 3.56	0.39 0.64	10.64	77	0.000
a_31	Üst %25 Alt %25	40 39	4.35 2.56	0.74 0.85	9.98	77	0.000
a_32	Üst %25 Alt %25	40 39	4.43 2.95	0.50 0.76	10.23	77	0.000
a_33	Üst %25 Alt %25	40 39	4.60 3.26	0.59 0.75	8.85	77	0.000
a_34	Üst %25 Alt %25	40 39	4.65 2.90	0.53 0.91	10.46	77	0.000
a_35	Üst %25 Alt %25	40 39	4.63 2.87	0.59 0.95	9.90	77	0.000
a_36	Üst %25 Alt %25	40 39	4.72 3.26	0.51 0.85	9.36	77	0.000
a_37	Üst %25 Alt %25	40 39	4.65 3.38	0.48 0.75	8.96	77	0.000

Ek 4- devam							
a_38	Üst %25	40	4.80	0.41	8.52	77	0.000
	Alt %25	39	3.56	0.82			
a_39	Üst %25	40	4.80	0.41	10.18	77	0.000
	Alt %25	39	3.31	0.83			
a_40	Üst %25	40	4.33	0.73	9.02	77	0.000
	Alt %25	39	2.67	0.90			
a_41	Üst %25	40	4.30	0.79	8.82	77	0.000
	Alt %25	39	2.46	1.05			
a_42	Üst %25	40	4.50	0.60	8.86	77	0.000
	Alt %25	39	3.15	0.75			
a_43	Üst %25	40	4.30	0.79	8.50	77	0.000
	Alt %25	39	2.77	0.81			
a_44	Üst %25	40	4.38	0.77	7.38	77	0.000
	Alt %25	39	2.90	1.00			
a_45	Üst %25	40	4.33	0.76	7.13	77	0.000
	Alt %25	39	2.95	0.94			
a_46	Üst %25	40	4.22	0.89	8.42	77	0.000
	Alt %25	39	2.46	0.97			
a_47	Üst %25	40	4.60	0.50	10.14	77	0.000
	Alt %25	39	3.05	0.83			

Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma Ölçeği Gözlenen Davranışlar Kısmı

Okul Kültürünü Oluşturma ve Tanıtma Ölçeği Gözlenen Davranışlar Kısmı Maddeleri %25'lik Üst ve Alt Gruplar t-testi Karşılaştırması

Değişkenler	Grup	N	M	SD	t	sd	p
b_1	Üst %25	37	3.92	0.64	12.02	75	0.000
	Alt %25	40	1.95	0.78			
b_2	Üst %25	37	4.16	0.69	14.74	75	0.000
	Alt %25	40	2.00	0.60			
b_3	Üst %25	37	4.41	0.69	12.46	75	0.000
	Alt %25	40	2.38	0.74			
b_4	Üst %25	37	4.19	0.62	16.84	75	0.000
	Alt %25	40	1.65	0.70			
b_5	Üst %25	37	4.35	0.72	17.91	75	0.000
	Alt %25	40	1.60	0.63			
b_6	Üst %25	37	4.43	0.73	16.87	75	0.000
	Alt %25	40	1.93	0.57			
b_7	Üst %25	37	4.19	0.66	17.79	75	0.000
	Alt %25	40	1.73	0.55			
b_8	Üst %25	37	3.86	0.82	15.21	75	0.000
	Alt %25	40	1.35	0.62			
b_9	Üst %25	37	3.49	0.96	13.79	75	0.000
	Alt %25	40	1.20	0.41			
b_10	Üst %25	37	4.14	0.79	16.32	75	0.000
	Alt %25	40	1.65	0.53			
b_11	Üst %25	37	3.97	0.69	18.73	75	0.000
	Alt %25	40	1.25	0.59			
b_12	Üst %25	37	3.95	0.78	14.55	75	0.000
	Alt %25	40	1.60	0.63			
b_13	Üst %25	37	3.97	0.69	19.73	75	0.000
	Alt %25	40	1.27	0.51			
b_14	Üst %25	37	3.51	0.90	15.20	75	0.000
	Alt %25	40	1.13	0.40			
b_15	Üst %25	37	3.49	0.80	14.76	75	0.000
	Alt %25	40	1.30	0.46			

Ek 4- devam

b_16	Üst %25	37	3.51	0.90	10.18	75	0.000
	Alt %25	40	1.65	0.70			
b_17	Üst %25	37	3.35	0.86	14.13	75	0.000
	Alt %25	40	1.18	0.45			
b_18	Üst %25	37	3.49	0.87	14.68	75	0.000
	Alt %25	40	1.23	0.42			
b_19	Üst %25	37	3.86	0.82	15.06	75	0.000
	Alt %25	40	1.48	0.55			
b_20	Üst %25	37	4.46	0.56	14.32	75	0.000
	Alt %25	40	2.08	0.86			
b_21	Üst %25	37	4.08	0.76	13.09	75	0.000
	Alt %25	40	1.73	0.82			
b_22	Üst %25	37	4.11	0.66	16.70	75	0.000
	Alt %25	40	1.70	0.61			
b_23	Üst %25	37	4.14	0.54	14.57	75	0.000
	Alt %25	40	1.90	0.78			
b_24	Üst %25	37	4.05	0.78	14.26	75	0.000
	Alt %25	40	1.65	0.70			
b_25	Üst %25	37	3.86	0.82	15.49	75	0.000
	Alt %25	40	1.48	0.51			
b_26	Üst %25	37	3.73	0.87	15.69	75	0.000
	Alt %25	40	1.27	0.45			
b_27	Üst %25	37	4.27	0.61	21.84	75	0.000
	Alt %25	40	1.40	0.55			
b_28	Üst %25	37	3.70	0.66	11.20	75	0.000
	Alt %25	40	1.78	0.83			
b_29	Üst %25	37	3.86	0.67	18.84	75	0.000
	Alt %25	40	1.30	0.52			
b_30	Üst %25	37	3.89	0.77	16.43	75	0.000
	Alt %25	40	1.40	0.55			
b_31	Üst %25	37	2.84	1.44	8.06	75	0.000
	Alt %25	40	1.00	0.00			
b_32	Üst %25	37	2.89	1.05	11.42	75	0.000
	Alt %25	40	1.00	0.00			
b_33	Üst %25	37	3.43	1.19	12.20	75	0.000
	Alt %25	40	1.08	0.27			
b_34	Üst %25	37	2.84	1.26	9.24	75	0.000
	Alt %25	40	1.00	0.00			
b_35	Üst %25	37	3.65	1.34	6.85	75	0.000
	Alt %25	40	1.90	0.87			
b_36	Üst %25	37	3.49	0.87	8.60	75	0.000
	Alt %25	40	1.75	0.90			
b_37	Üst %25	37	3.32	1.03	6.25	75	0.000
	Alt %25	40	2.05	0.75			
b_38	Üst %25	37	3.49	0.99	5.43	75	0.000
	Alt %25	40	2.25	1.01			
b_39	Üst %25	37	3.19	1.15	6.78	75	0.000
	Alt %25	40	1.60	0.90			
b_40	Üst %25	37	2.16	1.07	6.89	75	0.000
	Alt %25	40	1.00	0.00			
b_41	Üst %25	37	2.08	1.30	4.95	75	0.000
	Alt %25	40	1.05	0.22			
b_42	Üst %25	37	3.32	0.75	17.35	75	0.000
	Alt %25	40	1.10	0.30			
b_43	Üst %25	37	2.51	0.84	10.67	75	0.000
	Alt %25	40	1.05	0.22			
b_44	Üst %25	37	2.54	0.80	11.30	75	0.000
	Alt %25	40	1.05	0.22			
b_45	Üst %25	37	2.81	0.91	11.57	75	0.000
	Alt %25	40	1.08	0.27			

Ek 4- devam							
b_46	Üst %25	37	2.03	1.12	5.82	75	0.000
	Alt %25	40	1.00	0.00			
b_47	Üst %25	37	3.24	0.76	11.60	75	0.000
	Alt %25	40	1.40	0.63			

Ek 5. Ölçek Uygulama İzin Yazısı

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : B.08.4.MEM.4.34.00.18.580/ **3360/118291**
Konu: Anket
(**Yeliz SİMİTÇİOĞLU**)

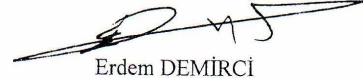
20 Kasım 2008

YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne

- İlgi : a) Valilik Makamının 19/11/2008 tarih 18.580/3338 sayılı oluru.
b) Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma ve Araştırma Desteğine Yönelik İzin ve Uygulama Yönergesi.
c) Yıldız Teknik Üniversitesi'nin 17/10/2008 tarih 1575 sayılı yazısı.

İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve Denetimi Yüksek Lisans Programı öğrencisi **Yeliz SİMİTÇİOĞLU'nun** İlimiz Bayrampaşa İlçesinde ekte adları verilen okullarda uygulanmak üzere "**İstanbul İli Avrupa Yakası Bayrampaşa İlçesindeki Resmi İlköğretim Okulu Öğrencilerinin Okul Kültürünün Oluşturulması ve Çevreye Tanıtılmasında Okul Müdürlerinden Bekledikleri ve Onlarda Gözledikleri Davranışlar**" konulu anket çalışmasını yapma isteği İlgi (a) Valilik Oluru ile uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi, gereğinin İlgi(a) Valilik Oluru doğrultusunda, gerekli duyurunun anketçi tarafından yapılmasını, işlem bittikten sonra 2 (iki) hafta içinde sonuçtan Müdürlüğümüz Kültür Bölümüne rapor halinde bilgi verilmesini arz ederim.

Erdem DEMİRCİ
Müdür a.
Müdür Yardımcısı

EKLER :

- Ek-1. İlgi (a) Valilik Oluru.
2. Anket soruları.

NOT : Verilecek cevapta tarih, kayıt numarası, dosya numarası yazılması rica olunur.
Adres : İstanbul Millî Eğitim Müdürlüğü A.Blok Ankara cad. No:2 Cağaloğlu
Tel. ve Faks : 212 526 13 82 İnternet : www.istanbul-meb.gov.tr E-mail : apk@istanbul-meb.gov.tr

Ek 6. Ölçek Uygulanan Okulların Listesi

İSTANBUL İLİ BAYRAMPAŞA İLÇESİNDEKİ OKULLAR	
1	Ahmet Haşim İlköğretim Okulu
2	Atatürk İlköğretim Okulu
3	Ali Ülker İlköğretim Okulu
4	Bayrampaşa İlköğretim Okulu
5	Cevatpaşa İlköğretim Okulu
6	Fetihtepe İlköğretim Okulu
7	Hacı İlbey İlköğretim Okulu
8	Hürriyet İlköğretim Okulu
9	Kocatepe İlköğretim Okulu
10	Mobil İlköğretim Okulu
11	Mustafa İtri İlköğretim Okulu
12	Nail Reşit İlköğretim Okulu
13	Nuri Örs İlköğretim Okulu
14	Oğuzhan İlköğretim Okulu
15	Osmangazi İlköğretim Okulu
16	Prof. Muharrem Ergin İlköğretim Okulu
17	Sancak-Soy İlköğretim Okulu
18	Şair Baki İlköğretim Okulu
19	Şair Şinasi İlköğretim Okulu
20	Şakire Sadi Obdan İlköğretim Okulu
21	Şehit Kamil Balkan İlköğretim Okulu
22	Tuna İlköğretim Okulu
23	Uluğbey İlköğretim Okulu
24	Vatan İlköğretim Okulu
25	Yahya Kemal İlköğretim Okulu

ÖZGEÇMİŞ

1980 yılında Edirne’de doğdu. İlkokulu Edirne Kurtuluş İlkokulunda, ortaokulu Atatürk Ortaokulunda bitirdi. Lise öğrenimini Edirne Lisesinde 1998 yılında tamamladı. Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Matematik Öğretmenliği bölümünden 2004 yılında mezun oldu. 2004–2005 eğitim öğretim yılında Özel Darüşşafaka Lisesinde çalıştı. 2005 yılında itibaren Bayrampaşa Cevatpaşa İlköğretim Okulunda matematik öğretmeni olarak görev yapmaktadır.